

OSREDNJA
KNJIZNICA
V CE

glasilo
rudarsko
elektroenergetskega
kombinata
zasavje

Celje - skladišče
D-Per
539/1979
1119790844,2
COBISS

OSREDNJA KNJ. CELJE

bruar 1979
leto XV
št. 2

srečno

Umrl je Edvard Kardelj-Krištof

Božidar Jakac — portret Edvarda Kardelja (visoka jedkanica 1944).

Izgubili smo velikega revolucionarja

Ob smrti tovariša Edvarda Kardelja sta centralni komite Zveze komunistov Jugoslavije in predsedstvo Socialistične federativne republike Jugoslavije izdala naslednje sporočilo:

Socialistična federativna republika Jugoslavija, Zveza komunistov Jugoslavije, delavski razred, delovni ljudje, narodi in narodnosti naše države so izgubili svojega velikega sina — tovariša Edvarda Kardelja, člana predsedstva SFRJ in predsedstva CK ZKJ, državnika, revolucionarja, narodnega heroja, junaka socialističnega dela, znanstvenika in misleca. Neizprosna smrt je iztrgala iz naših vrst velikana socialistične revolucionarne misli in prakse, katerega delo bo za vselej ostalo ena od najdragocenejših dediščin našega boja za socializem in socialistično samoupravljanje, osvetljujoč kot neugasljiva bakla nadaljnje poti do končne osvoboditve dela, delavskega razreda, narodov in človeka.

Tovariš Edvard Kardelj je bil član KPJ in ZKJ več kakor pet desetletij, prvi soborec tovariša Tita že od leta 1934, član centralnega komiteja KPJ od leta 1937 in je v največji mogoči meri posebejlikal lik komunistov in revolucionarja v zgodovini naše partije na čelu s tovarišem Titom, izpolnjeni z nenehnimi težavnimi bitkami, a tudi z odločilnimi zmagami v boju za nacionalno in človeško svobodo in neodvisnost, za stvar revolucije, za mir in družbeni napredek v svetu.

UMRL JE EDVARD KARDELJ-KRIŠTOF

V soboto, 10. februarja 1979, ob 14.35 je umrl v Kliničnem centru v Ljubljani, član predsedstva SFRJ in član predsedstva centralnega komiteja ZKJ, tovariš Edvard Kardelj. Smrt je nastopila po 20 urah kome, ki je bila zadnja faza njegove hude petletne bolezni.

V počastitev spomina pokojnega junaka socialističnega dela, je zvezni izvršni svet razglasil 11. 12. in 13. februarja dneve žalovanja. V teh dneh so odpadle vse javne manifestacije, kulturne, zabavne športne in druge prireditve v Jugoslaviji.

Med vseljuskim žalovanjem so državne in druge zaveste visele na pol droga.

Tovariš Edvard Kardelj-Krištof, se je rodil 27. januarja 1910 v Ljubljani v delavski družini. Komaj 16 let star je postal član Komunistične mladine Jugoslavije. Leta 1929 je končal učiteljske, vendar pa ni poučeval, ker so ga decembra istega leta oblasti zaprle in ga septembra 1930 obsodile na dve leti strogega zapora.

O njegovem aktivnem partijskem delu, pri čemer se je predvsem boril za vpliv komunistov med delavskim razredom, kmečkim prebivalstvom in v vrstah inteligence, smo v zadnjih dneh veliko brali in slišali. Bil je ustvarjalec temeljev revolucionarne preobrazbe socialističnih odnosov.

Njegovo delo pa je bilo tesno povezano tudi z rudarji in drugimi delavci v revirjih. Večkrat je dejal, da je svoja teoretična razglabljanja, ki so temeljila na marksistični analizi realnih družbenih gibanj, v praksi preverjal najpogosteje prav v revirjih. Že v letu 1934, v času glavnih stavke rudarjev v revirjih, se je nudila njemu, kakor tudi ostalim partijskim delavcem priložnost, da so nove oblike in metode delovanja komunistov v pomembnejšem obsegu dejansko lahko preverili in tudi izvajali.

Koncem novembra 1934 je odšel na partijsko delo v ZSSR, kjer je postal dve leti. Na Titovo zahtevo pa se je v začetku leta 1937 vrnil iz Moskve. Sredi februarja je prišel v Slovenijo in skupno z drugimi tovariši pripravil ustanovni kongres KP Slovenije. Ta je bil v noči med 17. in 18. aprilom 1937 na Čebinah. Kardelj je avtor manifesta ustanovnega kongresa KP Slovenije. Tu je bil izvoljen za člana CK KPS.

Z revirji in revirskimi komunisti pa se je srečeval še vsa naslednja leta, čeravno je bil potem, ko je bil maja leta 1938 izvoljen v začasno vodstvo KPJ, ki ga je ustanovil Tito v domovini in ki je nato postal politbiro CK KPJ, izredno angažiran.

Stikov z revirji pa ni izgubil med NOV, pa tudi ne po končani vojni. Ob raznih prilikah se je mudil v Trbovljah, Hrastniku in Zagorju. Nazadnje smo ga lahko videli potem, ko ga je bolezni že napadla spomladi leta 1977 na Čebinah, ko smo proslavljali 40-letnico ustanovitve KPS. oziroma ZKS. Proslave se je udeležil skupno z ostalimi še živimi udeleženci ustanovnega kongresa. Ob tej priliki je sekretar revirskega komiteja ZKS tov. Franci Grešak vsem udeležencem ustanovnega kongresa tako

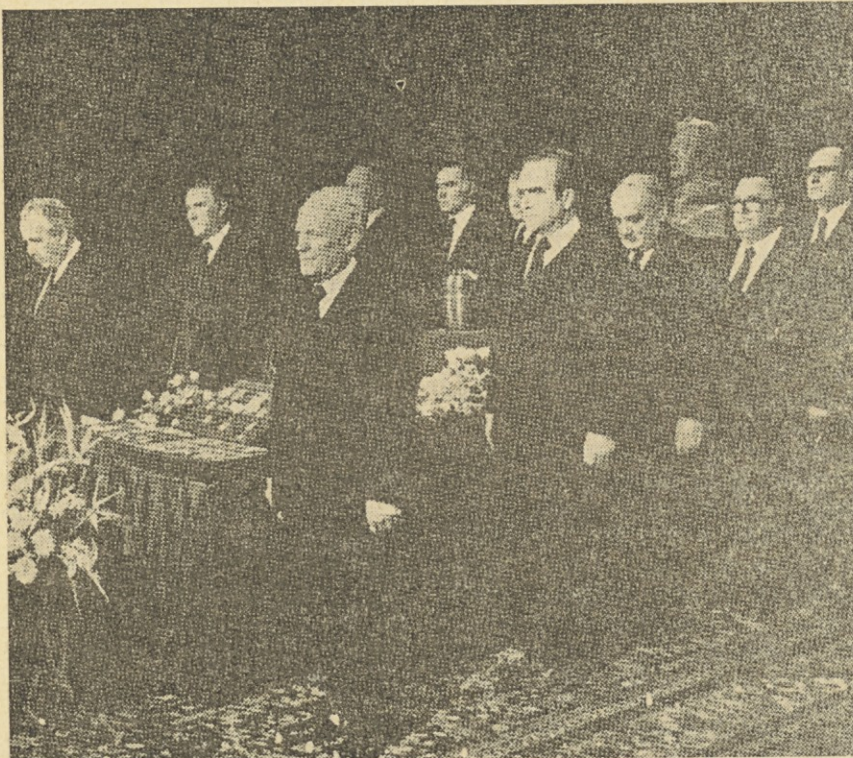
tudi tov. Edvardu Kardelju, izročil v spomin stare rudarske svetilke. Posebno tov. Kardelj se je darila izredno razveselil. Vse kaže, da je bil to zadnji obisk tovariša Kardelja v Trbovljah oziroma v revirjih.

V poklonitev spominu Edvarda Kardelja, so bile tudi na občinskih skupščinah v revirjih žalne seje, na katerih so sodelovali družbenopolitični in drugi delavci. Delavci in delovni ljudje pa so se poklonili 12. februarja njegovemu spominu na komemorativnih zborih v TOZD in delovnih skupnostih. Na žalnih zborih delavcev v TOZD in DS vseh štirih DO združenih v REKZ, je bilo prebrano žalno pismo, predsedstvu SFRJ pa je bila poslana sožalna brzojavka v imenu vseh delavcev REK Zasavje. V ponedeljek, 12. februarja, so imeli častno stražo ob krsti pokojnega Edvarda Kardelja v veliki sejni dvorani izvršnega sveta SR Slovenije, tudi člani kolektiva našega kombinata: J. Žitnik, R. Kravogel, L. Žunk, Žohar, J. Urh in J. Grobin.

Častno stražo pa so imeli še isti dan tudi predstavniki revirskih občin in občinskih družbenopolitičnih organizacij.

Številni občani na področju posameznih občin so se v dneh žalosti vpisali v žalne knjige.

Člani kolektiva našega kombinata bomo ohranili tvorca naše revolucije, socialističnega samoupravljanja in naše neodvisne - neuvrščene politike, v trajnem spominu.

Zadnja častna straža — delegacija federacije ob žari s pepelom Edvarda Kardelja: Sergej Kraigher, Branko Mikulić, Dragoslav Marković, Stane Dolanc, Mika Špiljak, Fadil Hodža, Lazar Koliševski, France Popit, Veselin Djuranović in Todo Kurtović.

Tem plemenitim ciljem je tovariš Kardelj daroval sebe celega in vse svoje življenje do zadnjega diha — neomajnost in neutrudno garanje revolucionarja, globoko razumevanje notranjih zakonitosti in gibalnih sil družbenega gibanja, bleščeč in prodoren um velikega marksističnega teoretika, vizionarsko moč in pogum stratega revolucije, ki je proti predsodkom o vsemogočnosti države postavljaj širino in moč zavestnih, organiziranih, samoupravljaljskih ljudskih množic kot odločilnega nosilca družbenega napredka.

Smrt tovariša Kardelja pomeni eno od najhujših izgub, kar jih je naša partija občutila v vseh šestdesetih letih svojega obstoja in revolucionarnega dela. Zato je vest o njegovem odhodu iz naših borbenih vrst tako globoko in boleče odjeknila v srcih in zavesti vseh naših ljudi, v njegovi rodni Ljubljani in Sloveniji, pa po vsej Jugoslaviji, pri vseh naših narodih in narodnostih.

Tovariš Edvard Kardelj je s svojim življenjem in delom desetletja oboroževal naše revolucionarno gibanje in njegove borce s tistimi izkušnjami in spoznanji, ki so jim pomagali pronicati v objektivne zakonitosti razvoja družbe in v njih iskati izhodišče za svoje akcije, usmerjene v revolucionarne družbene spremembe. Njegova teoretična dela so oblikovala temelje idejnopolitičnega programa zveze komunistov in vseh organiziranih sil socialistične zavesti in ustvarjanje v njihovem vsakdanjem boju za socializem.

Več kot pet desetletij je tovariš Edvard Kardelj predano in ustvarjalno potrjeval revolucionarno in humanistično osebnost borca za socializem in človeško srečo, stal v prvih vrstah revolucionarnih bojev, s katerimi so delavski razred, narodi in narodnosti Jugoslavije pod vodstvom KPJ s tovarišem Titom na čelu izbojevali oboženo revolucijo in uvedli res-

nično ljudsko oblast, zgradili novo socialistično in demokratično družbo, neodvisno in samoupravno skupnost svobodnih ljudi in pobratenih narodov.

V tem veličastnem boju našega revolucionarnega gibanja je tovariš Kardelj dajal od zgodnje mladosti vse svoje umske moči, vso svojo neizčrpano ustvarjalno energijo. Dajal je neprecenljiv delež k ustvarjanju politike in sprejemanju vseh bistvenih odločitev naše partije, odkar jo vodi tovariš Tito, od pete državne konference KPJ in petega kongresa KPJ pa do sprejetja programa ZKJ, vse do 11. kongresa ZKJ. Njegova ustvarjalnost je oblikovala vse bistvene opredelitve delavskega razreda, narodov in narodnosti naše države, od usodnega leta 1941 in med herojsko osvobodilno epopejo, od odločitev osvobodilne fronte in AVNOJ, od prve naše ustave leta 1946 do ustave SFRJ leta 1974 in zakona o združenem delu.

Tovariš Kardelj, revolucionar — politik, je bil hkrati tudi revolucionar — vojak. Tesno je povezoval marksistično teorijo z revolucionarno prakso in tako dal velik prispevek k zmagovitemu poteku našega narodnoosvobodilnega boja in socialistične revolucije.

Tovariš Kardelj je vedno s ponosom poudarjal, da je jugoslovanskim narodom in narodnostim z njihovo socialistično revolucijo uspelo ustvariti socialistično državno skupnost, ki je dovolj močna, da v današnjem svetu, v katerem se narodi še vedno soočajo z imperializmom in hegemonizmom, lahko zaščiti vsakega izmed njih in vse skupaj, njihovo nacionalno neodvisnost in svobodno odločanje o poti socialistične izgradnje, ki si jo izberejo.

Izjemen je prispevek tovariša Kardelja k mednarodni afir-

maciji socialistične Jugoslavije, zagotovitvi njene neodvisnosti, izgrajevanju naše zunanje politike, boju za enakopravne in demokratične, politične in ekonomske odnose med narodi in državami, preučevanju idejnih in teoretičnih temeljev politike neuvrščenosti kakor tudi preiščanju preživelih oblik odnosov v delavskem gibanju v svetu in k afirmaciji načel neodvisnosti, samostojnosti, enakopravnega in prostovoljnega sodelovanja in solidarnosti komunističnih, socialističnih in naprednih partij in gibanj, nevmesavanja v notranje zadeve drugih in odgovornosti partij in gibanj pred njihovim delavskam razredom in ljudstvom.

Tovariš Kardelj je razvijal teorijo in prakso izgradnje naše ljudske oblasti kot posebne oblike diktature proletariata in organiziranja bratske skupnosti enakopravnih narodov in narodnosti Jugoslavije. Nikoli ni teorije ločeval od družbene prakse, vsako rutinstvo in praktičizem sta mu bila tuja. V njegovih teoretičnih delih in praktični dejavnosti pri ustvarjanju novih družbenih odnosov mu je vedno bila izhodišče zavest o zgodovinski misiji delavskega razreda in globoka vera v ustvarjalno moč ljudskih množic, vera v človeka. Odtod tudi njegov globoki čut za nujnost demokratičnega razvoja socializma na temeljih samoupravljanja in za resnično vlogo državnega delavskega razreda kot instrumenta vladavine tega razreda samega, ne pa oblasti v njegovem imenu. Na tem temelji njegov dosledni, trajni in odločni boj proti vsem oblikam birokratskega pačenja vloge in funkcij oblasti v socialistični družbi. Zato je vedno poudarjal kontinuiteto v demokratičnem, samoupravnem razvoju naše družbe, tako da bi ustvarili takšno socialistično samoupravno družbeno skupnost, v kateri bo človek prost izkoriščanja kakor tudi podre-

janja kakršnemukoli monopolu,

V svojih znanstvenih delih kakor tudi v konkretnem urejanju družbenopolitičnih in družbenogospodarskih odnosov je izhajal iz Marxovih pojmovanj komune kot končno najdene oblike osvoboditve dela in izredno prispeval tudi k praktičnemu izoblikovanju našega komunalnega sistema. Prav tako je vsestransko izdeloval delegatski sistem kot novo obliko organiziranja in odločanja delavskega razreda in vseh delovnih ljudi v izvajanju oblasti in odločanju o družbenih zadevah. Tovariš Kardelj je sodil, da mora takšno organiziranje družbenega odločanja nadomestiti klasični parlamentarno-predstavniški sistem, ki je v bistvu oblika monopola v političnem odločanju, od tujenem od delovnih ljudi.

Velikanska je vloga tovariša Kardelja v graditvi naše skupnosti svobodnih in enakopravnih narodov in narodnosti. Že v prvih dneh svoje revolucionarne dejavnosti je spoznal pomen reševanja mednacionalnih odnosov na temeljih marksističnega nauka o nacionalnem vprašanju. Izhajajoč iz spoznanja, da se mednacionalni odnosi v večnacionalni državi lahko gradijo samo na neodvisnosti, nacionalni samoodločbi in enakopravnosti vseh narodov — kar je bilo izhodišče partije, posebej izdelano in uresničevano po prihodu tovariša Tita na čelo partije — se je v graditvi naše federativne skupnosti vsestransko zavzemal za dosledno izvajanje teh načel v praksi. Veliko je prispeval tudi k doslednemu socialističnemu reševanju mednacionalnih gospodarskih odnosov v federativni Jugoslaviji in še zlasti poudarjal povezanost doslednega uresničevanja nacionalne enakopravnosti tudi na področju ekonomskih odnosov z razvijanjem samoupravljanja, z odločanjem delovnega človeka o

sredstvih, pogojih in rezultatih svojega dela.

Revolucionarno ustvarjalno delo tovariša Kardelja je doživelo svoj popolni izraz tudi na področju razvoja družbenogospodarskih odnosov in materialnega razvoja naše socialistične skupnosti. Posebno pomemben je njegov prispevek k marksističnemu znanstvenemu utemeljevanju družbenogospodarskih odnosov, **izraženih v** ustavnih spremembah iz l. 1971 in 1974 in izpopolnjenih v zakonu o združenem delu in drugih zakonih o našem **družbenogospodarskem** sistemu. Njihovo bistvo je v tem, da je z neposrednim povezovanjem dela z odločanjem o sredstvih za proizvodnjo v družbeni lastnini postal neposredni proizvajalec gospodarstva svojega dela, njegovih pogojev in rezultatov in da na tej podlagi odloča tudi o celoti odnosov v družbeni reprodukciji.

Tovariš Kardelj je na podlagi znanstvene misli Marxa, Engelsa in Lenina nenehno in neutrudno iskal čedalje globljo in popolnejšo resnico v sodobni družbi — predvsem jugoslovanski socialistični samoupravni družbi, o njenih protislovjih kakor tudi o kaley in silah novega. Angažiranje tovariša Kardelja je nosilo izrazit pečat temeljite marksistične analize teh stanj z odkrivanjem njihovih globljih vzrokov, z iskanjem rešitev in formuliranjem neposrednih in dolgoročnih akcij. Z umom in strastjo velikega revolucionarnega borca je hitro in zanesljivo odkrival nevarnosti, ki našemu delavskemu gibanju in graditvi socialistične samoupravne demokracije grozijo s strani ostankov razrednega sovražnika, od etatistično-birokratskih in tehnokratskih, psevdoliberalističnih in nacionalističnih sil, od malomeščanskega »levičarstva«, anarhizma in drugih samoupravnih in nedemokratičnih tendenc.

Tovariš Kardelj je z vsem svojim revolucionarnim delom dajal izredno velik osebni delež k ustvarjalnosti naše revolucije, hkrati pa je nenehno spodbujal ustvarjalen, raziskovalski in kritičen odnos zveze komunistov in vseh naprednih sil do socialistične samoupravne prakse. Bistvene značilnosti tega odnosa so bile za tovariša Kardelja protidogmatska usmerjenost raziskovanja, smelost pri iskanju resnice, kritičnost do prakse in doseženih spoznanj. Njegovi vizionarski pogledi v prihodnost, v novi veliki jutri bodo dolgo razsvetljevali poti našega boja za končno uresničitev ciljev naše revolucije.

Njegovo delo, tesno prepleteno z dosežki naše revolucije in s stremljenji zveze komunistov, delavskega razreda in delovnih ljudi vseh naših narodov in narodnosti, je lahko ustvaril samo človek, ki je zrasel iz delavskega gibanja in ki je vsak atom svoje moči nenehno posvečal ciljem in idealom delavskega razreda, za katere se je zavestno opredelil že v mladosti in jim ostal neomajno zvest vse življenje.

Njegova revolucionarna osebnost je postala izraz naprednih stremljenj delavskega razreda in človeka in je na vseh zgodovinskih prelomnicah ustvarjalno vplivala na sprejemanje takšnih progresivnih in humanističnih odločitev, ki so naši revoluciji prinašale nove uspehe in nove zmage. Tovariš Kardelj je s svojim življenjem, bojem in ustvarjalnostjo simbol neizčrpne moči našega revolucionarnega gibanja, naše epohe — epohe nacionalne in človeške osvoboditve, epohe socialistične revolucije in socialističnega samoupravljanja.

Tako kot se je sam po pravici ponašal z zgodovinskimi pridobitvami naše revolucije, tako so tudi delovni ljudje Jugoslavije po pravici ponosni na njegovo zgodovinsko osebnost in revolucionarno delo, na svojega heroja narodnoosvobodilne vojne in junaka socialističnega dela tovariša Edvarda Kardelja. Njegov revolucionarni lik in delo bosta navdihovala današnje kakor tudi bodoče generacije naše domovine in vse tiste, ki se bojujejo za svobodo, napredek, mir in enakopravnost ljudi in narodov na vsem svetu.

Sreče človeku ne more dati niti država niti sistem niti politična partija. Srečo si človek lahko ustvari samo sam. Avantgardne sile socializma in socialistična družba imajo potemtakem lahko en sam cilj — da glede na možnosti danega zgodovinskega trenutka ustvarijo razmere, v katerih bo človek kar najbolj svoboden pri takšnem osebni izražanju in ustvarjanju, da bo lahko — na podlagi družbene lastnine proizvodjalnih sredstev — svobodno delal in ustvarjal za svojo srečo. To je samoupravljanje.

Edvard Kardelj

Dne, 13. februarja ob 11. uri so se po vsej domovini oglasile sirene, ki so naznanile začetek pogrebnih slovesnosti ob smrti velikega revolucionarja Edvarda Kardelja.

Domovina je obnemela. Za hip so se zaustavili stroji v tovarnah, dijaki so odložili šolske knjige, Jugoslavija se je poklonila velikemu človeku. Še preden je sprevod krenil proti grobnici narodnih herojev, so se ob žari pokojnika zvrstile zadnje straže, v katerih so bili predstavniki predsedstva SRS, predsedstva CK ZKS, prijatelji. Ob zvokih Leninove posmrtnice koračnice je generalmajor Pavle Šuc ponesel žaro na prostor pred zgradbo izvršnega sveta, kjer se je od prijatelja in soborca poslednjič tiho in dostojanstveno poslovil tovariš Tito. Njegov nemi pozdrav je izražal globoko bolečino in spoštovanje do velikana jugoslovanske revolucije in graditve.

V imenu Ljubljančanov se je zatem od pokojnika poslovil Marjan Rožič, predsednik skupščine mesta Ljubljane.

Ob zvokih žalnih koračnic je sprevod krenil. Na čelu jugoslovanska, slovenska in partijska zastava, za njimi 66 zastav slovenskih bojnih enot, zatem 26 vencev, za njimi godba JLA in odred JLA. Predstavniki vseh rodov oboroženih sil so nosili vsa Kardeljeva odlikovanja. Za žaro so v otožni koloni stopali soproga Pepca, hči Vera in drugi najožji sorodniki. Za njimi so šli najvišji predstavniki federacije, republik in pokrajin, samoupravnih organov in skupnosti ter tuje državne in partijske delegacije.

Na vsej poti, ob kateri je bila častna straža JLA in teritorialne obrambe, so stale tihe, v bolečino odete nepregledne množice Jugoslovanov.

Žalna povorka je krenila s Prešernove po Cankarjevi na Beethovno ulico, mimo

zgradbe CK ZKS, mimo pokojnikovega delovnega kabineta, v katerem je ostalo nedokončano delo.

Žalna povorka se je zaustavila ob večnem ognju ob spomeniku na Trgu revolucije, kjer se je nepregledna tiha množica zbrala že nekaj ur pred pričet-

kom pogrebnih slovesnosti. Ves čas je rahlo rosilo, sivo nebo in prosojna megla sta kot tenčiči žalosti lebdeli nad Ljubljano.

APZ Tone Tomšič je zapel Kardeljevo priljubljeno pesem »Lipa« skladatelja Davorina Jenka. Zatem so se od velikega

Žaro s pepelom pokojnega E. Kardelja je 13. februarja ob 12,41 generalmajor Pavel Šuc položil v grobnico narodnih herojev na Trgu revolucije v Ljubljani.

pokojnika poslovlili Živorad Kovačević, predsednik skupščine mesta Beograda, Fadil Hodža, podpredsednik predsedstva SFRJ in France Popit, predsednik CK ZKS. Točno ob 12.41 so žaro s pepelom Edvarda Kardelja položili v grobnico narodnih herojev. Istočasno so zagrmle tri čast-

ne salve združenega odreda JLA, z Ljubljanskega gradu pa so se oglasili topovi. Še zadnjič so se poklonile zastave, še zadnjič se je Jugoslavija poklonila svojemu velikanu. Otožno in ponosno obenem je zadonela Internacionala, himna delavskega razreda, za katerega je živel Edvard Kardelj, mu daroval

sebe, svoje misli in svoje delo. Sklenilo se je zadnje dejanje njegove 69-letne poti, njegovega življenja, v katerem je bilo dejanj za stoletja, dejanj, ki bodo ostala v generaciji, ki je lahko srečna in ponosna, da je bila njegov sodobnik in ki bo njegove misli prenašala na generacije, ki prihajajo.

Heroj k herojem

Veliki revolucionar Edvard Kardelj počiva odslej v grobnici narodnih herojev v Ljubljani, v parku, ki nosi to ime poleg Trga revolucije, oziroma v neposredni soseščini zgradbe skupščine SR Slovenije. Tu gori večni plamen, simbol svobode in neodvisnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti. V grobnici je pokopanih bilo doslej 13 narodnih herojev in to: Tone Tomšič, Slavko Šlander, Miloš Zidanšek, Franc Rozman-Stane, Ivan Kavčič-Nande, Vinko Simončič-Gašper, Milovan Šaranovič, Dragan Jevtič, Ljubo Šercer, Janko Premrl-Vojko, Majda Šilc, Boris Kidrič in Dušan Kveder-Tomaž. 14. narodni heroj, ki leži v tej grobnici je Edvard Kardelj.

Reliefni spomenik nad črno marmornato grobnico je izdelal Boris Kalin, akademski kipar. Postavljen je bil leta 1952, ko so v grobnico prenesli ostanke 11 narodnih herojev, ki so izgubili življenja med NOV v Sloveniji. Aprila leta 1953 je bil v tej grobnici pokopan eden največjih sinov slovenskega naroda in jugoslovanskih narodov, Boris Kidrič.

Socializma si ni mogoče predstavljati brez demokracije. Socializem ne more napredovati, če se v njem ne razvijajo demokratični odnosi med ljudmi. Toda socialistični družbi je potrebna demokracija kot orožje boja proti socializmu. Zato moramo vztrajati na razredni naravi naše demokracije.

Edvard Kardelj

Svojo zgodovinsko vlogo pri graditvi socialistične družbe lahko delavski razred kot vodilna samoupravna sila uspešno odigra samo kot organizirana sila v združenem delu, kot organizirana sila v samoupravnem uresničevanju svojih socialnih, kulturnih in drugih interesov, kot organizirana idejnopolitična sila pri neprestanem krčenju poti, ki vodijo k uresničevanju njegovih dolgoročnih zgodovinskih interesov in smotrov, kot organizirana sila pri obrambi socialističnega razvoja v družbeni praksi. Samoupravljanje mora izražati vse manifestacije biti delavskega razreda.

Edvard Kardelj

Na spomeniku so zapisani verzi Otona Župančiča:

Domovina je ena, nam vsem dodeljena
in eno življenje in ena smrt.

Svobodni predani za borbo smo zbrani
in kaj je življenje in kaj je smrt?

Bodočnost je vera,
kdor zanjo umira,
se dvigne v življenje,
ko pade v smrt.

8. marec — dan žensk

Leto, ki sovpada v prvo desetletje tega stoletja, pomeni za nas ženske pomemben mejnik. Na mednarodni konferenci žensk — socialistk v Köbenhavnu so udeleženske te konference določile 8. marec kot mednarodni dan žensk.

Nedvomno kaže opozoriti, da se je dejavnost žensk v naši državi zlasti odrazila v skupnem nastopanju prav v narodnoosvobodilni vojni. V Bosanskem Petrovcu je bila leta 1942 ustanovljena AFŽ, ki je združila v svoje vrste ženske naše države zoper boj proti okupatorju ter zaradi politične in kulturne vzgoje naših žena. V procesu demokritizacije in v spremenjenih razmerah političnega življenja so se pričela ustanavljati društva žena, v letu 1953 pa je bila organizirana Zveza ženskih društev Jugoslavije, ki je imela na skrbi zlasti tista vprašanja, ki zadevajo ženske.

Danes, glede na vlogo in značaj ženske - matere, družbenopolitične delavke ter samoupravljalke, ki ima v naši družbi enake pravice kot moški, zanjo nikakršna obremenitev ni odveč. Zaveda se, da je tudi njeno delo bogato povezano z našo družbeno stvarnostjo, z angažiranjem in neposrednim sodelovanjem na vseh ravneh z namenom, da zavestno gradi in usmerja tudi svojo bodočnost.

Neglede na to, da smo v preteklem obdobju v pogledu osvobajanja žena, v izboljšanju njihovega družbenoekonomskega in družbenopolitičnega položaja dosegli velike uspehe v množičnem vključevanju v združeno delo, v izobraževanju in v razvoju družbenega varstva otrok itd., pa so nam dane še večje možnosti, da se bolj kot doslej uveljavimo ter si tudi

Ob smrti Edvarda Kardelja so rekli...

JOSIP BROZ TITO, predsednik SFRJ in ZKJ

...To so bila štiri desetletja najinega tesnega in ne-skaljenega sodelovanja, zmeraj, do zadnjega dneva, prežetega z razumevanjem in globokim medsebojnim zaupanjem, zasnovana na popolni enotnosti misli in akcije v vseh fazah naše revolucije in socialistične graditve. V Edvardu Kardelju sem imel močno oporo že v tistih težavnih predvojnih letih boja za čistost in konsolidacijo naše partije, kot tudi kasneje v pripravah narodnoosvobodilnega boja. Z izjemnim darom revolucionarja je sodeloval v graditvi strategije našega gibanja, zlasti v ustvarjanju naše fronte vseh demokratičnih in rodoljubnih sil, pred nastopajočimi nevarnostmi fašizma, za katere smo vsi vedeli, da se jim ne bo mogoče izogniti. V vojni se je odlikoval s pogumom, z globoko miselnostjo v ustvarjanju nove ljudske oblasti in postavljanju temeljev nove federativne in demokratične skupnosti enakopravnih narodov in narodnosti Jugoslavije...

SERGEJ KRAIGHER, predsednik predsedstva SRS

...V gigantskem boju, ki ga je neposredno vodil prav tovariš Kardelj, za mednarodno priznanje naših, v težki in krvavi narodnoosvobodilni vojni izvojevanih pridobitev na mirovnih pogajanjih v Parizu, Slovenci nismo mogli uresničiti svojega zgodovinskega cilja — Združene Slovenije. Toda s politiko odprtih meja in dobrososedskih odnosov na načelih nevmešavanja v notranje zadeve in nedotakljivosti meja je Jugoslavija s svojim mednarodnim ugledom in položajem bistveno okrepila položaj slovenskih manjšin v boju proti asimilacijskim pritiskom za njihov obstoj in enakopraven razvoj kot samostojnih subjektov v političnem življenju in razvoju sosednjih držav.

Z neposrednim sodelovanjem tovariša Kardelja in z njegovimi načelnimi stališči glede nacionalnega vprašanja in položaja narodnih manjšin ob spoštovanju mednarodnih pogodb in obveznosti se ustvarjajo pogoji, kot je rekel tovariš Kardelj, da se države ne prepirajo o mejah, ampak se sporazumevajo o zadovoljevanju skupnih življenjskih interesov sploh in še posebej ljudi, ki živijo v obmejnih območjih in da postanejo narodne manjšine most v zblizevanju in spoznavanju narodov in držav...

FRANCE POPIT, predsednik CK ZKS

...Kardeljevo delo odkriva naše perspektive in vrednote, za katere se je vredno boriti in zanje živeti. Socialistični humanizem, ta tako značilna poteza Kardeljevega snovanja, temelji na veri v človeka, ki je v določenih zgodovinskih pogojih pripravljen storiti vse za ostvarjenje takšnih razmer in odnosov, ki pomenijo njegovo vse večjo svobodo, vse več možnosti za njegovo vsestransko ustvarjalnost, za odgovornost v medsebojnih razmerjih.

Socialistični humanizem ni zamišljeni ideal, ki naj bi ga ustvarili, temveč izhaja iz možnosti sodobnega sveta, ki človek lahko odloča o pogojih in rezultatih svojega dela. Humanistična vizija sveta je v Kardeljevem delu sestavni del zgodovinske, ekonomske in sociološke analize ker izhaja iz njegovih znanstvenih spoznanj...

Dr. ANTON VRATUŠA, predsednik izvršnega sveta SRS

... S tovarišem Kardeljem sem imel čast sodelovati več kakor 13 let. Njegova misel je bila vedno neutrudljiva tudi v trenutkih počitka, ko je znal biti odličen gostitelj. Rad je imel glasbo in znano je, da je tudi najbolj zapletene teze pisal ob klasični glasbi, za kar menim, da dokazuje njegovo organiziranost in racionalnost, saj je tudi glasba racionalna.

Danes ga ni več med nami. Tako ne bo več možnosti poslušati njegove žive besede. Menim pa, da je treba poslušati enega izmed njegovih nasvetov. Treba se bo namreč vračati k revoluciji in iz revolucije ter bogate revolucionarne prakse črpati ideje za nadaljnje raziskovanje marksistične teorije. Zdi se mi, da je to tudi naš dolg tovarišu Kardelju...

zavarujemo z bojem težko pridobljeno politično enakopravnost.

Živimo v času, v katerem je treba pridobiti naše težko prehojene revolucionarne poti še posebej negovati, v času, v katerem vse pogosteje prihaja do zaostrenih in spornih vprašanj v odnosih z državami, v času, v katerem moramo tudi naše misli in sile strniti v to, da nam je potrebna še večja

ustvarjalna enotnost in zavest v boju za mir in lepšo bodočnost vsega človeštva. Vse kar smo si sami ustvarili v naši socialistični družbi, vse to imamo in moramo negovati ter še dograjevati, pri čemer imajo znatno in pomembno vlogo vse ženske Jugoslavije. Le tako bo dan še večji poudarek 8. marcu — Dnevu žensk!

H. Železnik

VSEM ŽENSKAM V REK ZASAVJE OB NJIHOVEM DNEVU, ISKRENE ČESTITKE!

Bistvene značilnosti investicijskega programa za pridobivanje premoga na področju Hrastnika in Trbovelj

V zadnjih mesecih intenzivno pripravljamo investicijski program za odpiranje nižjih predelov slojišča v jami Hrastnik in jami Ojstro, za odpiranje »novih« polj v jami Trbovlje

ter za spremembo tehnologije separiranja premoga na separaciji v Trbovljah.

Odrpte zaloge premoga na področju Hrastnika in Trbovelj zadoščajo le še za nekaj

let, zato je nujno potrebno, da se intenziteta odpiralnih del poveča, ker bi v nasprotnem primeru prišlo do upadanja proizvodnje premoga, s tem pa bi bilo ogroženo normalno obratovanje elektroenergetskih objektov kot so termoelektrarna Trbovlje ter ljubljanska to-plarna.

V razdobju od leta 1979 do leta 1985 je predvideno, da bomo odprli naslednje predele slojišča:

— v jami Hrastnik: Vzhodni sektor nad koto 85 ter predel slojišča med koto 85 in koto ± 0,

— v jami Ojstro predel slojišča med koto 120 in koto 20;

— v jami Trbovlje: Marija polje, A + B polje, Pasetti polje, Frančiška polje, preostali del Zg. VII. polja in VI. polje.

Z odpiralnimi deli, ki naj bi jih izvedli do leta 1985, bodo odprte naslednje zaloge premoga:

	ton
— v jami Hrastnik	10,000.000
— v jami Ojstro	6,500.000
— v jami Trbovlje	9,200.000

Poleg naložb v odpiralna dela predvidevamo naložbe tudi v hidravlično podporje, odkopne stroje, transportno mehanizacijo, črpališča, kompresorje, ventilacijske naprave in v naprave za napajanje jam z električno energijo.

Na osnovi sedanjih cen so naložbe ocenjene po posameznih premogovnikih v naslednjih višinah:

	din
— premogovnik Hrastnik	700,000.000
— premogovnik Ojstro	245,000.000
— premogovnik Trbovlje	460,000.000

Razen vlaganj, ki so predvidena po posameznih premogovnikih, se na področju proizvodnje premoga predvidevajo tudi vlaganja v TOZD Separacija premoga Trbovlje, in sicer v višini 190,000.000 din. V tej TOZD gre za vlaganja, ki so povezana s spremembo tehnolo-

loškega procesa separiranja premoga. V naslednjih letih nameravamo separiranje premoga postopoma opustiti in preiti na suho klasiranje ter drobljenje rovnega premoga. V prvi fazi je predvideno, da bi opustili separiranje drobnih vrst premoga granulacije 0 do 30 mm. Prva faza naj bi bila realizirana v letu 1981, ko bo pričela obratovati nova ljubljanska toplarna, ki bo zgrajena na bazi premoga iz zasavskih premogovnikov. V drugi fazi pa je predvidena tudi opustitev separiranja debelih vrst premoga, in sicer naj bi bila ta faza realizirana v letu 1985, ko bo zgrajena TE-TO Trbovlje III. Donkončna opustitev separiranja premoga pomeni, da bomo po letu 1985 premog s področja Hrastnika in Trbovelj proizvajali le za potrebe elektroenergetskih objektov ter za industrijo, ki bo pripravljena uporabljati suho odsejani oziroma zdrobljeni rovni premog.

S prehodom na suho odsejavanje in drobljenje rovnega premoga bo na eni strani dosežen boljši energetski izkoristek, na drugi strani pa bo rešen problem onesnaževanja reke Save.

In kakšne so obveznosti premogovnikov s področja Hrastnika in Trbovelj po končani investiciji?

Proizvodnja premoga na področju, ki gravitira na separacijo v Trbovljah, mora v celoti zadoščati za potrebe naslednjih potrošnikov: TE-Trbovlje II, TE-TO Trbovlje III, TO-Ljubljana I, TE-TO Ljubljana II ter tovarne celuloze »Djuro Salaj« v Krškem, to pa pomeni, da bo morala letna proizvodnja premoga znašati približno 1,800.000 ton pod pogojem, da bo kalorična vrednost premoga 2.750 kcal/kg.

Proizvodnja premoga po posameznih premogovnikih naj bi se gibala v naslednjih mejah (letno):

TOZD Premogovnik Hrastnik
TOZD Premogovnik Ojstro
TOZD Premogovnik Trbovlje

570.000—600.000 ton
310.000—320.000 ton
910.000—940.000 ton

Od bistveno povečanih storitvah se za doseganje načrtovane proizvodnje predvideva povečanje staleža zaposlenih za 4 %. Zaradi upokojitev, fluktuacije in predvidenega povečanja staleža bo potrebno pridobivanju in vzgoji novih kadrov posvetiti precej več pozornosti

kot smo jo posvečali do sedaj.

Da bi v naslednjih letih vsaj deloma ublažili stanovanjski problem, se vzporedno z investicijskim programom za odpiranje novih odkopnih kapacitet, pripravlja tudi program vlaganj v družbeni standard.

Ivo Zupan

Vrtna skupina v jami Kotredež pri delu. (Foto A. Bregant)

Izpolnjevanje delovnega načrta v času od 1. I. do 15. II. 1979

DO ZASAVSKI PREMGOVNIKI

Proizvodnja premoga

Delov. organiz. TOZD	načrt ton	doseženo ton	+ — ton	%	ob dela prostih sobotah
P. Hrastnik	33.680	35.166	+ 1.486	104,4	4.048
P. Ojstro	32.300	32.404	+ 104	100,3	3.634
P. Trbovlje	74.800	77.063	+ 2.263	103,0	8.239
P. Kisovec	13.590	12.857	— 733	94,6	1.729
P. Kotredež	22.450	19.873	— 2.577	88,5	2.361
RŠC, jama Trb.	6.480	5.227	— 1.253	80,7	1.029
Skupaj	183.300	182.590	— 710	99,6	21.040
sep. prem. Trb.	147.260	149.860	+ 2.600	101,8	16.950
Zag.	36.040	32.730	— 3.310	90,8	4.090

Proizvodnja gradbenega materiala

Hrastnik	letni načrt	doseženo	%
— betonarna (kos)		4.129	
— kamnolom (m ³)		1.044,5	
Zagorje			
— kamnolom (m ³)		18.389,5	
Toplarna Hrastnik (toplotna energija Gcal)		2.730	

DO TERMOELEKTRARNA

Proizv. el. energije (do 14. II.)	načrt MWh	doseženo MWh	%
PE 1	—	10.833	—
PE 2	81.790	93.561	114,4
Kombi el.	3.065	361	11,8
Skupaj	84.855	104.755	123,5

DO RUDARSKA GRADBENA DEJAVNOST

TOZD	letni načrt	doseženo	%
RIG (din)	147.595.800	15.800.000	10,7
ESMD (din)	32.433.000	4.000.000	12,3
Avtoprevoz			
Zasavje (t/km)		717.924	
GRAMAT (kos) opeka		1.133.700	
kamnolom (m ³)		1.492	

DO INDUSTRIJSKE MONTAŽNE DELAVNICE

SIMD (din)	39.169.800		
EIMD (din)	20.060.000		
KET (Gcal)	24.100	4.800	19,9

Erika Kavčič

strokovnjakov) je vedno večja. Odstotek odsotnosti z dela narašča; izrazito odstopanje je na področju Zagorja.

V letu 1978 smo imeli določene težave na tržišču, ko smo morali zmanjšati dobave kotlovnega premoga EGS in povečati proizvodnjo komercialnega premoga, ki pa ga je bilo v poletnih mesecih težje prodajati (oreh) v nasprotju s hudim povpraševanjem v zimskih mesecih.

Iz prvih nepopolnih analiz je mogoče tudi sklepati, da bomo poslovanje končali tako kot smo ocenjevali v zadnjih mesecih preteklega leta. To pa pomeni, da bodo pri zaključnih računih po stari organiziranosti izkazovale vse TOZD in delovna skupnost, razen TOZD RŠC, določeno poslovno motnjo, ker ne bodo imele takšnega sklada skupne porabe, iz katerega bi lahko krili vse potrebe dogovorjene po sindikalni listi za naslednje leto, zato bo potrebno sredstva združevati v okviru EGS in s temi združenimi sredstvi uresničiti skupne potrebe. Vsekakor pa je razvidno, da smo vse obveznosti do družbenopolitičnih skupnosti izpolnili.

Maso osebnih dohodkov so od planiranega 15-⁰% povišanja od leta 1977 vsi, razen TOZD RŠC, prekoračili (TOZD RPH z indeksom 129, TOZD RPT z indeksom 118, TOZD RPZ z indeksom 123, TOZD Separacija Trbovlje z indeksom 118, TOZD RŠC z indeksom 111, DS SS z indeksom 120). Glede na doseženo produktivnost to ne bi bilo mogoče, opravičujemo pa to za preteklo leto z izenačitvijo osebnih dohodkov z ostalimi delavci v rudarski panogi. Nikakor pa ne smemo v bodoče dopustiti kakršnokoli neupravičeno rast osebnih dohodkov, ki niso vezani na rezultate opravljenega dela.

V preteklem letu smo se organizirali v SOZD REK Zasavje in DO ZPT in poslovali v novi obliki od 1. 7. 1978 naprej. Vsi samoupravni organi in družbenopolitične organizacije

Program aktivnosti DO ZPT

Iz vseh analiz, ki osvetljujejo poslovanje DO ZPT je razvidno, da smo v letu 1978 bili v izredno težkem položaju, da pa smo z dogovori, predvsem v okviru ISE, uspeli tako stanje sanirati in si zagotoviti tudi realnejše osnove za bodočnost, če bomo sposobni uspešneje kot doslej realizirati zastavljene načrte.

Ne smemo prezreti, da že tri leta (od začetka srednjeročnega načrta) nenehno upada proizvodnja premoga in da vse storitve v povprečju za ZPT,

tako odkopna in rudniška prav tako padajo. Po srednjeročnem programu bi morala dnevna proizvodnja vsako leto naraščati, dosegamo pa ravno nasprotno, temeljito pada.

Raziskave, predvsem strateške, zaostajajo. Investicije za rudarska odpiranja kasnijo, prav tako investicijska vlaganja v modernizacijo. Krivci smo deloma sami, ker nismo zagotovili pravočasne izdelave potrebne dokumentacije.

Fluktuacija delovne sile (predvsem jamskih delavcev in

so bili zelo aktivni in so skoraj v celoti opravili svoje delo. Sprejeli smo vse važnejše samoupravne sporazume in druge akte, s katerimi smo zado stili vsem potrebam, ki jih narekuje zakon o združenem delu (nekaj pa jih je še v fazi sprejemanja) in si zagotovili normalno poslovanje s tako organizacijo v letu 1979.

To so najvažnejši kratki zaključki iz prvih ocen in analiz ob pripravi zaključnih računov v okviru delovne organizacije ZPT.

Ker ob teh razpravah istčasno sprejemamo tudi načrt dela za leto 1979, moramo opredeliti tudi določene naloge, ki naj odpravijo napake iz preteklega leta in obdobja ter nedvoumno nakažejo konkretno akcijo za doseg postavljenih ciljev. Ti pa so predvsem naslednji:

1. Realni in po vseh samoupravnih načelih dogovorjeni načrt proizvodnje premoga mora biti postavljen na tehnično nedvoumno dognanih osnovah, kar pa lahko ugotovimo, da smo si tako pri letnem načrtu za leto 1979, kakor tudi z rebalansom srednjeročnega načrta dokončno tudi zagotovili. Tu nam mora biti v opomin dosedanje srednjeročno obdobje ali nerealno izdelan načrt proizvodnje v preteklem letu, ki nam je onemogočil vsakršno dobro zasnovo dohodkovnih odnosov in podrl vsako stremljenje posameznih proizvodnih TOZD za doseg boljših proizvodnih rezultatov. Takšno stanje ni bilo popravljeno niti z rebalansom prvotnega letnega načrta niti z operativnimi mesečnimi načrti, ki jih nismo izpolnjevali, za reševanje situacije pa smo se zatekali k stalnim usklajevanjem in dogovarjanjem z ocenjevanjem operativnih zmognosti in po takih ocenjevanjih smo tudi usklajevali naše skupne osnove in merila za nagrajevanje po delu. Tega ne smemo dopustiti več v tem letu, nagrajevanje po delu mora slediti rezultatom dela in ti morajo sloneti na trdih in neopo-

rečno postavljenih in dogovorjenih planih.

Zagotovilo za tako postavljene plane pa je samoupravni sporazum o osnovah plana, kjer je podrobno opisana metodologija postopka od začetka do končnega sprejetja vseh vrst načrtov, od srednjeročnega do mesečnega operativnega. Tu je tudi predložen rebalans srednjeročnega načrta. Samoupravni sporazum je bil na referendumu, dne 31. 1. 1979 tudi sprejet.

Načrt za leto 1979 je bil že pripravljen po analogni metodologiji kot ga opredeljuje omenjeni samoupravni sporazum in vsaj fizični obseg proizvodnje z vsemi storitvami je postavljen na takšne osnove, ki izključujejo izgovarjanje na vse dosedanje stare argumente. Tako so bile upoštevane vse trenutne zmognljivosti in šele zadnji meseci v letu 1979 so vezani s planirano proizvodnjo na izvršitev določenih investicijskih objektov ali dobavo nove opreme, kar pa bomo lahko z vsemi ustreznimi službami in izvajalci dosegli.

Seveda je potrebno za fizični obseg dosedanje proizvodnje premoga sprejeti tudi določene ukrepe, ki smo jih že opredelili z akcijskim programom v zadnjih mesecih preteklega leta, zato jih tu ne navajamo.

2. Dosledna realizacija dogovorjenih dohodkovnih odnosov.

Cene za komercialni premog so bile ob koncu preteklega leta popravljene, v ISE pa smo se dogovorili za cene energetskega premoga ter načeloma za program zapiranja jame Kisovec, kar nam bo zagotovilo skupni prihodek v letu 1979, ob doseganju planirane proizvodnje, v višini približno 916.000.000,00 din. Ta prihodek nam ob normalnem poslovanju vseh TOZD in delovnih skupnosti zagotavlja normalno poslovanje ob doslednem izvajanju dohodkovnih odnosov, za katere smo se dogovorili:

a) s samoupravnim sporazumom o medsebojnih razmerjih pri ustvarjanju in delitvi skupnega prihodka.

Sporazum smo sprejeli v februarju 1978 in ga moramo glede na novo poslovno organiziranost popraviti v besedilu in uskladiti, nikakor pa ga ni potrebno spreminjati vsebinsko, ker je bil že pripravljen glede na novo organiziranost (čl. 32 to predvideva), vsi normativi pa so izdelani že po sedanji organiziranosti. Tako je dana osnova za izdelavo finančnega dela letnega delovnega načrta in določeni so tudi medsebojni odnosi med proizvodnimi TOZD in v normativih tudi do ostalih. Ta sporazum

Jože Zabrložnik, Franc Kellner in Stanko Dobršek pri izdelovanju proge v dolomitu v jami Ojstro. Dela izvaja TOZD RIG DO RGD. (Foto A. Bregant)

zahteva tudi letni program vseh združenih sredstev (investicijsko vzdrževanje, rudarska škoda, raziskave, amortizacijo) in po zaključnem računu oblikovanje rizičnega sklada. Koristijo ga TOZD, ki so v težavah; sredstva rezerv za reševanje likvidnosti; sredstva skupne porabe združujejo za potrebe družbenega standarda, če so nekatere TOZD v motnjah.

Normativi morajo biti v letu 1979 strokovno preverjeni, da bodo služili za izdelavo novega srednjeročnega načrta in letnih načrtov v bodoče, kajti ti normativi tvorijo osnovo za sestavo internih cen ob letnih načrtih. To so tudi edina prava merila za pravilno postavljeno interno ceno posamezni TOZD, ne pa po sedanji praksi, ko služijo za osnovo interne cene doseženi lanski stroški, povečani za skupno dogovorjeni %. To pa dovede do tega, da tisti, ki bolj varčuje, ima manjšo osnovo za naslednje leto, kar pa je nedopustno, zato so le strokovni normativi tisti, ki določajo osnove za ugotavljanje internih cen;

b) s samoupravnim sporazumom o medsebojnih razmerjih pri skupno ustvarjenem prihodu med premogovniki in TOZD RESD so zagotovljeni dohodkovni odnosi TOZD RESD in njihovega pridobivanja prihodka;

c) preko ovrednotenega letnega programa se vse delovne skupnosti vključujejo v dohodkovne odnose tako, da vse TOZD, za katere se opravlja delo v delovnih skupnostih, odvajajo iz svojega dohodka za svobodno menjavo dela ovrednoteni del sredstev, ki pa je zopet upoštevan v normativu za interno ceno TOZD;

d) TOZD Predelava jamskega lesa se vključuje v dohodkovne odnose direktno s cenami svojih proizvodov.

3. Dosledno nagrajevanje po rezultatih dela je ena najvažnejših nalog, ki jih moramo uresničiti že v letu 1979, kar imamo izredno slabe že prej opisane izkušnje »usklajeva-

nja« v preteklem letu. Pri tem moramo reči, da so do sedaj veljavni pravilniki za razdeljevanje sredstev za osebne dohodke pomanjkljivi, predvsem v katalogu opravil in nalog, za katerega smo uporabili staro razvrstitev po delovnih mestih, kar pa ob novi organiziranosti ni ustrezalo novi razporeditvi. Zato smo ga dopolnjevali, analogno upoštevali stara mesta itd. Da smo v zaostanku pri pripravi novih pravilnikov, je delno krivda na panoškem samoupravnem sporazumu o skupnih osnovah in merilih razporejanja čistega dohodka in delitve sredstev osebnih dohodkov delavcev dejavnosti rudnikov Slovenije, ki je prišel kot že precej usklajeni osnutek v razpravo šele v decembru 1978 in je bil v razpravi do 31. 1. 1979. Ker smo smatrali, da takšen sporazum ne bo več doživel kot predlog bistvenih sprememb, smo izdelali na tej podlagi samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka in delitve sredstev osebnih dohodkov v delovni organizaciji ZPT, ki zajema vse osnove in merila, vključuje pa tudi metodologijo za izdelavo pravilnikov. Ta sporazum je bil na referendumu dne 31. 1. 1979 že sprejet.

Tako potrjena metodologija, relativna razmerja in ostala merila ter osnove so lahko šele temelji, na katerih moramo izdelati pravilnike, ki naj bi bili sprejeti v marcu, da bomo lahko s trimesečnim obračunom pričeli tudi nagrajevati po novih merilih.

Do tedaj pa bomo morali spoštovati do sedaj veljavne pravilnike s tem, da se v letnem načrtu opredeli začasna osnova, od katere se za normalno opravljeno delo vse razporeja.

4. Utrditi moramo dosežanje organiziranost DO oziroma jo dokončno oblikovati:

— z izločitvijo kamnolomov iz pomožne delovne skupnosti s tem, da se vključijo kamno-

lomi v gradbeniško dejavnost (preko DO RGD ali direktno);

— z oblikovanjem menz in samskih domov v TOZD;

— s koncentracijo uslug pomožne dejavnosti v Trbovljah (nudenje uslug tudi skupnemu prevozu oziroma separaciji, ob prestavitvi kopalnice, lamparne, itd);

— z reorganizacijo komercialne in predvsem skladiščne službe (skupna nekatera glavna skladišča kot so za goriva in maziva in drugi material skupnega pomena).

5. V naslednjem letu moramo opraviti predvsem dvoje strateških raziskav z vrtnanjem, in sicer Kotredež-zahod in steber jame Dol, ker bo imelo bistveni vpliv za nadaljnji razvoj odkopavanja na področju Zagorja, kot tudi razvoja jame Dol.

6. Z novim investicijskim programom je predvideno, da bomo prišli do investicijskih sredstev za modernizacijo jame v Trbovljah in na področju Hrastnika ter za nadaljevanje rudarskih odpiralnih del, za kar nam lastno ustvarjena amortizacija še zdaleč ne zadostuje. S tem programom bomo imeli zagotovljeno investicijsko dejavnost do leta 1985 (novi srednjeročni načrt), v tem pa bomo imeli predvideno tudi gradnjo dveh samskih hotelov s kapaciteto po 100 gargonjer in letno še nekaj več stanovanj, kot jih realiziramo sedaj.

Posebej je potrebno poudariti pospeševanje vseh odpiralnih in ostalih investicijskih del v jami Kotredež, ker bomo morali paziti na dosledno izvajanje del po sprejetih planogramih s strani izvajalcev, ker bo sicer v zadnji polovici leta nastal velik problem proizvodnje iz te jame.

Jamo Kisovec bomo preko leta postopoma opuščali po izdelanem projektu, kar predstavlja v bistvu negativno investicijo.

7. Za utrditev delovne discipline moramo v akcijskem

programu opredeliti skupne ukrepe, od katerih navajam nekaj najpomembnejših:

— zmanjšati nadurno delo na najmanj 5 % napram redno opravljenemu delu;

— osebno se omeji nadurno delo največ do 3,5 opravljenih naddelavnikov; vse nadaljnje opravljene naddelavnike v istem mesecu pa se mora koristiti kot proste ure ali proste dni;

— v vseh jamskih proizvodnih TOZD doseči najmanj 6 ur efektivnega delovnega časa;

— uvesti knjigo vpisov vхода v vsako jamo za tiste delavce, ki gredo v jamo izven rednih pohodnih ur;

— na vseh drugih delovnih mestih dosledno izvesti zapuščanje delovnega mesta iz območja vratarja itd., le z odhodnim listkom.

To so najvažnejše naloge, ki jih bomo morali ob sprejemanju letnih načrtov upoštevati in končno uresničiti.

Ivan Berger

Stari dobri premog je spet dober

V tem desetletju, in morda v svetu že nekoliko prej, so svetovno tržišče tako za energetske potrebe, kakor tudi vso ostalo potrošnjo z veliko naglico pričelo osvajati tekoča in plinasta goriva tj. drva in premog. Posledica tega je bilo zapiranje premogovnikov povsod v svetu in tudi v Evropi. Ekspanzija tekočih in plinastih goriv na tržišče je zajela tudi našo državo in tudi pri nas smo v tem času opustili pridobivanje premoga (morda ponekod preuranjeno) v dokajšnjem številu premogovnikov, posebno z nizkokaloričnim premogom ali previsokimi stroški pridobivanja. Premogovniki, ki so še obdržali proizvodnjo, so se morali povsod in tudi pri nas naprezati za ugoden in čimvečji plasma svoje proizvodnje. Za premogovnike so se v svetu stvari obrnile na boljše šele ko so pred leti posamezne družbe — proizvajalke nafte — pričele ugotavljati, da zaloge nafte in zemeljskega plina le niso nemejene in da bo pri sedanji letni eksploataciji prišlo do izčrpanja zalog. Iz tega razloga se je povsod, posebno pa v Evropi, kamor se uvaža največ tekočih goriv ponovno pričelo

razmišljati o čimvečji uporabi domačih virov energije. Pričelo se je ponovno odpiranje in izkoriščanje premogovnikov ter izgradnjo energetskih virov (termoelektrarn) na premog.

Tudi pri nas v SFRJ, kjer predstavlja uvoz nafte in plina pomembno postavko v naši zunanjetrgovinski bilanci, smo pričeli z varčevanjem in preusmeritvijo na čimvečjo uporabo domačih virov energije, predvsem premoga. V zadnjih letih je bilo zgrajenih poleg novih hidroelektrarn tudi precejšnje število novih termoelektrarn, večinoma na uporabo premoga, kot energetskega goriva. Več kapacitet takšnih termoenergetskih objektov je bilo zgrajenih v SR Bosni in Hercegovini ter Makedoniji.

Izkoriščanje enih ali drugih (hidro ali termo) elektroenergetskih objektov pa je predvsem odvisno od vremenskih prilik. V zimi 1977/78 obilne snežne padavine v Alpah in pomladi ter poletje 1978 še izredno veliko dežja, je napolnilo akumulacije vseh hidroelektrarn in tudi pretočne elektrarne so imele vedno ugoden vodostaj. Ker je hidroenergija

cenejša od termo, so v tem času polno obratovalе vse hidroelektrarne, v termoelektrarnah pa so se v tem času opravljali remont. Zaradi tega so se pri vseh premogovnikih nakopičile zaloge tako, da so nekateri premogovniki v državi celo morali omejevati proizvodnjo.

Tudi pri naši DO TET je zaloga premoga že dosegla skoraj kritično mejo.

Z nastopom jesenskega sušnega vremena in izredno nizkih temperatur, posebno v decembru 1978 in januarju 1979, pa se je zaloga občutno znižala.

Premog je torej zopet enkrat postal izredno interesanten kot energetska goriva in le zadostnim zalogam premoga se imamo zahvaliti, da smo vsaj v SR Sloveniji obšli elektroenergetsko krizo, ki je v tem času nastala v vseh ostalih naših republikah.

Tudi kupci široke potrošnje tj. za potrebe gospodinjstev in ogrevanje hišnih blokov s centralno kurjavo so imeli letošnjo zimo veliko šolo. Zaradi preteklih milih zim so si namreč nabavljali tekom zime premog le za sproti, preko poletja pa je njihov odvzem povsem izostal. Trgovska podjetja s ku-

Avgust Slopar, signalist pri jaški Vine na 6. obzorju. Tovor je pripravljen za prevoz.

Foto A. Bregant

rivom so v okviru svojih finančnih zmogljivosti sicer nabavila nekaj premoga na zalogo, vendar so preko poletja odklanjala večjo nabavo, posebno orehovca, ki je najbolj primeren za uporabo v kuriščih centralnih kurjav in trajno žarečih pečeh. Da smo omogočili nemoteno proizvodnjo, smo v tem času približno 12.500 ton presežkov oreha morali odposlati v TE Šoštanj, Toplarno Ljubljana in deloma Tovarno aluminija Kidričevo. Kako prav

bi ta premog pozneje prišel za potrebe centralnih kurišč raznih hišnih svetov in druge potrebe široke potrošnje.

S hudo zimo v decembru 1978 je namreč nastala okrog nabave premoga prava psihoza. Vsepovsod je primanjkovalo kurjave. Tudi kurilnega olja je primanjkovalo in zato so se z vseh strani množile urgence za dobavo premoga, ker so npr. v Mariboru morali celo zapirati šole in nekatere druge javne ustanove, vendar tudi

drugod (npr. v Ljubljani) ni bila situacija drugačna.

Upamo, da je letošnja zima vsem dober nauk, da si je potrebno premog priskrbeti pravočasno.

Iz vsega opisanega sledi, da je STARI DOBRI PREMOG LE POSTAL ZOPET DOBER, ker je, kot se je letos pokazalo, edini zanesljivi vir toplotne energije in ga pridobivamo doma.

Stane Kruljc

Kako smo se znašli v novi samoupravni in poslovni organiziranosti

Kot je znano so bili svoj čas avtoparki stranski obrati nekdanjih rudnikov. Tako je imel vsak rudnik svoja transportna sredstva, ki običajno niso bila nikoli dovolj izkoriščena. Tendence je bila, da morajo ta prevozna sredstva delovati le za potrebe rudarstva.

Po združitvi leta 1971 je bil ustanovljen skupen avtopark s sedežem v Trbovljah. S tem dnem se je stranski obrat spremenil v dejavnost s samostojnim obračunom. Takoj smo lahko proste prevozne kapacitete ponudili tujim strankam in s tem je bilo zagotovljeno uspešnejše poslovanje.

Leta 1973 so bile ustanovljene temeljne organizacije združenega dela. Tako je bila organizirana tudi TOZD Avtoprevoz, ki pa se je registrirala za javni cestni promet s tovornimi vozili in opravljanje del s samohodnimi stroji, kar pomeni, da smo bili vezani na tržne cene, ki nam jih je odobril zavod za cene SRS. Ker so naše, če tako imenujem, rudniške cene občutno zastajale za cenami drugih prevoznikov in ker nam zavod odobrava cene v odstotkih na stare cene, se od takrat naprej vedno borimo za rentabilno poslovanje. Le skrajno izkoriščanje vozil in izkoriščen

delovni čas nam jamčita rentabilno poslovanje. Vsi vemo, da se je REK Zasavje v preteklem letu reorganiziral. Iz rudarstva je bilo ustanovljenih nekaj delovnih organizacij, v le-te pa so se združile na novo ustanovljene TOZD. Cilj je bil ločiti čisto premogovništvo od ostalih dejavnosti. Tako je Avtoprevoz Zasavje skupaj z Gramatom in bivšim RGD ustanovil delovno organizacijo RGD. Kolektiv je sicer smatral, da bi morala biti TOZD priključena delovni organizaciji »Zasavski premogovniki«, ker so se določeni prevozi smatrali kot podaljšek transporta iz jame. Vendar ta dela niso zajemala pretežne večine, zato smo se z vso resnostjo lotili samoupravnega združevanja v delovno organizacijo Rudarska gradbena dejavnost. Čeprav je TOZD bila že prej izoblikovana in registrirana za prevoz, je bilo potrebno na novo izdelati vse samoupravne akte. Delno so jih pripravile strokovne službe REK in skupne službe DO RGD, nekaj pa smo jih morali sami, seveda pod težkimi pogoji saj zaradi varčevanja pri režijskih delih nimamo vodje gospodarskega oddelka in ne tajnika. A kljub temu je večina aktov že sprejetih.

Povezali pa smo se tudi na področju samoupravljanja. Tako smo v delovni organizaciji ustanovili skupni odbor OOS, sekretariat ZK, delavski svet delovne organizacije in razne druge izvršilne odbore in komisije, ki zadovoljivo opravljajo svoje delo.

Lahko trdimo, da smo se v novi samoupravni organiziranosti hitreje znašli kot smo predvidevali. Seveda je tu poleg odgovornih tovarišev odigral odločilno vlogo celoten kolektiv, ki je vse te spremembe smatral kot nujne in opraviljive.

Poslovna organiziranost pa je v glavnem ostala taka kot je bila. Še naprej skrbimo, da so vsa prevozna sredstva dobro izkoriščena. Kot novi člani DO RGD smo se tudi dogovorili za financiranje skupnih služb, ki pa jih delovna organizacija v celoti še ni organizirala, ker pač ne dobi ustreznih kadrov. Vendar bo tudi to sčasoma urejeno. Med TOZD smo se tudi dogovorili, da bomo drug drugemu pomagali s kratkoročnimi posojili ali odstopitvijo dela sklada skupne porabe, če bo to komu potrebno in če bomo imeli ta sredstva na razpolago.

Tako nam je TOZD RIG že dvakrat posodila sredstva za

nabavo kamionov in s tem omogočila, da nismo zamudili roka dobave. Skratka, tudi v poslovni organiziranosti smo takoj prehodili začetne težave in stvar teče naprej brez ovir, saj gornje dokazuje začetek dohodkovnih odnosov. Nadalje smo podpisali tudi samoupravni sporazum o združitvi v po-

slavno skupnost RUDIS, v teku pa so priprave za podpis samoupravnega sporazuma za združitev v Gradbeno industrijski kombinat Zasavje, saj že sedaj prevažamo del materiala za delovne organizacije, ki tvorijo ta kombinat.

Lojze Kišek

V razpravi je predlog energetske bilance SR Slovenije za leto 1979

Poslovno združenje energetike SRS, samoupravna interesna skupnost za elektrogospodarstvo — ISE, samoupravna interesna skupnost za nafto in plin — ISNAP ter republiški komite za energetiko, so v začetku februarja t.l. dali v razpravo predlog energetske bilance SR Slovenije za leto 1979.

Iz tega predloga lahko povzamemo, da bo slovensko gospodarstvo potrebovalo v letošnjem letu okoli 7,6 milijard kWh električne energije, okoli 6,8 milijonov ton premoga, okoli 185.000 ton naftnih derivatov, okoli 555 milijonov Nm³ zemeljskega plina, okoli 30 milijonov Nm³ plina iz mestnih plinarn ter okoli 1.200 Tcal toplote proizvedene v mestnih toplarnah.

Bilanca podrobneje obravnava proizvodnjo in porabo ter nekatere probleme proizvodnje električne energije, proizvodnje premoga, kurilnih olj in zemeljskega plina. V bilanci je zajeta tudi proizvodnja premoga in električne energije, proizvedene v premogovnikih in termoelektrarni v okviru REK Zasavje.

V bilanci je izražena zaskrbljenost, ker proizvodnja rjavega premoga zaostaja za predvidenji srednjeročnega načrta za to obdobje, kakor tudi celo v primerjavi s predhodnim letom; to velja tudi za nas. Letos je predvidena proizvodnja rja-

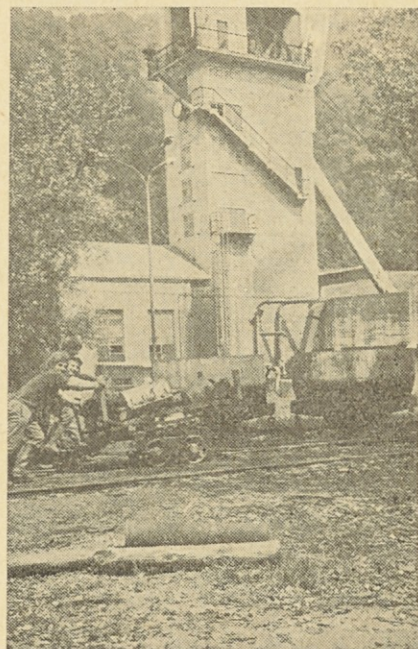
vega premoga v Sloveniji v višini 1,693.000 ton, od tega 1,400.000 ton v REK Zasavje. Vzroki za nizko proizvodnjo so tehnične, pa tudi gospodarske narave. Govor je o pomanjkanju rudarske opreme in pa težkem plasmaju drobnih vrst premoga. Glavni gospodarski razlog pa je nestimulativna cena komercialnega premoga, ker ne vzpodbuja naporov za povečanje deleža teh asortimanov v proizvodnji, onemogoča akumulacijo premogovnikov in posredno pogojuje nekatere poslovne probleme.

Bilanca tudi ugotavlja, da morajo imeti termoelektrarne zagotovljene zadostne količine premoga, v primeru sušnega leta pa bodo potrebne dodatne količine premoga za proizvodnjo električne energije preko načrta. Bilanca ugotavlja, kot je ugotavljala že tudi prejšnja leta, da je pri TE Trbovlje nujno potrebno urediti deponije premoga, ker je sedanja premajhna in neustrezna, saj nastajajo samovžigi, ker premoga ni mogoče tlačiti. Nadalje bilanca govori o tem, da bi morali avtomatizirati plinske agregate v Trbovljah in Brestanici, da bi jih lahko angažirali vsak čas iz stikališč, brez prisotnosti ostale posadke.

Med stališči in ugotovitvami, ki jih je sprejel izvršni svet SR Slovenije, je omenjeno, da se v letošnjem letu računa na to, da

bodo premogovniki dosegli načrtovani obseg proizvodnje premoga in dalje, da je treba za zagotovitev količin lignita za potrebe industrije in široke porabe, potrebne količine rjavega premoga iz Zasavskih premogovnikov, Senovega in Laškega transportirati v Soštanj za potrebe TEŠ, ker so poskusi mešanja teh vrst dali dobre rezultate. Za realizacijo predvidenega obsega proizvodnje, je nujno izvesti predvidene naložbe in v tem okviru še posebno nabave ustrezne jamske opreme iz uvoza, ker bo le na ta način možno zmanjšati fluktuacijo delavcev pri jamskih delih. Stališča pa govore tudi o tem, da bo treba z urejanjem družbenega standarda reševati pomanjkanje delavcev v premogovništvu in da bodo v ta namen zagotovljena sredstva. Zaradi izčrpanosti in težkih pogojev dela, bo v teku letošnjega leta prenehala proizvodnja v jami Kisovec.

Sicer pa bilanca govori in pojasnjuje številne tabele, z mnogimi številčnimi podatki, ki so njen sestavni del.

Transport elektromotorjev s cicko, pri jašku Loke v Zagorju.
Foto Leopold Vozelj

Izboljšave samohodnega podporja

V jamah naših premogovnikov imamo že nekaj let uvedeno pridobivanje premoga z uporabo samohodnega hidravličnega podporja. Tako kot pri drugih strojnih napravah, pa gre napredek tudi na tem področju naprej. Da bi se podrobneje seznanili z napredkom pri izdelavi samohodnega hidravličnega podporja, smo se trije sodelavci (Jože Vidmar, dipl. inž., Karel Močilnikar in podpisani), koncem preteklega leta udeležili ogleda in razgovorov v tovarni Marrel Hydro in Stephanoise, ogledali pa smo si tudi francoski rudnik Rosley v revirju Blanzly.

Glede na to, da so naše ugotovitve tudi za širši krog bralcev našega glasila, predvsem pa za člane kolektiva, ki so zaposleni na pridobivanju premoga, zelo zanimive, jih posredujemo preko našega glasila vsem v informacijo.

Najprvo smo si ogledali tisti del tovarne Marrel Hydro, kjer SHP podporje dokončno montirajo in pripravljajo za odpremo. V tem delu tovarne izdelujejo konstrukcije podporja (rezanje, varjenje) in opravijo dokončno montažo, v tem obratu pa izdelujejo tudi kami-
onske kesone.

V obratu smo videli podporje, ki ga je firma Marrel Hydro izdelala za rudnik Resavico in za rudnik Carmaux (Aquitaine). Ta tip podporja z oznako MB-17 x 28 S, namenjen je nadkopnemu pridobivanju, je v konceptu slično podporju tipa Becorit, ki smo ga preizkušali v jami Trbovlje s to razliko, da je ščitni del raven in da se teleskopsko podaljšuje in odpira oziroma zapira. Pri tem tipu podporja (monoblok) se eventualno nastopajoče horizontalne sile v stropniku ujamajo z lemniskato, ki je pritrjena v sprednjem delu podporja. S tem se kompenzira tangencialna obremenitev stojk in odpade potreba dodatne cen-

tracije stojk bodisi z vzmetmi ali pa s cilindri. Bat za premik banane je pritrjen na stropnik, ki dviga banano s silo 368 kN. Upravljanje podporja je z ventilnim blokom kot je to primer pri sedanjem podporju Marrel Hydro. Zadnji del podporja (premikanje banane, odpiranje lopute in pomik zadnjega transporterja), pa se upravlja ločeno s selektorjem, kot je to primer pri podporju Becorit. Mne nje francoskih konstruktorjev podporja je namreč tako, da uporaba selektorja nima bistvene prednosti pred sedanjim načinom upravljanja, v primeru, da so hidravlični vodi smotrno izpeljani, kot je primer pri tem podporju in kot je predvideno pri novi nabavi za ZPT ter za operacije, ki niso pogoste (npr. premik sekcije).

Skupna teža sekcije (širina 1.500 mm, dolžina približno 4.200 mm — brez banane) je 9.500 kg, od tega teža hidravlike 1.800 kg in konstrukcije 7.700 kg. Najtežji del je stropnik s težo 2.090 kg in podnožje 1.730 kg. Pripomnim naj še, da je strop možno popolnoma tesno zapreti in ima za to vgrajene ustrezne cilindre (hod 130 mm).

Isti dan smo se odpeljali v 180 km oddaljeni premogovni bazen Blanzly. Sprejel nas je tehnični direktor bazena. Razgovor je potekal okrog problematike odkopavanja in transporta ter nekaterih specifičnih problemov tehnične narave, s katerimi se srečujejo v revirju Blanzly, kot npr. borba proti jamskim požarom odnosno ogrevanju v jami Rosley, ki smo jo nameravali obiskati. Na tem področju uporabljajo zanimivo metodo, in sicer z injiciranjem dušika v tiste predele že odkopanega slojišča, kjer po izkušnjah pričakujejo ogrevanje, tj. predvsem ob obeh progah. Dušik, ki ga vodijo do ogroženih predelov po ceveh premera 150 mm v količini do 600 m³/h ima trojni učinek:

- zmanjšuje eksplozivnost mešanice metan-zrak;
- zavira oksidacijski postopek že ogretyh delov;
- znižuje nevarnost samovžiga.

Pri tem pa za zaposlene na odkopu ne predstavlja nobene nevarnosti. Povedati je še potrebno, da odkopavajo 6 do 8 m debel sloj premoga, ki je blago nagnjen (8—10°). Premog je izredno drobljiv in kvaliteten (5.000—6.000 kcal), pridobivajo pa ga v eni plošči z nadkopnim pridobivanjem. Podkopno napredujejo z dvobobenskim strojem francoske izdelave in podpirajo s podporjem Marrel Hydro tipa FB 21-30 S. Ne da bi omenjali posebnosti, navajam le glavne karakteristike tega tipa podporja. To je okvirno podporje (Pile à Fleche) minimalne višine 2.050 mm in maksimalne višine 2.970 mm. Nosilnost sekcije podporja pri postavljanju je do 4.000 kN v odvisnosti od višine. Zanimiva je konstrukcija zadnjega dela za nadkopno pridobivanje. Nameščena so namreč posebna vratca (dvodelna 700 x 700 mm), ki se odpirajo hidravlično navzven. Z odprtjem vratc se mreža strga in odpre pot posebnemu vzvodu, dolžine 700 mm, ki se s pomočjo hidravličnega cilindra potiska v staro delo (do 90°) in vleče premog iz nadkopnega dela na transporter. Kot omenjeno je premog zelo drobljiv in ga ni potrebno razstreljevati. Izgleda, da je ta način pridobivanja zelo učinkovit, predvsem zato, ker se opravlja sistematsko od sekcije do sekcije. Kljub temu, da podporje tesno zapira strop, uporabljajo mreže (30 x 30 x 3 mm) prekrito s plastično folijo; lesa praktično v stropu ni.

Pri dvotretjinskem obratovanju dobijo iz čela povprečno 500 ton na dan proizvodnje, za kar potrebujejo 40 delavnikov. Nočna tretjina je namenjena

predvsem za urejevanje in vzdrževanje podporja. V ta namen vodijo posebno evidenco (za vsako sekcijo posebej: njen položaj, nagib ter stanje transportne mehanizacije in drugo) kar vse v nočni tretjini uredijo. Ves material pripeljejo do ustja čela z visečo železnico in diesel-hidravlično lokomotivsko vleko. Lokomotiva obratuje v izstopni zračni struji, po progah, katerih nagib zelo varira in katerih profil je mestoma zelo nizek. Moštva ne prevažajo z lokomotivo. Po različni tehničnega direktorja smatrajo namreč, da prevoz z lokomotivno vleko po nagnjenih progah v kapacitivnem pogledu ne ustreza glede na to, da je potrebno moštvo pripeljati v čim krajšem času na delovišče ali vsaj v bližino delovišča. Nabava dodatnih lokomotiv, ki bi bile potrebne za prevoz moštva, pa bi predstavljala prevelik izdatek. V nasprotju s tem, pa je za prevoz materiala na razpolago praviloma dovolj časa ob istočasni zahtevi, da se material transportira neposredno do delovišča, tj. do odkopnih čel. Iz tega razloga so se v revirju Blazny odločili za dva ločena sistema. Za prevoz ljudi služijo ali tračni transporterji ali pa sedežnice s hitrostjo do 3,5 m/s (približno 12 km/h).

Za transport materiala pa imajo, kot omenjeno, urejene viseče proge z diesel-hidravlično lokomotivsko vleko. Opazili smo tudi, da je ves material, ki se transportira v jamo (žične mreže, tako za odkope kot tudi za opaženje bokov prog, les, krajniki, Th podporje in podobno) povezan v svežnje ali paletiziran. Ker je premog nagnjen k samovžigu, imajo poleg naprave za injiciranje dušika, instalirano še napravo za pripravo tesnilne pene (podobno smo pred nekaj leti poizkušali tudi v jami Trbovlje — ISOSCHAUM) ter opravljajo sistematsko in kontinuirano kontrolo zraka. Omenim naj še sistem komuniciranja na odkopnem čelu. Instalirane imajo prenosne ročne telefone, s ka-

terimi so brezžično povezana ključna mesta na odkopu (npr. odkopni stroj) z drugimi mesti npr. pri transportu. Zaradi pomanjkanja časa se detajlno nismo zanimali za ta sistem komuniciranja.

Opazili smo tudi, da so vse stojke (izvlečljivi deli) zaščitene s plastično zaščito in to kljub temu, da se na čelu praviloma ne razstreljuje.

Pred obiskom jame nas je tehnični direktor seznanil na kratko še s splošno problematiko plasmaja premoga. Kljub temu, da se večji del proizvodnje premoga porabi za proizvodnjo električne energije, premogovniki, organizacijsko povezani v Charbonnage de France, nimajo dolgoročnih zagotovil o odvzemu premoga.

Večina premogovnikov, posebej tisti s težjimi montanogeološkimi pogoji, je v zelo slabem finančnem položaju. S posebnimi vladnimi ukrepi, ki na eni strani omejujejo zaposlovanje v premogovništvu (socialni problemi ob evntuealnem zmanjšanju ali ukinitvi proizvodnje), na drugi strani pa z dotacijami (14 F. na toplotno enoto, kar pomeni približno tretjino proizvodnih stroškov v revirju Blazny) z oprostivitvijo plačevanja določenih dajatev (dajatve, ki niso vezane na proizvodnjo — npr. stanovanja) ter z ugodnimi krediti za večja investicijska vlaganja ali modernizacijo (odplačujejo se samo obresti, glavnic pa ne) zavirajo recesijo v proizvodnji premoga.

V tovarni Marrel smo se seznanili s predvidenimi spremembami na tipu podporja, ki ga uporabljamo pri nas. O teh spremembah smo se načelno dogovorili že na sestanku v Hrastniku, dne 6. 7. 1978.

Gre za naslednje spremembe:

1. Modifikacija mesta pritrditve stojke na banano. Stojka banane se pritrdi za približno 250 mm od tečaja, nagnjenost stojke se tako spremeni za 10° do 15°. S tem se poveča gib-

ljivost (dviganje) banane tudi v skrajni legi.

2. Ojača in spremeni se spoj med stropnico in banano. S tem je dana večja gibljivost banane.

3. Ojača se spoj stojke banane na podnožje s ciljem večje gibljivosti stojke.

4. Potrditev obroča, ki drži paličaste vzmeti, se ojača in se s tem zmanjša gibljivost osnove (nagnjenost).

Za približno 5 cm se podaljšajo paličaste vzmeti.

Spremenjeno je tudi ležišče paličastih vzmeti, s tem, se olajša zamenjava poškodovanih vzmeti. V tej zvezi je bila obsežnejša diskusija o prednostih in nedostatih centracije z vzmetmi napram hidravličnim cilindrom. Prednost centracije z vzmetmi je predvsem v cenenosti in enostavnosti ter v karakteristiki vzmeti (sila odvisna od deformacije vzmeti) medtem, ko cilindri - klešče pritiskajo s konstantno silo. Razumljivo pa je, da je za vzmeti potrebna ustrezna kvaliteta jekla (meja elastičnosti 1.250 N/mm² in natezna trdnost 1.500 N/mm²).

5. Pritrditev stojk na podnožje je v konstruktivnem pogledu novo. Ta rešitev poveča dolžino stojke za približno pet cm, omogoča pa zglobovno gibanje stojk, neobremenjen zglob ter lažjo montažo in demontažo.

6. Glede cevi za emulzijo ni sprememb v številu in dolžini. Pač pa so vse cevi drugače razmeščene tako, da ne ovirajo prehoda (gredo skozi tunel v spodnjem delu podporja). Živahna razprava se je razvila okrog vprašanja nameščanja selektorja. Po mnenju glavnega konstruktorja podporja (G. Boree) bi nameščanje selektorja (kot npr. pri podporju Becorit) zahtevalo dodatno nameščanje ventilov - povratnih, v splošnem pa smatrajo, da je uporaba selektorja smotrna le pri monoblok tipu podporja. Pri našem tipu podporja Hydro

Marrel ne prinese nobene prednosti.

Omenili so še tendenco, ki se opaža v Franciji, namreč da se hidravlični deli izdelujejo iz polnerjavečega materiala. Ta material, ki ni nerjaveč in ga je potrebno pazljivo vzdrževati, je dražji, kot sedaj uporabljen način antikorozijske zaščite, (kromiranje, kadmiranje, pocinkanje). Po teh razgovorih smo si ogledali proizvodno dvorano in potek proizvodnje hidravličnih elementov. Tovarna Marrel je v bistvu tovarna hidravlične opreme za različne namene. V proizvodni dvorani imajo 4 linije, in sicer linijo za hidravlične krmilne mehanizme, linijo za hidravlične črpalke (nizko število obratov) — namenjene za razne delovne stroje in kamione, linijo hidravličnih cilindrov in batov ter linijo za reparaturo hidravlične opreme. vzdolž ene linije se opravijo vse operacije na specialnih strojih, deloma elektronsko krmiljenih. Interesantna je kontrola po vsaki vmesni operaciji, ki dela na vsakem delu ter končna kontrola, ki se opravi le na določenih vzorcih. Po končani montaži se kontrolira še funkcionalnost sklopa ter drugi parametri (npr. nosilnost stojk, izguba emulzije v ventilih, upori pretoka emulzije v ventilih in podobno).

Splošen vtis obiska proizvodne dvorane je po našem poznavanju stvari zelo pozitiven. Vsa

dela so dobro organizirana, kontrola izdelkov ustreza zahtevnosti tovrstne proizvodnje, konstrukcijski oddelek pa skrbno prouči vsak predlog, ki ga posredujejo uporabniki njihove opreme.

Pozno popoldne istega dne smo obiskali še tovarno Stephanoise, ki nam je dobavila odkopni stroj Ravageuse s transporterjem. Predstavniki tovarne so se interesirali o delovanju njihovih strojev v naših jamah, kar smo jim tudi pojasnili. Prav tako smo jih seznanili, da trenutno z njihovimi stroji ni posebnih problemov. Pretežni del tega obiska pa je bil namenjen razgovoru o transportu materiala in ljudi v rudnikih. Tovarna namreč izdeluje tudi transportne sisteme za prevoz materiala in ljudi z lokomotivsko vleko na monotračnici INP 140. Lokomotive tipa Mecano so opremljene s 4 do 6 ali 8 cilindrov 314 do 300 c³ na cilinder. Na osnovi standardnih elementov je možno sestaviti tri tipe lokomotiv s hidravličnim prenosom. Ker je prevoz z visečo lokomotivo problematičen po nagnejenih progah predvsem takrat, kadar se zaradi vlage jamskega zraka zmanjša koeficient trenja, so nam podrobno obrazložili sisteme zaviranja.

Vgrajene naprave za zaviranje so konstituirane tako, da se vlak, obremenjen s težo 16 ton, v vpadniku naklona 16°, ustavi

na razdalji 5 m. Tovarna je pripravljena izdelati program za uporabo visečih lokomotiv za naše konkretne pogoje, skupno s predračunom, če jim dostavimo potrebne podatke. V ta namen so nam dostavili poseben vprašalnik. Tovarna je v razgovorih za dobavo takega transportnega sistema za rudnik MRAMOR (BiH). Seznanili so nas tudi z zahtevami francoskih rudarskih organov glede obratovanja diesel lokomotiv v metanskih jamah. Po njihovih navedbah te lokomotive ustrezajo tudi nemškemu obratovalnim predpisom tako glede sestave izpušnih plinov kot tudi plinovarnosti in zadimljenosti.

O uporabnosti teh lokomotiv je potrebno še povedati, da se vlečna sila in hitrost prevoza z naklonom naglo zmanjšuje pri sicer enakih pogojih (trenje), kar seveda močno omejuje uporabnost lokomotiv za prevoze po naklonjenih poteh. Celotna kompozicija pa je po drugi strani izredno fleksibilna povezana in tako lahko pasira krivine v obeh ravninah (vertikalni z $R = 6$ m in horizontalni z $R = 4$ m). Kabine za prevoz ljudi (dva tipa) sprejmejo lahko 4 ali 8 oseb, komplet vlak pa lahko pelje 32 oseb po progah naklona 18°.

Z obiskom tovarne Stephanoise je bil izčrpan predvideni program.

Rudi Šikovec

Priprave na gradnjo novega doma na Rabu

V dneh 30. in 31. januarja t.l. so potekali na Reki in na Rabu razgovori naših sodelavcev (Lapornik Janko, dipl. ek., Hančič Anton, Maurovič Ivan, dipl. arh. kot zunanji sodelavec) s projektanti Industrogradnje in Urbanističnega zavoda Reka ter predsednik občinske skupščine Rab, predsednik izvršnega sveta skupščine občine Rab,

predsednik interesne skupnosti za ceste ter drugi strokovni delavci z Raba.

Razgovori so potekali v zvezi s predlogom ponudbe za izdelavo investicijsko tehnične dokumentacije, izdajo lokacijskega dovoljenja s pogoji za izdelavo projekta dokumentacije ter geološko poročilo, aktivnostjo za izgradnjo dostopne ce-

ste do počitniškega doma na Rabu in dovolitvijo pogojnega obratovanja počitniškega doma na Rabu v letošnji sezoni.

Domenjeno je bilo naslednje:

— Industrogradnja Reka bo predložila REK Zasavje pogodbo za izdelavo projektne dokumentacije s končno vrednostjo del 851.541,00 din. Projektant-

ski nadzor bo imel naš zunanji sodelavec Ivan Maurovič, dipl. inž. arh.;

— za izdajo lokacijskega dovoljenja ni potrebna posebna dokumentacija, ker je problematika že obdelana v urbanističnem projektu. Občini Rab je bil predložen že zahtevek za uradno potrditev sprejetja urbanističnega projekta, kar zamenjuje lokacijsko dovoljenje. K projektni dokumentaciji bo priloženo tudi geološko poročilo;

— naši predstavniki so odklonili, da bi prevzeli investitorstvo za izgradnjo ceste do našega počitniškega doma na Rabu. Dogovorjeno je bilo, da bo to delo imela na skrbi interesna skupnost za ceste, REKZ pa bo deloma sofinanciral izgradnjo te ceste;

— predstavniki družbenopolitičnih skupnosti Raba so bili naklonjeni temu, da bi letos izjemoma dovolili obratovanje počitniškega doma na Rabu v obstoječih objektih. Preverili bodo pomanjkljivosti in ugotovili, kaj bi bilo možno odpraviti brez večjih investicij;

— na znanje so sprejeli naši predstavniki opozorilo, da občinski odloki občine Rab določajo, da je treba od predračunske vrednosti investicije prispevati 3% za glavno vodovodno omrežje in 3% za kanalizacijsko omrežje.

Dokončno odločitev o tem če bo možno letos še letovati v obstoječih objektih na Rabu, bodo sprejeli občinski oziroma inšpekcijski organi naknadno. Upamo, da bo to možno. Sicer pa so se dogovorili, da bi po-

spešeno delali na izdelavi projekta oziroma projektne dokumentacije, tako da bi do septembra t.l. opravili vsa pripravljala dela vključno z grobo izgradnjo ceste, na to pa bi pristopili h gradnji doma. Gradnja bi morala biti končana in novi počitniški dom na Rabu usposobljen za normalno obratovanje v letovalni sezoni 1980.

Čim bo izdelan projekt in znano sofinanciranje za cesto, bo sestavljena finančna konstrukcija, ta pa predložena v odločanje pristojnim samoupravnim organom. Sicer pa vsa dela potekajo v okviru že sprejetega sklepa, da je treba v najkrajšem možnem času zgraditi nov počitniški dom na Rabu, ker je obstoječi dotrajan.

Aktivnost samoupravnih organov

Izvršilni odbor DO Zasavski premogovniki

11. seja izvršilnega odbora ZPT je bila 1. februarja 1979. Na seji so razpravljali in sklepali o naslednjih zadevah:

— na znanje je sprejel poročilo o poteku in rezultatih referenduma, ki je bil v vseh TOZD in DS 31. januarja, ko so sprejemali statut DO ZPT, samoupravni sporazum o osnovah plana za razdobje 1976—1980 za delovno organizacijo ZPT in SOZD REKZ ter samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke;

— strinjal se je z osnovami gospodarsko-finančnega načrta za leto 1979 s tem, da ga predhodno sprejmejo TOZD in DS, nato pa tudi delavski svet DO ZPT. Ta načrt temelji na načrtovani proizvodnji premoga v letošnjem letu v višini 1.400.000 ton, na načrtovani prodaji energetskega premoga v višini 945.920 ton, na separa-

ciji premoga naj bi separirali 1.149.000 ton, na separaciji Zagorje pa 251.000 ton. Od celotne količine naj bi bilo 615.000 ton kotlovnega premoga in 72.000 ton medproduktov, ostale količine pa bi bile ustrezno porazdeljene na ostale asortimane. Načrtovana cena za Gcal za komercialni premog je 152,98 din za energetski premog pa 228,43 din. Načrtovan celotni prihodek na podlagi realizacije prihodkov od komercialnega in energetskega premoga ter dodatnimi sredstvi za zapiranje jame Kisovec znaša 917.953.100,00 din s tem, da znaša povprečna interna cena 655,68 din. Predvidena rast osebnih dohodkov znaša 15%. Pokrivanje stroškov in dohodka DS s svobodno menjavo dela znaša za DS ZPT 42.061.000,00 din, za DS pomožne dejavnosti vseh treh področij 43.001.400,00 din ter za DS ASO in DS TSO REKZ 21.093.400,00 din;

— pripravil je predlog za sprejem sredstev za investicij-

ske vzdrževanje v višini 28 milijonov din, za raziskave 12 milijonov din in za rudarsko škodo 14.320.000,00 din;

— sklenil je predlagati tudi interne cene za posamezne TOZD;

— na znanje je sprejel poročilo, da naj bi v pravilnik o delitvi OD vnesli določilo, da se naj delavcem za prevoz na delo in z dela zagotovi brezplačen prevoz, da bi s tem zagotovili večje vključevanje za delo v jami;

— sklenil je, da je treba nedoseženo načrtovano proizvodnjo iz januarja 1979 nadoknaditi že v februarju t.l.;

— soglašal je s tem, da se z veljavnostjo od 1. 1. 1979 dalje pa do sprejetja novega pravilnika o delitvi OD, poveča osnova za obračun osebnega dohodka za 5% to je od 204 na 214 din ter akordni zaslužki za približno 5%, o čemer bo sklepal še delavski svet DO;

— sprejel je priporočilo osnovnim organizacijam sindi-

kata v TODZ in DS, da naj v dogovorjenem roku organizirajo razprave o stališčih sindikatov glede povečanja dodatkov na OD, da bodo spremembe lahko čimpreje usklajene;

— glede vsebine objavljene članka v časopisu Dnevnik, dne 31. 1. 1979, pod naslovom »Blizu zatona nekega rudarskega obzorja« in ugotovitvijo, da je nekaj neutemeljenih vesti, je sklenil, da naj koordinacija družbenopolitičnih organizacij s področja Zagorja razčisti to vprašanje in da ustrezni odgovor;

— finančni službi je dal nalog, da pripravi ustrezno obrazložitev obračunavanja nadurnega dela, tako da bo vsem zaposlenim jasno, kolikšne prispevke plača posameznik od rednega dela in koliko od nadurnega dela;

— sprejel je še nekaj drugih sklepov, ki se nanašajo na nadurno delo, prispevne stopnje, imenovanje strokovne komisije ipd.;

Delavski svet DO Zasavski premogovniki

9. seja delavskega sveta DO ZPT, je bila 5. februarja t.l. v Delavskem domu v Zagorju. Na seji so razpravljali in sklepali o naslednjih zadevah:

— sprejel je gospodarsko-financijski načrt za DO ZPT in namensko razporejena sredstva za investicijsko izobraževanje, raziskave in za rudarsko škodo, ločeno po posameznih TOZD;

— pooblastil je direktorja DO, da imenuje komisijo za ocenjevanje škode po rudarjenju in za odkupe ter potrdil interne cene premoga za posamezne TOZD;

— sprejel je program ukrepov za letošnje leto na temelju predhodno opravljene analize;

— ugotovil je, da so bili samoupravni akti na referendumu v vseh TOZD in DS z večino glasov sprejeti;

— sprejel je na znanje informacijo o poteku priprav za iz-

delavo zaključnih računov za leto 1978. Nosilec vseh razprav je osnovna organizacija sindikata;

— soglašal je s predlogom, da se zagotovi v letošnjem letu zdravljenje članov kolektiva v zdraviliščih in v ta namen odobril iz sklada skupne porabe 587.520,00 din;

— potrdil je predlog IO DO ZPT, da se od 1. 1. 1979, do sprejetja pravilnika o OD poveča osnova za izračun osebnih dohodkov od 204 na 214 din na delavnik ter akordni zasluzki za okoli 5 %;

— TOZD Separaciji Trbovlje je odobril zaradi pomanjkanja delovnih moči izjemoma nekoliko več nadurnega dela;

— sprejel je sklep, da se zaposlenim v TOZD RŠC izjemoma odobri še pred zaključnim računom izplačilo po 650,00 din. Podatek oziroma pregled je predhodno preverila delavska kontrola;

— služba za varstvo pri delu DO ZPT bo s sodelovanjem TOZD RŠC pri republiškem rudarskem inšpektoratu iskala soglasje, da se delovne izkušnje za pridobitev naziva kopa-

ča in kopaškega pomočnika skrajšajo.

Odbor za kadrovsko politiko in socialno varnost DO ZPT

Prva seja tega odbora je bila 8. 2. 1979. Na seji pa so obravnavali in sklepali o naslednjih zadevah:

— na predlog politične koordinacije DO ZPT, je bil za predsednika odbora izvoljen Albin Potisek, za namestnika pa Zlatko Ban;

— odobril je razpis določene štivosti štipendij in učnih mest za naslednje šolsko leto;

— sklenil je, da je treba imenovati tudi komisijo, da bi ugotovila, če je v okviru TOZD RŠC dan pogoj za nemoteno in uspešno delo pri izobraževanju rudarskega kadra. Gre za to, da bi poklic rudarja postal zanimivejši in privlačnejši;

— sprejel je predlog, katerega naj bi sprejele TOZD in delovne skupnosti pri sprejemanju pravilnika o preventivnem zdravljenju, da bi imeli 100-0% invalidi s telesno okvaro možnost preventivnega zdravljenja v polovičnem fondu dni (zardi spremstva).

Rdeči prapor — srečanje samoupravljalcev

V času od 14. do 16. februarja t.l. je potekalo v Kragujevcu XI. srečanje samoupravljalcev Jugoslavije pod geslom »Rdeči prapor«.

Letošnje srečanje je potekalo v znamenju zgodovinskih jubilejev ZKJ, SKOJ in sindikatov, na katerem so obravnavali razvoj samoupravnih socialističnih odnosov, svobodno zamenjavo dela in samoupravno interesno organiziranje. Srečanja se je udeležilo več kot 1.300 delegatov iz 1.000 organizacij združenega dela. Srečanja se je udeležil tudi član našega kombinata Rudi Kreže in to kot delegat republiškega sindikata delavcev energetike ZSS. Največji poudarek je bil dan svobodni menjavi dela. Ta naj bi postala življenjski in praktični proces s tem, da bi se morali zaposleni v družbeni dejavnosti bolj angažirati in procesu načrtovanja in usmerjanja razvoja družbenih dejavnosti, v povezovanju s TOZD materialne proizvodnje v združevanju sredstev.

Nekatere osnovne naloge sindikata za mesec marec 1979

Letni sestanki članov osnovnih organizacij zveze sindikatov v TOZD in delovnih skupnostih so končani. Sprejeti so bili programi dela za leto 1979, obenem pa tudi finančni. Na letnih sestankih so člani tudi kritično pregledali delo v preteklem letu ter ugotovili, da je opravljenega ogromno dela zlasti na področju samoupravne organiziranosti in uveljavljanju dohodkovnih odnosov, vse premalo pa je bilo narejenega na področju gospodarjenja, zlasti pri doseganju načrtovanih proizvodnih nalog. Prav na tem področju so na letnih sestankih kar precej spregovorili v skoraj vseh osnovnih organizacijah ter med drugim v svoje delovne programe zapisali, da bodo sproti, najmanj pa vsake tri mesece analizirali akcije s področja zagotavljanja boljšega gospodarjenja in doseganja mesečnih planskih nalog. Prav tako je bilo na letnih članskih sestankih precej razprav o sprejemanju samoupravnih aktov, o bolj ali manj uspešnih referendumih, zlasti pa o delu sindikata pri obravnavi osnutkov teh aktov, med katerimi so bili predvsem široko obravnavani pravilnik o medsebojnih odnosih, samoupravni sporazum o osnovah in merilih o razporejanju dohodka in delitvi teh sredstev ter še nekateri drugi.

V tem članku imam namen navesti le najvažnejše naloge sindikata, ki izhajajo iz sprejetega programa dela, tako posameznih OOZS kot tudi iz programa občinskega in republiškega sindikata delavcev energetike.

Vsekakor naj se v OOZS ocenijo z vso resnostjo akcije izvajanja nalog s področja zagotavljanja boljšega gospodarjenja in izvajanja stabilizacijskih ukrepov s poudarkom na potek razprav in opravljenih nalog pri obravnavanju za-

ključnih računov. To področje, ki naj postane v vseh osnovnih organizacijah osnovna naloga sindikata vsak mesec sproti in zajema zelo široko področje, če pomislimo predvsem na izvrševanje planskih nalog in neodtujljivo pravico delavcev pri ustvaranju in delitvi dohodka.

V februarju in delno tudi v marcu bodo potekali seminarji za delegate samoupravnih interesnih skupnosti in zbora združenega dela. Že na dosedanjih seminarjih so imeli posamezni delegati vrsto predlogov, kako izboljšati delo delegatov, zlasti so pa poudarili potrebo po večjem sodelovanju s samoupravnimi organi in družbenopolitičnimi organizacijami v TOZD in delovnih skupnostih. Glede na to, da sedanjim delegatom poteka šele prvo leto mandata in da bodo isti še tri leta sodelovali v posameznih interesnih skupnostih in zboru združene-ga dela, bi bilo prav, da se zlasti v sindikatu zavzemamo, da bo njihovo delo kar najbolj učinkovito. Povabimo tudi kdaj na sejo izvršnega odbora sindikata vodjo delegacije.

V marcu bi bilo zelo potrebno pričeti, ne samo razmišljati, temveč z vso odgovornostjo pristopiti k razvijanju in uveljavljanju razrednega bistva kadrovske politike, kamor je

potrebno vključiti tudi uresničevanje štipendijske politike in zagotavljanju življenjskih in delovnih pogojev zaposlenih. Prav v tem času pa potekajo javne razprave o sistemu usmerjenega izobraževanja v Zasavju. Prav bi bilo, da v vseh sredinah organiziramo razprave o tem aktu, saj gre za preobrazbo šolstva v celoti po končani osnovni šoli.

Poleg že omenjenih nalog osnovnih organizacij zveze sindikata, je potrebno razpravljati tudi o nalogah, ki se navadno pojavljajo redno in pa o nalogah, ki so trenutne. Npr. v marcu bomo praznovali dan žensk; v tem mesecu je potrebno posebno pozornost posvetiti kako se izvajajo naloge na področju krepitve in nadaljnje-ga razvoja SLO in družbene samozaščite, bliža se čas, ko bo potrebno konkretno spregovoriti o letovanju članov kolektiva, bliža se tudi čas, ko bo potrebno pričeti s pripravami na praznovanje dneva rudarjev itd.

Pri vsem tem obširnem delu OOZS pa morajo predsedniki nujno sodelovati, predvsem pa stremeti za tem, da bo delo čim bolj poenoteno tako na ravni posamezne delovne organizacije, kot na ravni SOZD.

Janez Oberžan

Izvoljeni so bili delegati DS SOZD EGS

Sredi januarja t.l. so bili v TOZD in delovnih skupnostih vseh štirih delovnih organizacij združenih v REK Zasavje, izvoljeni v samoupravne organe SOZD Elektrogospodarstva Slovenije za naslednjo mandatno dobo, naslednji tovariši delegati:

iz DO Zasavski premogovniki:
— Lado Debelak, TOZD RESD Hrastnik;
— Dargo Špoljar, TOZD Premogovnik Trbovlje;
— Franc Štepic, TOZD Separacija premoga Zagorje;
— Albert Majner, TOZD Separacija premoga Trbovlje;

— Janez Brinar, TOZD RŠC;
— Anton Zupančič, DS skupnih služb.

iz DO Termoelektrarna Trbovlje:

— Stane Pavšar, TOZD Vzdrževanje naprav;

— Vladimir Jelen, DS skupnih služb;
— Franc Vavken, TOZD Vzdrževanje naprav.

iz DO Rudarsko gradbena dejavnost:

— Stane Trupi, TOZD RIG;

— Jurij Gotal, TOZD Gramat;
— Jože Lah, TOZD Avtoprevoz »Zasavje«.

iz TOZD Industrijske montažne delavnice:

— Vilijem Brodar, DS skupnih služb.

Vseh delegatov je bilo izvoljenih iz območja REK Zasavje v delavski svet SOZD Elektrogospodarstvo Slovenije za naslednjo mandatno dobo trinajst. Od tega števila delegatov se jih vsakokratne seje delavskega sveta SOZD EGS udeležuje osem.

V posamezne odbore delavskega sveta SOZD EGS, pa so bili z naše strani predlagani:

- Anton Urankar, v odbor za razvoj;
- Janko Lapornik, v odbor za ekonomsko finančne zadeve;
- Ivan Berger, v odbor za tehnične zadeve;
- Elvira Korošec, v odbor za organizacijsko pravne zadeve;
- Srečko Klenovšek, v odbor za SLO in DSZ;
- Alojz Hočevnar, v odbor za samoupravno delavsko kontrolo.

Mandat novoizvoljenih članov oziroma delegatov bo trajal do novih volitev samoupravnih organov v SOZD EGS, ko bo izvedena samoupravna preobrazba EGS.

Rudar pri delu na odkopu premoga, linorez 1978, Mišo Šikovec, 8. b razred osnovne šole Ivan Skvarča, Zagorje.

Problematika varstva samoupravnih pravic in družbene lastnine

Družbeni pravobranilec samoupravljanja za revirje, ki obsega območja občin Hrastnika, Trbovelj in Zagorja, je pripravil za leto 1978 obširno poročilo o stanju, pojavih in problemih pri varstvu samo-

upravnih pravic in družbene lastnine. Svoj sedež ima v zgradbi občinske skupščine Trbovlje, v Trbovljah, Leninov trg 4. Delati pa je pričel 1. februarja 1976. Družbeni pravobranilec samoupravljanja je

organ družbene skupnosti, ki skrbi za družbeno varstvo samoupravnih pravic delovnih ljudi in varstvo družbene lastnine. Njegova dejavnost je deloma preventivnega značaja, deloma pa gre za zaščito samo-

upravnih pravic in družbene lastnine. Funkcijo družbenega pravobranilca samoupravljanja že od vsega začetka opravlja za revirske občine tovariš Florjan Plevnik, naš bivši sodelavec.

V letu 1978 je obravnaval skupno 367 zadev. V letu 1976 jih je obravnaval 130 in v letu 1977 311. Skupno število vlog, izjav in pobud, ki jih je sprejel je znašalo 332, število kršitev samoupravnih pravic v OZD gospodarske dejavnosti je bilo 303, v samoupravnih interesnih skupnostih 31, v organizacijah družbene dejavnosti 19, v zadrugah 1, v organih družbenopolitičnih skupnosti 2 in v drugih organizacijah 11.

Vrste kršitev samoupravnih pravic pa so naslednje: 143 zadev se je nanašalo na delovno razmerje, 46 na delitev osebnih dohodkov, 39 na pravice delavcev do samoupravne organiziranosti, 19 na svobodno menjava dela, 13 na pridobivanje in delitev dohodka, 13 na delitev sredstev skupne porabe, 5 na kršitev družbene lastnine in 8 na ostale zadeve. Med predlagatelji je bilo 266 zadev predlaganih s strani delavcev-posameznikov, 36 s strani organov OZD, 30 s strani družbenega pravobranilca samoupravljanja, 8 s strani organov samoupravne družbene kontrole, 13 s strani organov družbenopolitičnih skupnosti, 1 s strani krajevnih skupnosti, 5 s strani ostalih občanov, 1 zadeva pa je bila predlagana anonimno. Z nasveti, informacijami, opozorili in predlogi je bilo rešenih 234 zadev, s pismenimi predlogi in pobudami 36 in z uvedbo postopka prek sodišč združenega dela oziroma pristojnem sodišču 97 zadev.

Iz številčnega pregleda je razvidno, da je družbeni pravobranilec samoupravljanja večino zadev reševal v OZD in delovnih skupnostih. Dosedanja praksa kaže, da je posredovanje družbenega pravobranilca samoupravljanja v OZD uspešnejša tam, kjer gre za nepoznavanje predpisov in kjer ni

so dovolj utečeni postopki in reševanje zadev v smislu zakona o združenem delu. Predvsem je opazno, da gre pri neposrednih vodjih, od predelavcev in mojstrov, za še nedovoljno poznavanje in razumevanje našega samoupravnega, družbenoekonomskega sistema.

V svojem poročilu pravobranilec ugotavlja, da je bilo največ naporov vloženih v utrjevanje samoupravne organiziranosti v TOZD, prav tako pa tudi pri oblikovanju in sprejemanju samoupravnih aktov. V glavnem so bili vsi ti sprejeti pravočasno, le nekateri so še v manjšem zaostanku. Med usmeritvami njegovega dela v letošnjem letu lahko povzamemo, da bo prispeval svoj delež k vsebinski analizi pri pregledu samoupravnih aktov in tako prispeval k utrjevanju zakona o združenem delu v

vsakodnevni praksi. Posebno pozornost bo posvečal sodelovanju z občinskimi komisijami za pregled samoupravnih splošnih aktov v OZD in občinskimi komisijami za izvajanje določil. Posebna pozornost bo usmerjena zlasti izvajanju zakona o planiranju. Stalna naloga pa bo usmeritev na uveljavljanje določil o ugotavljanju celotnega prihodka, ustvarjanju, razpolaganju in delitvi dohodka in čistega dohodka, ter delitvi sredstev za osebne dohodke. Družbeni pravobranilec samoupravljanja, pa bo posvečal posebno pozornost neustrezno urejenim dohodkovnim odnosom med TOZD in skupnimi službami ter združevanju moči in prilaščanja odločitev na ravni delovne organizacije, kar predstavlja še vredno kritični problem.

Slovesna seja CK ZKJ 1. maja v Bohinjski Bistrici

Predsedstvo centralnega komiteja ZKJ je na svoji seji dne 30. januarja sklenilo, da bomo letos v Jugoslaviji po posebnem programu proslavili 60-letnico ustanovitve KPJ oz. ZKJ, SKOJ in združenje revolucionarnih sindikatov Jugoslavije. Tako bo 19. aprila v Beogradu skupna slovesna seja CK ZKJ, zveze sindikatov Jugoslavije, predsedstva konference ZSM in predsedstva konference za vprašanja družbenega položaja žensk.

Slovesna seja CK ZKJ bo ob 40-letnici ustanovitve CK KPJ pod vodstvom tovariša Tita 1. maja t.l. v Bohinjski Bistrici.

Slovesna seja v Bohinjski Bistrici bo potekala v novem kulturnem domu, ki ga prav v teh mesecih pospešeno grade, med drugim tudi s samopripevkom krajanov iz Bohinjske Bistrice in okoliških vasi. Več o tem bomo poročali v naslednji številki našega glasila.

Občinska konferenca ZSMS Trbovlje v živo

Občinska konferenca ZSMS Trbovlje je sklicala v torek, 6. II. 1979, osmo sejo predsedstva OK ZSMS.

Poleg članov predsedstva so se seje udeležili še vsi predstavniki komisij in centrov pri POK ZSMS.

Z republiške konference sta seji prisostvovala: članica sekretariata predsedstva RK ZSMS Zdenka Jošt ter član predsedstva RK ZSMS Ladislav Gornik. Z medobčinskega sveta ZSMS revirskih občin se je seje udeležil Janez Zupanc.

Po otvoritvi seje je predsednik OK ZSMS Trbovlje, Peter Kolander prebral strnjeno poročilo o delu mladih v občini. Iz poročila je bila razvidna izredno realno izdelana ocena trenutnega stanja aktivnosti v OK. Predsednik je delovanje mladih osvetil v živo. Temu primerna je bila tudi kasnejša razprava, katero je pričela predsednica Kluba trboveljskih študentov. Svoj komentar je pričela s kritiko vodstva občinske konference.

Po razpravi je bilo sklenjeno, da je treba problematiki skušati podrobneje razrešiti na skupni seji izvršnega odbora Kluba trboveljskih študentov in predsedstva OK ZSMS Trbovlje.

Iz pregleda organizacijsko političnega delovanja lahko povzamemo, da naloge sicer zadovoljivo opravljajo, vendar je bil občuten poudarek dan aktivnosti mladih v DOP. V organih DPO so mladi dobro zastopani, vendar so vse preveč le pasivni spremljevalci pri reševanju odprtih vprašanj in problemov.

Idejnopolitičnemu usposabljanju se na OK posveča precejšnja pozornost. V tem letu načrtujemo seminar za vodstvo in organe OK ZSMS ter seminar za vodstva OO ZSMS. Poleg tega bodo za posamezna področja organizirani regijski seminarji. V smislu razprav o izobraževanju je bila dana pobuda oziroma potreba po izdaji enotnega gradiva, ki bi bil v pomoč OK ZSMS.

Komisija za LO in DS precej aktivno deluje, vendar se sooča s problemi hitre fluktuacije kadra ter premajhnim vključevanjem ženske mladine. Področje mladinskega prostovoljnega dela je eno najbolj raz-

gibanih. Zanimanje mladih za sodelovanje na MDA postaja iz leta v leto večje. Problemi se pojavljajo v delovnih organizacijah zaradi odsotnosti z dela. Premalo pa se vključujejo v MDB študentje.

MDA postajajo vse pomembnejši in neizčrpen vir za delo v organizacijah ZSMS.

V razpravi so kritizirali Republiško konferenco ZSMS zaradi nepravočasno posredovanih razpisov. (Naša beseda, Mladost v pesmi, besedi in spretnosti).

Enega izredno pomembnih področij predstavljajo družbenoekonomske odnosi. Zelo velik problem mladih predstavljajo stanovanja, zato so jim v akcijskem načrtu posvetili precejšnjo pozornost.

Prizadevanja pa so usmerjena predvsem v odpravljanje slabosti na področju samoupravne preobrazbe stanovskega gospodarstva, še posebej pa na področju delitve stanovanj iz solidarnostnega sklada. Obravnavali so tudi oceno in predlog resolucije o politiki izvajanja družbenega plana občine Trbovlje za obdobje 1976—

1980 za leto 1979. Precejšnja nezainteresiranost se kaže pri mladih v vzgoji in izobraževanju. Mladinske ure ne odigrajo svoje vloge. Ugotavljajo, da so naloge OO ZSMS kot družbenopolitične organizacije in šolske skupnosti kot samoupravnega organa, še vedno nejasne.

Vsekakor je za delovanje v občinski konferenci potrebna kvalitetna informativna dejavnost. Dopisniška mreža, ki se v OK ZSMS Trbovlje v tem času oblikuje, bo probleme mladih odkrivala neposredno po njihovem nastajanju.

Zavedati se moramo, da je problemov vedno dovolj. S povečano aktivnostjo se porajajo novi problemi, drugačni, drugačnih dimenzij. Zato moramo imeti pri delu v organizaciji vedno odprte oči.

Delo družbenopolitične organizacije pomeni delo za človeka, za tistega, ki živi danes in ki bo živel v generacijah za nami.

Mnogo je mladih iz Trbovelj, ki si prizadevajo za čim aktivnejšo delo v občinski organizaciji ZSMS.

Danijel Amon

Kandidatura za predsedstvo SFRJ

Predsedstvo republiške konference SZDL Slovenije, je na svoji seji, 16. 2., evidentiralo tovariša Sergerja Kraigherja, kot možnega kandidata za člana predsedstva SFRJ. Predsedstvu Jugoslavije bo namreč letos maja potekel petletni mandat. Tovariš S. Kraigher je se-

daj predsednik predsedstva SR Slovenije.

Za predsednika predsedstva Slovenije pa so evidentirali dosedanjega člana predsedstva Viktorja Avblja, kot možnega kandidata za člana predsedstva Slovenije pa podpredsednika republiškega odbora ZZB NOV Slovenije Staneta Markiča.

Sprejem v Zvezo komunistov

V četrtek, 1. II. 1979, je bil v Zagorju svečan sprejem v zvezo komunistov Slovenije. Od 27 novosprejetih članov ZKS je kar 75 % mladink in mladinc-

cev. Večina jih je zelo aktivna v okviru OK ZSMS Zagorje.

Sekretar komiteja občinske konference ZKS je v svojem govoru poudaril, da se morajo

mladinke in mladinci sedaj še bolj udeleževati v svoji družbenopolitični organizaciji — ZSMS, ker kot komunisti predstavljajo vzgled drugim članom ZSMS. Dejal je, da je sedaj njihova naloga povezava z OO ZKS, kje jih bodo sprejeli v svojo sredino in jim pomagali reševati začetne težave.

Pred sprejemom so kandidati opravili tudi seminar, kjer so se seznanili z bistvom marksistične misli, odnosom med ZKS in religijo in vsebino kongresnih dokumentov.

In kaj je njihova naloga? Teorijo spremeniti v življenjsko prakso.

Tatjana PIRC

Idejno politično usposabljanje mladih Zagorjanov

V programu komisije za idejno-politično delo pri predsedstvu OK ZSMS Zagorje imajo v načrtovanju za naslednje šestmesečno obdobje idejnopolitično usposabljanje predsednikov in sekretarjev osnovnih organizacij ZSMS ter širše ciklusno usposabljanje članov predsedstev osnovnih organizacij ZSMS. Prav tako se bodo mladinke in mladinci pred sprejemom v enote teritorialne obrambe ter brigadirji, ki se bodo udeležili republiških in zveznih mladinskih delovnih akcij, kot tudi udeleženci večjih lokalnih mladinskih delovnih akcij v občini, izobraževali na seminarjih. Poleg navedenega pa predvidevajo še teoretično usposabljanje na tematiko ljudske obrambe in družbene samozščite ter podružbljanje splošnega ljudskega odpora.

Idejnopolitično in strokovno usposabljanje za člane posameznih komisij in centrov pa bodo na medobčinskem sodelovanju organizirali za celotno regijo.

Skladno s tem bo potekalo usposabljanje vseh delegatov družbenopolitičnih skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti preko SZDL in Zveze sindikatov.

Organiziranih je tudi več ciklusov seminarjev za kandidate pred sprejemom v ZKS, kot tudi za novo sprejetje članov ZKS, ki jih organizira Ko-

mite OK ZKS Zagorje. V vse te oblike idejnopolitičnega izobraževanja je vključeno veliko število mladih — članov ZSMS.

Dodatno k temu lahko upoštevamo tudi idejnopolitično usposabljanje mladih, (ki jih je v zagorski občini 4120 in od tega 2980 članov ZSMS in 212 članov ZKS) v marksističnih kroških in široko individualno izobraževanje preko dopisne (enoletne) šole marksizma, ki jo organizira revirski marksistični center.

V njo je vključena pretežno mladina. Lahko pa kot eno od oblik izobraževanja smatramo tudi proučevanje gradiva za vsakoletno kviz tekmovanje: »TITO - REVOLUCIJA - MIR«, »DESET KONGRESOV PARTIJE«, »OD SKOJA DO ZSMJ«, kakor tudi obravnavanje vsebine kongresnih dokumentov, študije Edvarda Kardelja »SMERI RAZVOJA POLITIČNEGA SISTEMA SOCIALIZMA« in podobnih dokumentov. Na ravni osnovnih organizacij ZSMS pa se organizira študijsko obravnavanje vsebine »AŽ« prilog idejnopolitičnega glasila ZSMS — MLADINE s celotnim članstvom osnovnih organizacij.

OK ZKS in OK ZSMS pa bosta tudi v bodoče tesno sodelovala pri kadrovanju mladih na pomembnejše družbenopolitične funkcije in v različne stop-

nje političnih šol. Mladi so s tako obsežnim in bogatim idejnopolitičnim programom izobraževanja izoblikovali stališče, da morajo pri kadrovanju še bolj kot doslej biti upoštevani vsi principi demokratične kadrovske politike, posebej pa še ugled mladega človeka v določeni sredini, njegove delovne navade, njegova odločnost in pripravljenost boriti se za nove družbene odnose.

Vsem funkcionarjem v ZSMS, ki so svojo pripadnost tej družbi dokazali z nadpovprečno angažiranostjo, je končno omogočeno, da končajo, oziroma zaključijo eno od ustreznih šol, kar je eden od pogojev za še uspešnejše nadaljnjo družbeno udejstvovanje.

Drago JAMNIK

Zaključili smo akcijo 200

Center za obveščanje in propagando je v sodelovanju s Centrom za mladinske delovne akcije pri predsedstvu občinske konference ZSMS Zagorje, uspešno končal akcijo zbiranja naročnikov Antene in Pavlihe. V treh mesecih smo zbrali 240 naročnikov in osvojili 1. mesto v natečaju revije Antena. Konec marca pa bo Antena za nagrado organizirala zabavno-glasbeno prireditev v Delavskem domu Zagorje.

Denar, ki ga bomo dobili z vstopnino in provizijo, smo namenili za opremo mladinske delovne brigade Franc Farčnik iz Zagorja, ki se bo letos udeležila mladinske delovne akcije Avtocesta bratstva in enotnosti v socialistični republiki Makedoniji.

IN KAKO JE AKCIJA POTEKALA?

10 mladink in mladincev je prepričevalo svoje sošolce, pri-

jatelje, znance in sosede, naj se naročijo vsaj za pol leta na Anteno ali Pavliho, da s tem sodelujejo z zagorsko mladino. Med počitnicami smo obiskali 4 delovne organizacije, kjer smo dobili največ naročnikov. Hodili smo tudi po stanovanjih in marsikje so nam prijazno pred nosom zaprli vrata.

Izmed 47 osnovnih organizacij v okviru občinske konference, pa se akcije kljub dopisu, prigovarjanjem in najrazličnejšim ugodnostim ni udeležila niti ena osnovna organizacija. Na to pa naj se mladinke in mladinci spomnijo, ko bodo udobno sedeli v dvorani Delavskega doma.

Tatjana Pirc

informacije o vseh zadevah v zvezi z mladinskimi delovnimi akcijami!

T. Bezgovšek

Na kratko

HO-RUK '79

Že v začetku januarja smo lahko marsikje prebrali, da bo letos na desetih republiških in zveznih mladinskih delovnih akcijah v Sloveniji sodelovalo predvidoma okoli pet tisoč brigadirjev. Z prostovoljnim delom bodo opravili blizu 600.000 delovnih ur v vrednosti 44 milijonov dinarjev, priprava in izvedba akcij pa bo zahtevala 32,267.500 dinarjev. Mlade iz revirjev najbrž najbolj zanima, na katere mladinske delovne akcije bodo letos odšle brigade iz Zagorja, Trbovelj in Hrastnika. No, pa pogledjmo!

Mladinska delovna brigada FRANC FARČNIK iz ZAGORJA bo letos prvič sodelovala na zvezni akciji izven Slovenije. Udeležila se bo mladinske delovne akcije AVTOPUT '79 v Makedoniji in sicer v juliju.

Mladi iz Trbovelj bodo organizirani v MDB USTANOVNENGA KONGRESA KPS in sodelovali na zvezni MDA SUHA KRAJINA '79 in to v zadnji izmeni od 5. 8. do 2. 9. 1979.

Hrastniška brigada 3. JULIJ pa se bo udeležila republiške MDA GORIČKO '79, v času od 24. 6. do 14. 7. 1979.

Omeniti velja še to, da smo Revirčani letos prvič organizatorji pionirske delovne brigade, ki jo bodo sestavljali pionirji iz vseh treh občin, brigada pa se bo udeležila republiške MDA GORIČKO '79 v II. izmeni od 15. 7. do 4. 8.

Nekateri od vas, ki berete tele vrstice ste že okusili bri-

gadirsko življenje. Ostalim pa bodo brigadirji vedeli povedati, da akcija nista samo »kramp in lopata«, temveč še mnogo drugih stvari: kulturno-zabavno življenje, razna predavanja, športna tekmovanja, nova prijateljstva... Seveda je kakšen »žuljček« neizbežen, toda za mladega človeka to sploh ni in ne sme biti problem.

Srednješolce in študente velja spomniti, da se njihova udeležba na delovni akciji prizna kot obvezna počitniška praksa (torej, dve muhi na en mah!). Za mlade, ki so že zaposleni je zadeva za udeležbo na MDA malce drugačna. V »Sindikalni listi '79« (seveda ne dobesedno) je zapisano, da se za sodelovanje na delovni akciji dobi izredno plačani dopust za čas trajanja akcije.

Praviloma s sodelovanjem mladih delavcev in delavk na MDA ni problemov, zgodi pa se da v TOZD ne morajo uskladiti vseh želja in potreb proizvodnje, zato se večkrat tudi ne da odobriti udeležbe vsem zainteresiranim mladincem in mladinkam.

Vsi, ki bi radi sodelovali na letošnjih mladinskih delovnih akcijah se ČIMPREJ prijavite v svojih osnovnih organizacijah ZSMS, kjer dobite tudi prijavnice za delovne akcije. Prijavite pa se lahko tudi na Občinskih konferencah ZSMS v Zagorju, Trbovljah in Hrastniku, kjer boste dobili tudi točne

Zadnjega januarja je OK ZSMS Hrastnik obiskala delegacija Republiške konference ZSMS, ki jo je vodil član sekretariata predsedstva RK ZSMS Dušan SKUPEK.

Delegacija in vodstvo OK ZSMS Hrastnik sta se najprej sestala s političnim aktivom občine, nato pa obiskala in se pogovarjala z mladimi iz OO ZSMS v TOZD JUTRANJKA na Dolu.

V popoldanskih urah je delegacija obiskala še OO ZSMS v krajevni skupnosti MARNO ter se nato sestala na skupni seji s predsedstvom Občinske konference ZSMS Hrastnik, na kateri so v razpravi sodelovali tudi predsedniki komisij za posamezna področja dela ZSM v občini.

V sredo, 14. februarja se je na redni seji sestalo predsedstvo Občinske konference ZSMS Hrastnik. Razpravljali so o programu sprejema ŠTAFETE MLADOSTI ter o pripravi tekmovanj v počastitev MESECA MLADOSTI. Beseda je tekla še o osnutku usmerjenega izobraževanja v revirjih, predsedstvo pa je obravnavalo še več informacij in aktualnih nalog, ki jih mora mladinska organizacija v Hrastniku uresničiti.

Letošnja ŠTAFETA MLADOSTI bo prispela v revirje v SREDO, 28. marca. V poznih popoldanskih urah jo bodo najprej sprejeli mladi iz Zagorja in Trbovelj, ki jo bodo predali mladim iz Hrastnika, kjer bo ŠTAFETA MLADOSTI prenočila ter naslednjega dne nadaljevala svojo pot po Sloveniji.

Tone B.

Center za mladinske delovne akcije je skupno s člani centra za obveščanje in propagando pri občinski konferenci ZSMS Zagorje, pripravil razstavo o življenju in delu brigadirjev na mladinskih delovnih akcijah, ki bo v tem mesecu razstavljena v skoraj vseh osnovnih organizacijah ZSMS v OZD in šolah. Razstava je propagandnega značaja. Gradivo je obdelano na humoristični način, kar bo nedvomno povečalo interes ogledovanja in odločitve, da se bodo mladi množično odzvali na letošnje mladinske delovne akcije. Med prvimi osnovnimi organizacijami ZSMS je razstava na obisku v ZSMS Siporexu.

V ponedeljek, 5. februarja 1979 so mladi komunisti pri OK ZKS Zagorje skupno s člani sekretariata OK ZSMS, predsedniki vseh področnih konferenc, komisij in centrov, obravnavali in pregledali mladinske akcijske programe dela za naslednje šestmesečno obdobje.

Prav tako je že tudi regijsko usklajevanje mladinskih programov dela v zaključni fazi.

Pred mladimi je šamo še akcija in uspeh, katerega bodo ocenjevali v juniju.

Predsedstvo konference mladih v vzgoji in izobraževanju pri občinski konferenci ZSMS Zagorje, je v teh dneh začelo s sklicevanjem predsedstev osnovnih organizacij ZSMS v osnovnih in strokovnih šolah. Namen obiskov članov predsedstva KMVI je izdelava analize trenutnega stanja v osnovnih organizacijah ZSMS na šolah.

Drago JAMNIK

Literarni večer

V Delavskem domu — lutkovni dvorani Zagorje so 13. februarja člani centra za obveščanje in propagando, v sodelovanju s komisijo za kulturo pri občin-

ski konferenci ZSMS Zagorje, priredili literarni večer mladih amaterskih literatov in pesnikov.

Prvič predstavljena dela pred zagorsko publiko so člani centra za obveščanje in propagando izdali v posebni literarni številki »MLADEGA POROČEVALCA«.

Drago JAMNIK

Regijsko sodelovanje

Vodja centrov za obveščanje in propagando občinskih konferenc ZSMS zasavske regije, so se sredi januarja na sestanku dogovorili o izdaji skupnega biltena, katerega vsebino naj bi posvetili mladinskim delovnim akcijam v letu 1979, ter 60-letnici ustanovitve SKOJ in KPJ. Sklenili so tudi organizirati revirski seminar za člane centrov za obveščanje in propagando pri občinskih konferencah ZSMS, ki bo predvideno 3. in 4. marca v domu pod Javorjem, kjer bodo mladi poslušali teme: o novinarskih zvrsteh pisanja, obveščanju o splošnem ljudskem odporu in v slučaju vojnih razmer ter informiranju v praksi. Pripravili in izdali pa bodo tudi bilten ter pripravili mladinsko radijsko oddajo na lokalni radijski postaji Trbovlje o obisku v delovnih organizacijah Strojne tovarne Trbovlje in Mehanike, kar naj bi bil plod dvodnevnega seminarja ter priprava za aktivno delo v svojih sredinah (OK ZSMS in OO ZSMS) na področju obveščanja in propagande.

Nadalje so govorili še o požitvi akcije »MLADI NOVINAR«, ki je iz republiške konference ZSMS v letošnjem letu prenesena na občinske konference ZSMS. Seveda pa republiška akcija »Ocenjevanje srednješolskih glasil v regijskem obsegu ni izvedljiva, kajti v Trbovljah dvakrat do trikrat letno dijaki šolskega centra izda-

jo glasilo »MLADI REVIRJI«, ne pa vsaka srednja šola posebej. V Zagorju pa imajo le domsko glasilo rudarskega šolskega centra, v Hrastniku pa sploh ne obstoja srednješolsko glasilo. Iz navedenega je razvidno, da je v celotni zasavski regiji le eno srednješolsko glasilo.

Nadaljnje sodelovanje članov centrov za obveščanje in propagando občinskih konferenc ZSMS na ravni regije bo nedvomno pripomoglo k temu, da bodo mladi učinkovitejši pri akcijah, ki so si jih načrtali na področju obveščanja in propagande v ZSMS. Izobraževanje pa bo dvignilo kvaliteto in hitrost informiranja o mladinski dejavnosti in problematiki vseh delovnih ljudi in občanov ter nenazadnje mladine prek vseh medijev obveščanja na ravni občine, regije in republike.

Drago JAMNIK

Z zakasnitvijo

Na svojih rednih sejah so te dni vsa tri predsedstva področnih konferenc (KMD, KMKS in KMVI), komisije ter centra za MDA, obveščanje in propagando pri OK ZSMS Zagorje, obravnavali, usklajevali in sprejeli akcijske programe dela za naslednje šestmesečno obdobje.

Omenjeni programi dela bi morali biti pripravljene že takoj v pokongresnem obdobju in sprejeti v prvih dneh prestopa v novo koledarsko leto ali pred njim. Tako ni sedaj moč govoriti, da so tekoči delovni programi napisani za šestmesečno obdobje, temveč le za petmesečno, namreč januar je že za nami. Sicer pa je še najlažje pisati programe dela za nazaj, ki bi jih v tem primeru morali imenovati poročila o delu. Ob vsem tem se sprašujemo, zakaj programi niso bili pravočasno pripravljene, ko vsi vedo, kdaj se jim stari iztečejo (v tem primeru konec

leta). Vprašanje zase je delavnost mladih v januarju, ki ni bila nikjer načrtana, prepuščena je bila, kakor je iz vsega tega razvidno stihijskemu delu. Očitno pa so se mladi s tem sprijaznili, saj bi drugače v programe nalog ne vnesli le-to kar so naredili.

OK ZSMS Zagorje v tem ni osamljen primer, ampak primer kakršnih je še mnogo več. Nekateri OK ZSMS še vedno le usklajujejo svoja mnenja in stališča, katere od nalog bi lahko bile skupne za celotno področje in katere bi na tej ravni

smotrnejše ali pa učinkoviteje izpeljali.

Bogato vsebinsko obarvani, idejnopolitično napredno usmerjeni in ne nazadnje obsežni programi so mlade odvrnili od tega, da bi razpravljali te dni tudi o zakasnitvi sprejemanja programov ter poiskali vzroke in krivce za neodgovorno delo. Sicer pa bo lahko ta primer mladim, ko bodo v juniju ocenjevali svoje delo, opomin da se jim kaj podobnega v prihodnje ne bo pripetilo.

Drago JAMNIK

Obletnica legendarnega pohoda XIV. divizije NOVJ na Štajersko

Letos 6. februarja je minilo 35 let, od kar je pri Sedlarjevem, na takratni nemško-hrvaški meji, Štirinajsta divizija vdrla na Štajersko. V zgodovini II. svetovne vojne je to prvi vdor večje enote antihitlerjevske koalicije na ozemlje rajha, za kar so nemški okupatorji takrat imeli »Spodnjo Štajersko«.

Z ukazom vrhovnega štaba Narodnoosvobodilne vojske Jugoslavije sta bili 13. julija 1943 v Suhi Krajini ustanovljeni prvi dve slovenski diviziji: XIV. in XV. divizija Narodnoosvobodilne vojske Jugoslavije. V diviziji so bile vključene takratne slovenske brigade iz vseh pokrajin Slovenije. V Štirinajsto, ki sta jo sestavljali brigadi Toneta Tomšiča in Ljube Šercerja, je glavni štab vključil še Prešernovo brigado iz Gorenjske in Gradnikovo brigado iz Primorske; v Petnajsto pa je poleg Gubčeve in Cankarjeve brigade bila vključena še Šlandrova, ki je imela borce iz Savinjske doline, litijskega in moravškega področja in revirjev.

Ob kapitulaciji Italije sta diviziji izpolnili pričakovanja in opravičili zaupanje. Razorožili sta dve italijanski diviziji, likvidirali plavogardistično po-

stojanko na Grčaricah pri Kočevju, potolkli belogradiste na Turjaku, osvobodili Dolenjsko, Notranjsko in Belo Krajino. Ostanki belogradističnih tolp so se zatekli k novim gospodarjem, nemškimi okupatorjem.

Prvim dvem divizijam na Slovenskem so se na jesen 1943 pridružile še nove: Osemnajsta na Dolenjskem, Šestindvajseta na Gorenjskem in Sedemindvajseta na Primorskem. Ustanovljena sta bila dva slovenska korpusa, VII. in IX. korpus NOVJ.

Naše divizije so nato uspešno prestale vdor nemških sil na osvobojeno ozemlje in zadale hude udarce sovražniku, ki je skušal »očistiti bandite« na Dolenjskem, Notranjskem in Kočevskem. Zadovoljiti se je moral le z ustanovitvijo postojank v Kočevju in Novem mestu. Našim silam sovražnik ni prizadejal resnejših udarcev, zato se je znesel nad golorokim prebivalstvom. Zmage naše vojske na Dolenjskem so vplivale tudi na razvoj NOG na Štajerskem. Novi sekretar PK KPS na Štajerskem je poročal septembra 1943 Centralnemu komiteju KPS, da se politični položaj zelo dobro razvija, na kar

so vplivale zmage Rdeče armade, izkrcanje na Siciliji in zmage naše vojske na Dolenjskem.

Glavni štab NOV in PO Slovenije je takrat ukazal enotam na Štajerskem, da obnovijo štab IV. operativne cone, iz Štajerskega odreda naj formirajo dve brigadi, eno na Pohorju, drugo na jugu Štajerske, poleg teh pa ustanovijo še dva odreda, enega na Kozjanskem in drugega na Koroškem. Čimprej naj bi partizani prodrli tudi v Haloze in Prekmurje.

Pod poveljstvom štaba IV. operativne cone je bilo sredi novembra 1943. leta 797 partizanov, ki so bili razporejeni v brigadi Slavka Šlandra, Pohorskem odredu, Koroškem bataljonu in Kozjanski četi. Proti štajerskim partizanom je sovražnik imel preko 4.000 mož vojske, policije in vermanshafta. Odnos sil je bil torej šest na enega v korist okupatorja. S temi silami so Nemci v začetku decembra 1943 začeli ofenzivo proti partizanom na Pohorju, imenovano »snežni metež«.

Koncem decembra 1943. leta je tovariš Kardelj v pismu CK KPS med drugim zapisal: »Vaša najvažnejša naloga je prenesti maksimalno politično aktivnost tja, kjer je doslej ni bilo, na Štajersko, Gorenjsko, Prekmurje in močno povezati vso Slovenijo pod Vašim vodstvom«. B. Kidrič je v sredini januarja 1944. leta v poročilu tov. Kardelju zapisal, da težišče bojev NOV prehaja na Gorenjsko in Štajersko in nadaljeval: »V štajerskih množicah je nastal naravnost prelom — zaradi slabosti naše organizacije in našega kadra na žalost spontan. Poslednje iluzije v Hitlerjevo zmago so padle, tudi strahu pred okupatorjevim divjanjem ni med množicami več v toliki meri kot nekoč... Vedeti je treba, da je Štajerska naš glavni rezervoar za nadaljnjo mobilizacijo. Teoretično bi mogli mobilizirati 20 tisoč ljudi. Napačno bi bilo čakati na pomladanski polet. Zato smo se odločili poslati na Štajersko večjo kadrovska pomoč (20 aktivistov okrožnega in okrajne-

ga formata) in celo divizijo. Vsekakor je to nekoliko korajšen korak, vendar nujen in smo prav danes iz Štajerske prejeli poročila, da so tako možnosti vojaških operacij naravnost odlične«. Glavni štab pa je prav tako obvestil štab IV. cone, da pošilja divizijo, ki ostane pod komando glavnega štaba, naloga štajerskih partizanov pa naj bi bila, da s svojimi akcijami preprečijo koncentracijo nemških enot proti diviziji.

Mnogokrat so enostranske in napačne ocene, da sta pohod Štirinajste in njena združitev z enotami IV. operativne cone pomenila le organizacijsko in kadrovsko ter vojaško pomoč enotam, kakor tudi pomoč politični dejavnosti OF in Partije na Štajerskem. Področje Štajerske je bilo brez dvoma iz objektivnih razlogov najtežje za partizansko bojevanje na vsem jugoslovanskem prostoru. To je v začetku 1943. leta že ugotovil eden najodgovornejših voditeljev naše revolucije Ivo-Lola Ribar. To ugotavljajo še

danés mnogi zgodovinarji. Področje vzhodne Štajerske pa je bilo za razvoj NOB še posebej težko. Tam je namreč živel tisti del slovenskega kmečkega prebivalstva, ki je bil v stari Jugoslaviji izpostavljen najhujšim polfevdalnim oblikam zatiranja in ki je zaradi tega v prvem momentu v obupu in popolnemu nezaupanju v staro Jugoslavijo, politično deloma nasedel okupatorju in njegovu demagogiji. Na ostalem delu Štajerske pa je okupatorju s silovitim nasiljem in po strahovitih udarcih, ki jih je zadal prvim partizanskim enotam, organizacijam OF in KP za nekaj časa uspelo zavreti nadaljnji širši razvoj in polet partizanstva. Vendar je nadaljnji razvoj na Štajerskem napravil konec okupatorjevim iluzijam in iluzijam narodnih izdajalcev, da je mogoče en del Slovenije trajneje izvzeti iz narodnoosvobodilnega in revolucionarnega boja.

Končno pa je pohod XIV. divizije pomenil tudi izvršitev povelja vrhovnega komandanta Tita, da slovenske enote takrat

preidejo v ofenzivne akcije predvsem z namenom, da razbremenijo osrednje partizanske enote NOVJ, na katere so okupatorjeve enote izvajale silovit pritisk, da bi jih uničile. Naloga divizije na njeni poti okrog Zagreba in na Štajersko pa je bila ovirati okupatorjeve premike prav po komunikacijah, ki so bile zanj življenjskega pomena: proga Jesenice—Zidani most—Zagreb in Maribor—Zagreb. Torej je tudi sama smer pohoda imela svoj vojaško-strateški in vojaško-taktičen značaj.

Če torej strnemo, razlogi za pohod Štirinajste so bili mnogo širši: potreba po povezavi vse Slovenije, velike možnosti za mobilizacijo na Štajerskem, občutljivost Nemcev za to področje, ki je za njih predstavljalo vrata v rajh, razbremenitev osrednjih enot NOVJ pred sovražno ofenzivo in pomoč zaveznikom za trajnejšo onespobitev komunikacij, ki so bile pomembne za okupatorja.

(Nadaljevanje sledi v naslednji številki) Karel Forte-Marko

25 let rudarsko metalurškega zbornika

V TOZD Montanistika Fakultete za naravoslovje in tehnologijo Univerze v Ljubljani in Rudarski inštitut Ljubljana izdajata že četrto stoletja, 4-krat na leto Rudarsko metalurški zbornik, revijo za geologijo, rudarstvo in metalurgijo. Z letnikom 1978 so končali 25. leto izhajanja te revije in so letošnje leto stopili v 26. leto odkar ta izhaja.

Glede na to, da je to zelo pomembna revija, strokovnega oziroma znanstvenega značaja za področje rudarstva, geologije in metalurgije, je prav, da ta jubilej počastimo z nekaj vrsticami. Revija je pričela izhajati v začetku 50 let, ko je bila po vojna obnova končana in se je celotna Jugoslavija usmerila v

ustvarjanje industrijsko razvite dežele z izkoriščanjem lastnih naravnih bogastev. Takrat sta bistveno pridobila na poudarku tako rudarstvo, kakor tudi metalurgija, takratna Fakulteta za rudarstvo in metalurgijo se je vključevala predvsem v vzgojo in izobraževanje inženirjev ter z raziskavami, študijami in projekti posameznih predavateljev. Leta 1952 je izšla prva številka tega zbornika, redno pa je pričel izhajati leta 1954. V 25 letih je izšlo 84 rednih in 3 izredni zvezki. Vsak zvezek tega zbornika je po obsegu skoraj knjiga. V vseh letih izhajanja je bilo v zborniku objavljenih preko 5.000 knjižnih ocen, objavljenih je bilo 609 razprav in člankov. Tako s pod-

ročja rudarstva in področja geologije in metalurgije. Revija se je kmalu uveljavila tudi v tujini. Avtorji raznih prispevkov, pa tudi izsledkov so postali s pomočjo zbornika, znani v strokovnih krogih. Od skupne naklade 1.000 izvodov, gre 300 izvodov za redno izmenjevanje z inozemskimi strokovnimi in znanstvenimi revijami. Uredništvo revije oziroma zbornika želi, da bi organizacije združenega dela navajale svoje strokovnjake in raziskovalce, da posredujejo svoje izkušnje preko zbornika tudi drugim zainteresiranim strokovnjakom.

K jubileju in opravljenemu delu čestitamo vsem sodelavcem zbornika!

Obiskal nas je pesnik Franci Lakovič

8. februarja smo tudi na naši šoli pripravili proslavo ob Prešernovem dnevu. Na proslavo smo povabili pesnika Francija Lakoviča, ki poučuje na osnovni šoli v Zagorju. Našemu vabilu se je odzval in vsi smo bili tega zelo veseli.

V prvem delu proslave smo recitali Prešernove, Župančičeve in druge pesmi, peli in plesali. V drugem delu proslave pa smo člani recitatorskega krožka recitali še nekaj pesmic, ki jih je napisal tovariš Lakovič. Prosili smo ga, da bi nam kaj povedal o sebi. Najprej se je zahvalil za povabilo, ki se ga je zelo razveselil. Prebral nam je nekaj svojih pesmi. Meni je bila najbolj všeč tista o Petru astronautu, ki bo že jutri poletel s papirnato raketo po našem dvorišču. Nato pa smo se začeli pogovarjati.

Naj vam navedem **nekaj** vprašanj in odgovorov:

— Kdaj ste napisali prvo pesem?

Odgovor: Prvo pesem sem napisal med vojno. Ne spomnim se več naslova. Govorila je o fašistih in požganih domovih.

— Koliko ste bili stari, ko ste jo napisali?

Odgovor: Takrat sem bil star 12 let.

— Kdo vas je spodbudil?

Odgovor: To je bil moj brat, ki je bil v partizanih.

— Koliko pesmi ste že napisali?

Odgovor: Okoli petsto.

— Koliko časa porabite, da napišete pesem?

Odgovor: To je pa zelo različno. Včasih 2 ali 3 ure, včasih samo 3 minute. Če se siliš prav gotovo dolgo pišeš. Včasih pa je v tvoji notranjosti neka sila, ki te žene, da sedeš in napišeš pesem. Taka pesem je iz srca napisana in je ponavadi dobra.

— Ali pišete tudi za odrasle?

Odgovor: Tudi.

Pokazal nam je zbirko Razvejano deblo, v kateri so njegove pesmi za odrasle in tri zbirke za otroke. Zbirko Nenavadna trgovina imamo tudi v naši knjižnici.

Povedal nam je, da gredo pesmi težko v denar, ker ljudje raje berejo zgodbe in povesti.

— Ali pišete tudi zgodbe?

Odgovor: Tudi. Prebral vam bom zgodbo, ki je bila že pred leti objavljena v Kurirčku, da boste vedeli, kako sem se smučal v copatah. Zgodba nam je bila zelo všeč.

Nazadnje se je Irena Gorjup v našem imenu zahvalila za obisk in ga povabila, da bi še kdaj prišel med nas.

Irena Prosenč, 4. a
PE Alojz Hohkraut,
osnovna šola Trbovlje

Ob kulturnem prazniku — priznanja

Kulturni skupnosti v Trbovljah in Zagorju že nekaj let podelujeta vsako leto ob 8. februarju — obletnici Prešernove smrti, priznanja najzaslužnejšim kulturnim delavcem in kulturnim društvom za dosežke na tem področju.

V Trbovljah so na proslavi v petek, 9. februarja v gledališki dvorani Delavskega doma, nastopili moški pevski zbor Zarja, pod vodstvom pevovodje Riharda Beuermana in člani gledališke sekcije Svobode Center pod režijskim vodstvom Anice Kužnik. Predsednik skupščine kulturne skupnosti Franci Princ, je z izbranimi besedami orisal pomen vsakoletnega praznovanja slovenskega kulturnega praznika, nato pa je podelil po sklepu izvršnega od-

bora kulturne skupnosti Trbovlje, letošnja priznanja kulturnim delavcem in skupinam — plaketo Tončke Čeč in denarno nagrado v višini po din 1.500,00 (društva po 3.000,00) naslednjim občanom in organizacijam: Ervinu Plevniku, dolgoletnemu članu Delavske godbe in uspešnemu pedagogu Glasbene šole Trbovlje; Jožetu Skrinarju, za uspešno 50-letno delovanje na kulturnem področju; Tinetu Lenarčiču za dolgoletno delo na kulturnem področju in DPD Svobodi Center Trbovlje za 60-letni jubilej uspešnega in plodnega dela.

V Zagorju pa so na proslavi 8. februarja v Delavskem domu, po slavnostni otvoritvi jubilejne slikarske razstave Izlaške kolonije, podelili priznan-

ja — Grumovo plaketo in nagrado po 2.000 din naslednjim kulturnikom (društvom po 3.000):

Miletu Klopčiču, pesniku in prevajalcu, Edvardu Eberlu, dolgoletnemu dirigentu Delavskega pihalnega orkestra Zagorje, Ludviku Polcu, za 40-letno društveno dejavnost v Čemšeniku in slikarski koloniji Izlake — Zagorje, za 15-letnico njenega delovanja. Dramaturgu Vladu Kralju, so podelili posebno priznanje za njegov izbor pisem dr. Slava Gruma.

Vsem prejemnikom priznanj naše tople čestitke!

Likovni dogodki zadnjih dni

15 let slikarske kolonije Izlake

Ob letošnjem kulturnem prazniku slovenskega naroda, je svet slikarske kolonije Izlake—Zagorje, že petnajstič po vrsti pripravil tradicionalno slikarsko razstavo del udeležencev lanskoletne slikarske kolonije Izlake. Dne 8. februarja letos so v prostorih delavskega doma v Zagorju odprli razstavo del naslednjih slikarjev-udeležencev lanskoletne kolonije: Alojz Berlec, Marko Putina, Ivan Fidler, Zmago Jeraj, Branko Klančar, Tomaž Perko, Janko Testan, Žare Vrezec, Eugeniusz Chmiel iz Poljske, Mar. S. Fernandez in I. G. Mask Mas iz Španije, Deziderij Švara iz Trsta, Mario in Nada Teleri ter Maria Teresa de Zorzi iz Italije, Djuro Radonjič iz Srbije ter študenta Alojz Zorman in Radovan Jenko. Vseh udeležencev je bilo 18.

Slikarska kolonija Izlake proslavlja letos 15-letnico svojega obstoja. V koloniji Izlake je bilo doslej 214 udeležencev, od tega 128 različnih slikarjev (nekateri so bili v koloniji največ po dvakrat, nekateri pa tudi po trikrat).

Organizatorjem slikarske kolonije Izlake iskrene čestitke ob jubileju za opravljeno delo in najboljše želje za naslednja leta!

Ivo Pinterič razstavljal v Sijaju

V počastitev slovenskega kulturnega praznika, je pripravil član Relika Svobode Center Ivo Pinterič, dipl. inž., samostojno slikarsko razstavo svojih del iz zadnjega obdobja. V prostorih tovarne Sijaj v Hrastniku, je v času od 8. do 19. februarja razstavljal 15 akvarelov in 1 olje, skupaj 16 del. Razstavljena dela so si z velikim zanimanjem in daja-

nju priznanj pogosto ogledovali delavci te znane tovarne.

Razstava v ljubljanski Mestni galeriji

Člani društva slovenskih likovnih umetnikov - DSLU, sekcija za Zasavje, so pripravili v Mestni galeriji v Ljubljani razstavo likovnih del iz zadnjega obdobja. Svoja dela so 14. februarja z otovoritvenim slavjem predstavili ljubljanskemu občinstvu: Stojan Batič, Jože Ciuha, Leopold Hočevar, Branko Klančar, Franci Kopitar, Janez Knez, Polde Mihelič, Jože Meglič in Milan Rijavec.

Vsak od teh se je predstavil na razstavi s šestimi deli. Sekcija je s sodelovanjem kulturne skupnosti Trbovlje in Mestne galerije Ljubljana, izdala lep katalog z osnovnimi podatki in pa eno reprodukcijo vsakega razstavljalca. Razstava bo odprta do 3. 3. 1979.

Franc Kopitar na treh razstavah

Znani zagorski kulturni in družbeni delavec, pedagog, akademski slikar Franci Kopitar, ki je hkrati tudi mentor članov likovne sekcije RELIK v Trbovljah, je bil zadnje tedne izredno angažiran. Pripravljal je namreč svoja dela za udeležbo na treh razstavah:

— na jubilejni slikarski razstavi Izlaške kolonije v delavskem domu v Zagorju, kjer razstavlja od 8. februarja dalje dve deli;

— na skupinski razstavi v Mestni galeriji v Ljubljani, ko razstavlja šest svojih del, skupno z ostalimi člani DSLU, sekcije za Zasavje, od 14. februarja dalje;

— na samostojni slikarski razstavi v avli univerze v Mariboru, kjer razstavlja 31 del, olja, akril, barvo grafijo iz svojega zadnjega obdobja. Ta traja od 21. februarja dalje.

Člana mladinskega gledališča Svobode-Center Trbovlje Banova in Sadar, pogosto nastopata kot recitatorja na raznih proslavah.

(Foto Metod Lavrini)

Proizvodnja jugoslovanskih premogovnikov v letu 1978

Jugoslovanski premogovniki, ki proizvajajo vse tri vrste premoga, so v letu 1978 dosegli naslednjo proizvodnjo:

Celokupna proizvodnja vseh vrst

od tega	ton
je znašala	39,701.780
— črni premog	472,906
— rjavi premog	8,852.838
— lignit	30,376.036

Rudniki črnega premoga so dosegli naslednjo proizvodnjo:

— Istrski premogovniki Raša	292,107
— Ibarski rudniki	142,297
— Vrška čuka	38.502

Rudniki rjavega premoga pa so dosegli naslednjo proizvodnjo:

— Banovići	1,944.846
— REK Zasavje	1,387.00
— Kakanj	1,212.209
— Združeni rudniki rjavega premoga Srbije (URMUS)	745.393

od tega:

— Bosansko Moravski bazen	308.835
— Bogovina	224.482
— Aleksinac	147.221
— Soko	47.316
— Jasenovac	17.539
— Djurdjevik	1,080.127
— Zenica	834.393
— Breza	561.619
— Kamengrad	245.394
— Mostar	241.469
— Ugljevik	68.640
— Miljevina	166.706
— Senovo	121.500
— Tušnica	45.817
— Ivangrad	18.257
— Laško	45.500

— Kočevje	4.500
— Mesići	31.418
— Kanižarica	98.050

Rudniki lignita so dosegli naslednjo proizvodnjo:

	ton
— Kolubara (surovi premog)	10,311.325
— Kolubara (sušeni premog)	495.567
— Kosovo (surovi premog)	7,830.304
— Kosovo (sušeni premog)	339.074
— Velenje	4,420.000
— Dobrnja — Lukovac	3,239.756
— Kreka	2,102.200
— Kostolac	1,235.376
— Plevlja	711.335
— Gračanica	188.680
— Lubnica	117.438
— Stanari	61.205
— Despotovac	49.696
— Štavalj	50.000
— Tušnica II	22.473
— Muhadžer Babuš	20.000
— Bajovac (Kraljevo)	16.248

Podatke smo povzeli iz Informacij Rudarskega instituta Beograd.

obeh strani ter istočasno z napredovanjem rudarskih del vgrajevali definitivno transportno opremo. Po končanem preboju so na mestu stika ugotovili prečni odmik 56 mm!

Ali je potrebno preciznost merjenja in točnost izdelave še dodatno komentirati?

Naše mesto

Jezero nekoč je valovilo u kotlini dolgi tej, potem je polje rodovitno bilo, zdaj je mesto, glej!

Več kot dve stoletji je minilo, kar se kamen je užgal in privabljal je ljudi v dolino, da naš rudnik je nastal.

V dolini je vasica rasla, Zagorje zdaj je mesto že, a rudnik črpa se in stara, zato tovarne se grade.

Da nam mesto ne ovene, da raste, cvete še, da rodovi še v bodoče v dolini kruh dobe.

Maks Marinčič

Zanimivost za jamomerce in druge

Tovarna optičnih izdelkov Wild (Herbrugg, Švica) je v zadnji številki svoje revije »Reporter« 14/78 objavila zanimivo novico. Gre za uporabo vrtavke za rudarska merjenja v nekem solnem rudniku v ZRN. Za preboj ca. 4,9 km dolgega transportnega vpadnika z naklonom okrog 14°, je bila podana smer preboja s pomočjo vrtavke. Meritev sama je zahtevala izmero okrog 13 km dolgega poligona, od tega polovico z nagnjenimi in kratkimi vizurami. Zanimivo pri tem je, da so to transportno pot izdelovali iz

KF

Rudarstvo in energetika doma in po svetu

V KOLUBARI BODO IZDELOVALI BAGRE — ODLAGALCE

Rudarsko energetsko industrijski kombinat Kolubara — Lazarevac, bo v svoji temeljni organizaciji združenega dela Kolubara Metal, pričel izdelovati visoko produktivne bagre — odlagalce, namenjene za površinsko eksploatacijo premoga.

Prvi odlagalci bodo izdelani za potrebe Kolubare in jih bodo angažirali na površinskem kopu polja D, v Zeokah, v vrednosti 67 milijonov din. Poleg teh bagrov bo ista TOZD zgradila tudi 5,5 km transportnih trakov za ta površinski kop, tako da bo znašala skupna vrednost del 123 milijonov din.

SPORAZUM ENERGOINVESTA S SEV

Sarajevski Energoinvest je sklenil sporazum z državami SEV o udeležbi v njihovem skupnem znanstveno raziskovalnem delu. Gre predvsem za praktično uporabo magnetno hidrodinamične metode, to je za postopek proizvodnje električne energije, ki se ustvarja v plazmi pod visoko temperaturo. S tem procesom se izključuje pretvarjanje energije v mehanično. Po mnenju strokovnjakov se z magnetno hidromehanično metodo doseže boljše izkoriščanje energije.

To je prvi multilateralni sporazum sarajevske organizacije z državami SEV. S sporazumom je določena tudi udeležba Energoinvesta v proučevanju novih tehnoloških procesov varjenja. Sporazum so podpisali v Moskvi ob sedanjem zasedanju SEV za znanstveno tehnično sodelovanje.

IDRIJSKI RUDNIK — POSEBNO DRUŽBENO VARSTVO

Dve leti je že minilo odkar so v rudniku živega srebra Idrija prenehali z odkopavanjem živo-

srebrne rude. V težave so prišli zaradi globokega znižanja cen živega srebra na svetovnem trgu. Živo srebro so pričeli čedalje manj uporabljati za izdelovanje raznih kemičnih preparatov z motivacijo, da povzročajo težave v ekologiji in tudi medicini in zdravju ljudi. Izdelali so sanacijski program, po katerem naj bi konzervirali rudniške naprave, po drugi strani pa še naprej raziskovali rudišča, tako da bi bili pripravljeni na morebitno ponovno obratovanje rudnika, če bi se cene živega srebra vnovič dvignile. To dvojje so sveda v Idriji izpeljali skoraj v celoti. Rudnik ni redno obratoval, prodal pa je še nekaj zalog živega srebra, kar pa ni zadoščalo za pokrivanje izdatkov, zato so najeli posojilo iz sklada skupnih rezerv. Rudarjev so precej zaposlili v drugih delovnih organizacijah v Idriji in v okolici. Vendar pa status rudnika in njegova perspektiva doslej nista bila celovito urejena. Predvsem je vedno primanjkovalo sredstev za morebitno možno obnovo proizvodnje in za nadaljnje raziskave. Zato je republiški izvršni svet imenoval koncem preteklega leta delovne skupine za pripravo jasnih predlogov, za dokončno ureditev statusa idrijskega rudnika. Na temelju poročila teh delovnih skupin je pripravljen predlog republiškega zakona po katerem naj bi rudnik Idrija postal organizacija združenega dela splošnega družbenega pomena. S tem se ne bomo odrekli idrijskega rudnega bogastva in si ga bomo zagotovili za obdobje, ko bodo nastali za to rudo boljši časi. Zakon naj bi razglasil bogastvo tega rudnika za dobrino splošnega pomena v družbeni lastnini. Zato naj bi ustanovili »OZD« z dejavnostjo splošnega družbenega pomena, ki bo skrbela za vzdrževanje rudnika in naprav, raziskovala rudno bogastvo, pripravljala investicijske programe in se tako pripravljala na obnovitev

proizvodnje. Rudnik naj bi po novem statusu pričel obratovati že s 1. aprilom letos. Pri rešitvi so uporabljali ustavna določila o bogastvu rudnega bogastva. Za letos naj bi za vzdrževanje in raziskave zagotovili preko 60 milijonov din, od tega bi bilo nekaj lastnih sredstev, nekaj pogodbenih del, ostalo pa bi prispevali republiška raziskovalna skupnost, republiški proračun, republiške skupne rezerve in drugi. Predlogi so torej jasni, rešitev pa razmeroma preprosta.

JEDRSKE CENTRALE BI LAHKO GRADILI SAMI

V začetku februarja t.l. je 11 organizacij združenega dela in 79 TOZD iz Slovenije in Hrvatske v Zagrebu podpisalo samoupravni sporazum o združevanju v poslovno skupnost za načrtovanje in izgradnjo jedrskih elektrarn, z nazivom Jugoatom-energo. S tem so se člani sedanjega konzorcija za izgradnjo jedrske elektrarne v Krškem, samoupravno preobrazili v skladu z zakonom o združenem delu, s tem pa so odprli vrata vsem drugim zainteresiranim organizacijam iz vse države, da se vključijo v to poslovno skupnost. Ocenili so, da je jugoslovansko gospodarstvo sposobno samostojno načrtovati in graditi jedrske elektrarne. Bistveno pri tem pa je, da se je naše gospodarstvo s tem znebilo kompleksa, da ni sposobno napraviti tudi kaj bolj zapletenega.

SEV — ENERGETIKA V I. NAČRTU

Koncem januarja t.l. je potekalo v Moskvi 20. zasedanje komiteja za znanstveno tehnično sodelovanje držav SEV. Na tem zasedanju so določili glavne smeri sodelovanja socialističnih držav SEV s področja znanosti in tehnike. Največjo pozornost bodo posvečali razvoju strojne industrije ter sodelovanju pri raziskovanju novih me-

tod za pretvarjanje energije vetra, solarne (sončne), kemijske in geotermične energije v električno energijo. Velik podarek je bil dan tudi sodelovanju držav na področju atomske energije. Govorili so o novih metodah predelave premoga in njegovega transporta.

ZA PREMOG V VRSTO — ZARADI NAVADE

Že večkrat smo pisali na tem mestu, da bi praviloma letna proizvodnja premoga v Jugoslaviji morala zadoščati ne le za potrebe termoelektrarn, pač pa tudi za potrebe široke porabe. Vendar pa se morajo tako eni kot drugi porabniki, oziroma kupci navaditi na pravočasno naročilo in ne čakati na zimo. Pozabiti bo treba na mrtvo sezono in misliti na ogrevanje svojih stanovanjskih in poslovnih prostorov tudi v dneh, ko sonce toplo sije.

Meteorološke in energetske težave ter huda zima so dokazale, bolj kot vsa dopovedovanja proizvajalcev premoga, da je edino zdravilo proti mrazu in temi pravočasno oskrbovanje z gorivom tudi preko leta. S tem ni ustrezno le premogovnikom, pač pa tudi slehernemu gospodinjstvu. Čeprav se rudarji noč in dan v zimskem času prizadevajo in naprezajo, da bi izkopali čimveč »črnega zlata«, pa ne morejo preko zmogljivosti in preko svojih moči. Ni namreč mogoče preko zimskih mesecev nadoknaditi tistih količin premoga, katerih preko leta kupci ne naročijo, niti ne prevzamejo. Seveda pa imajo v takih primerih prednost termoelektrarne in industrija, potem pa ostali porabniki. V času pomanjkanja premoga v letošnji zimi je bilo izrečenih mnogo obtožb, predvsem na račun trgovine ter prometnih organizacij, ker so se vse leto vzdrževali od nakupa potrebnih količin premoga, prometne organizacije pa so bile grajane, ker v zimskem času niso bile v stanju prepeljati razpoložljivih količin premoga. Trgovina s premogom pa ima po drugi strani pripombe. Te

temelje na donedavnega nizki, zamrznjeni marži v absolutnem znesku, ki je morda ponekod vplivala na promet s premogom. Ponekod pa tudi ni bilo dovolj skladišč na razpolago, da bi lahko vskladiščili večje količine premoga. Morda bodo odmrznjene marže povečale interes trgovskih organizacij za večjimi in pravočasnimi nabavami, med drugim tudi premoga. Seveda pa mora biti pri tem soudeležena tudi dobra volja kupcev premoga, to je direktnih porabnikov, da bodo premog dejansko nabavljali tudi v poletnem času. Običajno se z nastopom prvih pomladnih, toplejših dni, pozabi na zimo, na mraz, na temo in na težave, ki so nas spremljale preko zime.

AMERIŠKA POMOČ KITAJSKIM PREMGOVNIKOM

Po podatkih nacionalnega združenja za premog, je ameriška vlada podprla ameriško industrijo premoga, pri dajanju pomoči Kitajski pri odpiranju 18 premogovnikov, gradnji obratov za predelavo premoga, pa tudi za proizvodnjo opreme za premogovnike. Ameriške družbe bodo sodelovale pri projektiranju in odpiranju 2 premogovnikov s površinskim kopom, zgraditvi 6 obratov za pripravo oziroma predelavo premoga, zgraditvi 4 tovarn za izdelavo rudarske opreme in možni izgradnji eksperimentalnega obrata za pretvarjanje premoga v sintetični plin.

PREKINJENA JE POGODBA O SKUPNI IZGRADNJI TERMoeLEKTRARN

Delavski svet SOZD Elektrogospodarstva Bosne in Hercegovine je sredi decembra prejšnjega leta kritično obravnaval energetska situacijo v republikah in ugotovil, da je zelo resna. Obravnaval pa je tudi situacijo, ki je nastala pri izgradnji termoelektrarn Gacko in Kanjanj, pri katerih financiranju sodeluje na podlagi pogodbe iz

leta 1974, tudi elektrogospodarstvo Hrvatske. Ugotovili so, da kljub prevzetim obveznostim elektrogospodarstvo Hrvatske ne plačuje pravočasno in v rokih sredstev predvidenih po tej pogodbi, kar elektrogospodarstvu BiH povzroča velike težave. Delavski svet je ugotovil, da elektrogospodarstvo Hrvatske praktično odstopa od prevzetih obveznosti, zato je sklenil, da prekinje pogodbo o nadaljnjem sodelovanju pri financiranju teh dveh termoelektrarn.

IZ KOLUBARE POLEG PREMOMA TUDI DRUGE SUROVINE

Vzporedno z deli pri odpiranju novega površinskega kopa premoga Tamnava — REIK Kolubara, delajo strokovnjaki tega kombinata intenzivno tudi na klasifikaciji in kategorizaciji nekovinskih mineralnih surovin poleg premoga. Radi bi namreč ugotovili možnosti in ekonomsko upravičenost koriščenja ogromnih količin peska, glin in drugih surovin, katere bodo kopali poleg premoga v Tamnavi, ki bo postal največji površinski kop premoga v Evropi z letno zmogljivostjo 20 milijonov ton premoga. Raziskave gredo v to smer, da bi ugotovili uporabo nekaterih vrst teh nekovinskih surovin, kot agregate za beton in asfalt, nadalje za opekarniško industrijo, kakor tudi raznih vrst peska za potrebe gradbeništva. Eden najpomembnejših ciljev perspektivnega razvoja Kolubarskega kombinata je torej, širiti dejavnost na osnovi izkoriščanja vseh kombinatovih možnosti v eksploataciji premoga.

UVOZ NAFTE — HUDA DEBATA

V prvi polovici decembra preteklega leta so v zvezi s sprejemanjem energetske bilance za leto 1979, precej razpravljali na seji zveznega komiteja za energetiko in industrijo. Debatata je potekala v tem, koliko bo treba uvoziti nafte v letu 1979 iz inozemstva, da bi bil naš trg nasičen s potrebnimi količina-

mi derivatov. Vendar se kljub prizadevanju niso mogli zediniti zato, da bi lahko precizirali ostale vrste energije v strukturi stalno rastoče porabe. Dela torej niso končali. Znano je le, da znaša letos cena za barel uvožene surove nafte po zadnji podražitvi 14,60, namesto 12,70 dolarjev, kolikor je znašala cena do konca preteklega leta. Po nekaterih vesteh, naj bi letos povečali uvoz nafte za 2,5 milijonov ton, pri čemer niso vračunani gotovi derivati.

Vrtoglavi dvig cen surovi nafti in energiji nasploh, pa slabi akumulativno in reproduktivno sposobnost vsakega gospodarstva, tako tudi našega, in mu omejuje konkurenčnost na inozemskem tržišču. Zato postaja sodelovanje med proizvajalci posameznih vrst energije nujnost. Varčevanje in racionalna poraba je namreč prva naloga, ki se je mora vsak zavedati in držati. Širše odpiranje vrat domačemu premogu, ki je bil tolikokrat potisnjen ob steno, je eden najzaneslivejših izhodov v prizadevanjih, da bi se izognili energetske krizi.

PREMOG VEDNO POMEMBNEJŠI ENERGETSKI VIR

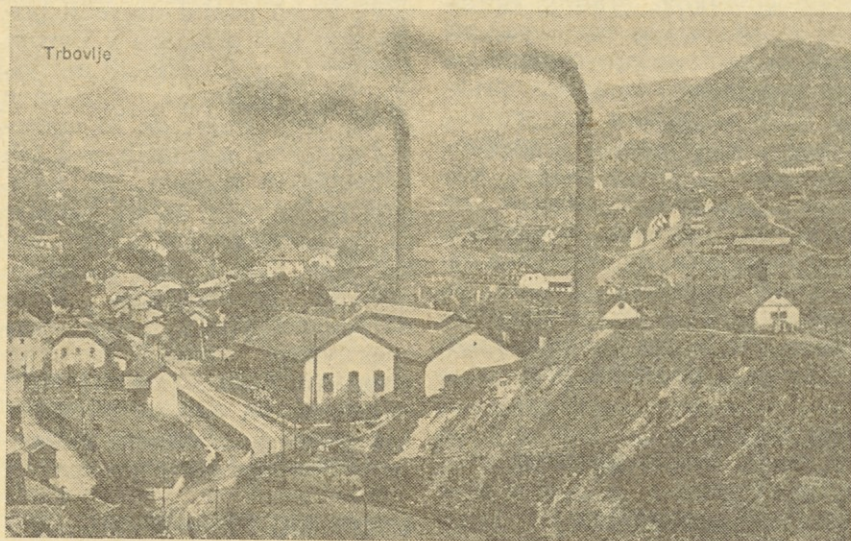
Vsled podražitve surove nafte sredi 60 let in ozkega grla pri preskrbi s surovo nafto po oceani IEA (mednarodna agentura za energijo), stopa premog kot energetske vir vedno bolj v ospredje. Zaloge premoga so tudi veliko obsežnejše kot zaloge surove nafte. Številne naftne družbe si prizadevajo zagotoviti rezerve premoga v svetu. Svetovne rezerve premoga so v letu 1976 znašale 637 mlrd. ton, tega je odpadlo na črni premog 493 in na rjavi premog 144 mlrd. ton. Delež posameznih področij v svetovnih rezervah premoga je naslednji: Severna Amerika 30 % (od tega ZDA 27,8 %), Evropa 20 % (Velika Britanija 7,1 %, ZRN 5,5 %), Azija 40 % (SZ 17,3 %, LR Kitajska 15,5 %, Indija 5,2 %), ostala področja 10 % (Avstralija 4,2 %, Južna Afrika 4,2 %). Potrebe po premogu se bodo predvidoma povečale od 986 milij. ton v letu 1976 na 2080 milij. ton v letu 2000.

FINSKE JEDRSKE CENTRALE V SODELOVANJU S SZ

V Lovisi na Finskem sta pričeli pred kratkim obratovati dve jedrski centrali sovjetske konstrukcije. Njihova posebnost je v tem, da so njihove tehnične komponente v veliki meri finskega porekla, tako da sta centrali nastali v pravem pomenu besede v finsko-sovjetskem sodelovanju. Še dve jedrski centrali sta v bližini Aba tik pred prevzemom. Ti dve pa je izdelala v celoti švedska družba Asea-Atom in imata kapaciteto 440 do 660 MW. Zanimivo pri sovjetsko-finskem sodelovanju je dejstvo, da naj bi obe centrali v Lovisi služili kot prototip za centrale, ki jih bosta Finska in SZ ponudili drugim državam. Zanimanje za tovrstne centrale že kažejo Libija, Irak in Kuba. Zanimivo je tudi, da so največjo pozornost pri gradnji teh central namenili varnostnemu faktorju, ki daleč presega ukrepe, ki so bili storjeni s strani švedske družbe.

NAZADOVANJE PROIZVODNJE PREMOGA V ES V LETU 1978

V preteklem letu so države ES izkazovale tedenco manjšega nazadovanja pri proizvodnji premoga, znižanja zalog, dviga produktivnosti ter le neznatnega porasta potrošnje. Proizvodnja je z 238 milij. ton nazadovala napram letu 1977 za 0,9 % (1977: — 2,9 %, 1976: — 3,6 %). Izjema je bila le Velika Britanija, kjer je proizvodnja porasla za 0,8 % na 122 milij. ton. Število zaposlenih se je znižalo za 2,5 %, od 372.400 oseb na 363.200 (zlasti v Franciji: — 8,2 %). Proizvodnja na zaposleno uro se je dvignila povprečno za 2,7 % na 416 kg, razen v Belgiji, kjer je nazadovala za 0,7 %. Povpraševanje se je kljub krizi v jeklarski in železarski industriji dvignilo v celoti za približno 3 milij. ton, dobave koksarnam so se pri tem znižale za 7,6 %, elektrarnam pa povečale za 6,5 %. Uvoz premoga iz tretjih držav

Na prostoru, kjer sedaj stoji Strojna tovarna Trbovlje in dose danje centralno skladišče REK Zasavje, je stala včasih prva termoelektrarna pri nas. Zgradili so jo v času od leta 1904 do 1906, ko je pričela obratovati. Imela je dva dimnika visoka po 50 m, proizvajala pa je dvojni tok, močnejšega 3.000 V so uporabili za pogon večjih motorjev, šibkejši tok 120 V pa za poganjanje manjših strojev in za razsvetljava. Obratovala je dokler ni bila zgrajena TE ob Savi v letu 1915.

Pričetek proizvodnje elektrike v termoelektrarnah torej ni bil leta 1915, pač pa leta 1906. Kolektiv termoelektrarne ima torej 73-letno tradicijo. Fotografija je bila posneta okrog leta 1910.

je nazadoval za 3,7 %, na 44,3 milij. ton.

POVEČANO POVPRAŠEVANJE IN PROIZVODNJA ELEKTRIČNE ENERGIJE V ITALIJI

Povpraševanje po elektro energiji se je v Italiji v lanskem letu povečalo napram letu 1977 za 4,1 %, od 160,1 mlrd. kWh na 166,7 mlrd. kWh, proizvodnja pa je porasla za 5 %, od 166,5 mlrd. kWh na 175 mlrd. kWh. Pri tem so hidroelektrarne znižale svojo proizvodnjo za 10 % na 47,5 mlrd. kWh, medtem ko so jo termoelektrarne povečale za 11,7 %, od 108 mlrd. na 120,5 mlrd. kWh in jedrske elektrarne od 3,4 mlrd. na 4,4 mlrd. kWh, geotermična proizvodnja pa je ostala z 2,5 milij. kWh nespremenjena.

TRANSPORT GORIVA PO NOVEM

Za transportiranje premoga v prahu po cevovodu v obliki vodne gošče, pripravljajo v ZDA določeno tehnološko spremembo. Namesto vode bodo kot sredstvo za nastanek gošče uporabili metanol, ki ga bodo proizvedli predhodno iz premoga. Po končanem transportu bodo metanol in premog ponovo ločili ter oboje porabili v energetske namene. S tem bodo rešili problem velike porabe vode na tistih področjih, kjer jo primanjkuje in čiščenja ter odstrajevanja umazane vode po končanem transportu.

INDIJCI POTREBUJEJO PREMOG

Zaradi težav s premogom za koksiranje v indijskih železarnah, je indijska vlada pričela razgovore z avstralskimi predstavniki o sodelovanju pri investiranju in razvoju avstralskih premogovnikov. S tem želi zagotoviti dolgoročno preskrbo s premogom za indijske železarne. Indijsko ministrstvo za železarstvo je pred kratkim sklenilo pogodbo z avstralskimi premogovniki za dobavo milijon ton premoga v prihodnjih

štirih mesecih ker je v indijskih železarnah pomanjkanje tega goriva.

KITAJSKI PREMOG ZA JAPONCE

Japonske premogovne družbe računajo na podlagi pogodbe z LR Kitajsko, da bodo v prihodnjih desetih letih kitajski premogovniki podvojili sedanjo količino nakopanega premoga na milijardo ton. Pri tem bodo nudile japonske družbe tehnično in finančno pomoč ter dobile potrebno opremo. Svoje finančne obveznosti bo lahko LR Kitajska plačala z dobavo premoga za koksiranje japonskim železarnam.

ENERGETSKA POTROŠNJA ZRN V LETU 1978

Zahodnonemška energetska potrošnja je v preteklem letu porasla za 3,9 % na 387 milij. ton premogovnih enot ter tako presegla najvišjo raven v letu

1973. Porast energetske potrošnje je presegel odstotek porasta, ki je znašal 3,4 %. Potrošnja surove nafte, ki je z deležem 52,5 % najpomembnejši energetski vir, je porasla za 4,7 %. Potrošnja drugega najpomembnejšega energetskega vira, črnega premoga (delež v energetski potrošnji 18 %), je porasla za 2,3 %, rjavega premoga pa za 9 %. Pri zemeljskem plinu, ki krije 15 % celotne primarne energetske potrošnje, pa je bil izkazan porast 8,5 %.

NOVO NAHAJALIŠČE PREMOGA

Pri Moščanici v bližini Zenice so odkrili velike količine črnega premoga visoke kalorične vrednosti. Sodeč po dosedanjih ugotovitvah, gre očitno za sklade premoga, ki predstavljajo odcep velikega kakanjskega nahajališča.

V zeniškem rudniku se pripravljajo, da bodo izdelali program raziskav in potrebno

Dne 25. januarja 1979 je potekalo v restavraciji hotela Rudar v Trbovljah podpisovanje samoupravnega sporazuma o združitvi organizacij združenega dela v poslovno skupnost RUDIS Trbovlje. Kakor je znano, se je prejšnja organizacija poslovnega združevanja RUDIS, morala ustrezno reorganizirati oziroma samoupravno preobraziti v smislu določil zakona o združenem delu. Članstvo SOZD REK Zasavje je s svojim podpisom potrdil pooblaščenec Ivan Zupan, dipl. inž. rud., vodja delovne skupnosti tehničnih strokovnih opravil SOZD REK Zasavje.

projektno dokumentacijo. Računajo, da bi že konec sedanjega srednjeročnega obdobja lahko odprli novi premogovnik, peti v zeniški občini.

Že za prvo leto obratovanja novega rudnika predvidevajo strokovnjaki, da bo moč v njem nakopati okrog pol milijona ton premoga.

PROGRAMIRANJE IN OPTIMIRANJE V RUDARSTVU

VTO Montanistika, VDO Fakultete za naravoslovje in tehnologijo, odsek za rudarstvo, organizira tudi letos v letnem semestru predavanja o programiranju in optimiranju. Snov je zanimiva tudi za strokovnjake v OZD za raziskovanje in izkoriščanje mineralnih surovin. Predaval bo dr. Mirko Perišič, pogodbeni predavatelj, in to o optimiranju velikosti obrata, operacijskih raziskavah v službi programiranja ter o uporabi metode diskontne stopnje pri ocenitvi investicijskih projektov. Zaželjeno je, da bi se teh predavanj udeležili tudi strokovnjaki iz prakse.

HIDROELEKTRARNA SOLKAN V GRADNJI

Po večletnih predpripravah bodo dela pri gradnji nove hidroelektrarne Solkan na reki Soči kmalu stekla. V teku so zadnja pripravljala dela za začetek gradnje tega objekta. Sredi februarja so pripravili vse potrebno za zgraditev začasnega mostu preko Soče, v začetku marca, pa naj bi stekla gradnja hidroelektrarne. Po začasnem mostu bo možen prehod tudi na desni breg Soče, kjer čaka gradbenike precej zahtevno delo. Nova HE Solkan bo izrabila še preostali padec Soče od elektrarne Plave do državne meje. Nastal bo bazen v katerem bo 1,100.000 m³ vode, jez pa bo visok 77 m. Letna proizvodnja HE Solkan bo znašala predvidoma 111 milijonov kWh električne energije. Predstavljala pa bo glavni vir napajanja ter rezervo za goriško področje.

V BOSNI BODO GRADILI NOVE DEPONIJE ZA PREMOG

V začetku februarja so se predstavniki termoelektrarne in rudnikov v BiH dogovorili, da bodo zgradili novo deponijo za premog, v katero bodo za največje porabnike vse leto vskladiščili premog. Letošnja zima je bila pravi preizkusni kamen za transport premoga tako za termoelektrarne, kakor tudi za široko porabo. Gradnja novih deponijskih prostorov za premog je podprlo tudi združenje energetike in barvne metalurgije pri gospodarski zbornici Tuzla. V kratkem se bodo dogovorili tudi za finančno konstrukcijo gradnje novih deponij, v kateri bodo vskladiščili dovolj premoga za termoelektrarne, hkrati pa bodo skladiščni prostori nekako ublaževali proizvodnjo premoga in izven-sezonskih mesecih.

ENERGETSKI PROBLEMI ŠPANJE

Španija, ki krije 30 % energetskih potreb iz lastnih virov, je morala lani uvoziti 50 milij. ton surove nafte, 3 milij. ton premoga in 1,3 mlrd. m³ zemeljskega plina. Uvoz energetskih virov je obremenil lanskoletno zunanjetrgovinsko bilanco za 5,7 mlrd. \$, od tega je odpadlo 85 % vrednosti na surovo nafto. Delež posameznih energetskih virov v celotni energetski potrošnji Španije je lani znašal kot sledi (v odstotkih): surova nafta 65, vodna sila 14, premog 17, jedrska energija 2,5 in zemeljski plin 1,5.

NEPOSREDNO PRETVARJANJE SONČNE V ELEKTRIČNO ENERGIJO

V razvojnih laboratorijih firme Bell Laboratory, ZDA, so izdelali fotoakumulator, ki pretvarja sončno energijo neposredno v električno. Dosedanji poskusi so pokazali, da se novi fotoakumulator odlikuje z velikim izkoristkom. Konstruktorji so ga izdelali takole: v prozorno polimerno posodo so nalili kemično raztopino in v njo potopili

dve elektrodi — ena je iz galijevega arzenida, druga pa iz ogljika. Sončna svetloba povzroča, da med elektrodama nastane električna napetost, podobno kot pri običajnem akumulatorju s kislino. Po mnenju strokovnjakov je nov sistem mnogo bolj ekonomičen in trajen, kot vsi dosedanji sistemi pretvarjanja sončne energije v električno. Obeta se torej izjemna novost tudi na tem področju.

ISTRSKI PREMGOVNIKI RAŠA V LETOŠNJEM LETU

V letu 1978 sta premogovnika Labin in Pićan proizvedla naslednje količine črnega premoga: Labin 175.537 in Pićan 116.570 ton, skupno Istrski premogovniki Raša 292.107 ton. Načrta v celoti niso dosegli. Manjkalo je le še malo, da bi dosegli svojo načrtovano proizvodnjo v višini 300.000 ton. Pač pa prav tako za letošnje leto načrtujejo proizvodnjo v višini 300.000 ton premoga. Vse svoje akcije, sposobnosti in moči bodo podredili izpolnitvi tega cilja. Premogovnik Labin naj bi dosegel 195.000 ton, premogovnik Pićan pa 105.000 ton premoga.

Sicer pa Rašani intenzivno delajo na odpiranju novih jam Ripenda in Tupljak. Za letos predvidevajo velika dela pri odpiranju obeh jam. Za Ripendo izdeluje RUDIS projekte, z Vrdnikom pa so v razgovorih za poglobljanje in obnovo jaška. Jašek bodo poglobili za okoli 200 m, tako da bi znašala globina v bodoče okoli 600 m. Prav tako potekajo razgovori s švicarskonemško firmo Brown-Bovery za nabavo elektroopreme za izvozno napravo jaška Ripenda. Skupne investicije za opremo in odpiranje novih jam bodo znašale skoraj 940 milijonov din. Vsa dela pa morajo biti končana v naslednjem letu. Velik del sredstev bodo prejeli s strani hrvaškega elektrogospodarstva, del sredstev bodo vložili sami, ostalo pa bodo bančna sredstva in komercialni kredit.

OKTOBER 1979 — MESEC MEDNARODNEGA VARČEVANJA ENERGIJE

Mednarodna agencija za energijo (IEA) je v decembru preteklega leta v Parizu uradno sprejela predlog, da bo oktober 1979 mesec mednarodnega varčevanja z energijo. Eden najpomembnejših ciljev mednarodne agencije za energijo, ki je bila ustanovljena leta 1974, je intenzivno prizadevanje za ohranitev energije v državah članicah, tako da bo oktobra javnost posebej opozorjena, da je nujno treba varčevati z energijo. Prikazane bodo praktične možnosti za varčevanje z energijo v vseh pogledih vsakodnevnega življenja in njeno racionalno porabo. 19 industrijskih najbolj razvitih držav, ki so članice IEA, bodo v oktobru v okviru številnih programov organizirale vrsto mednarodnih posvetovanj o varčevanju z energijo na raznih področjih industrije in gospodarstva, pa tudi v avtomobilski industriji, gospodinjstvih, javni administraciji, sistemu informiranja, ipd. V okviru meseca varčevanja z energijo bodo zasledovali tri cilje: vlaganje naporov za stimuliranje večje zavesti javnosti za stalno in dolgoročno varčevanje z energijo, nadalje poudarjanje stopnje sodelovanja industrijsko razvitih držav v varčevanju z energijo in dajanje možnosti državam članicam, da načrtujejo akcije v teku oktobra, da bi lahko izpeljale svoje programe.

SVETOVNA BANKA PRI RAZVOJU ENERGETIKE V DRŽAVAH V RAZVOJU

Svetovna banka je sklenila, da bo povečala pomoč državam v razvoju v proizvodnji nafte in plina. Po sprejetem programu za kreditiranje projektov s področja energetike, v nekaterih primerih pa tudi za eksploatacijo, bodo kredite podvojili na okoli 10 % celotnih kreditov svetovne banke do leta 1983. Gre za pomoč 60 državam v razvoju pri njihovih raziskavah in eksploataciji premoga, nafte in plina. Od sredine letošnjega

leta dalje, bo na razpolago v te namene preko pol milijarde dolarjev. Iz teh sredstev je že bilo uresničenih nekaj energetskih projektov v Indiji, Pakistanu in v Turčiji.

FRANCIJA OBNAVLJA STAR PREMGOVNIK

Po podatkih državnega podjetja CDF bodo obnovili proizvodnjo premoga v rudniku v bližini Metz z dnevno proizvodnjo okoli 1.800 ton. Ta premogovnik so odprli leta 1902, leta 1971 pa so ga zaradi »nezanimivosti« premoga zaprli. Računajo, da bodo do leta 1982 proizvodnjo premoga povečali na 720.000 ton letno. Za obnove in modernizacijo tega premogovnika bodo vložili 127 milijonov frankov.

ZAČELI SO Z GRADNJO HE OBROVAC

»Elektroprivreda Dalmacija« je začela z gradnjo hidroelektrarne Obrovac III, tako imenovane reverzibilne hidroelektrarne v naši državi in zadnjo v seriji velikih na Hrvaškem. V energetski sistem bo vključena do konca leta 1982 in bo letno proizvedla 450 milijonov kWh električne energije. V teku je gradnja dovodnega predora za vodo dolžine 8,2 km, pripravljajo pa tudi zgraditev strojnice v kateri bosta stara dva agregata.

REKORD DJERDAPA

Hidroelektrarna Djerdap je v preteklem letu dobavila oziroma proizvedla 6,124 milijard in 333.000 kWh električne energije. To je doslej največja letna proizvodnja. V tej največji

jugoslovanski elektrarni, ki sodi med 10 največjih na svetu, načrtujejo za letos proizvodnjo v višini 5,4 milijard kWh električne energije.

ČIŠČENJE PLINOV PO NOVEM POSTOPKU

Strokovnjaki ameriškega inštituta za rudarska raziskovanja so uspešno končali poskuse z novim načinom čiščenja dimnih plinov, ki vsebujejo visok odstotek žveplovega dioksida.

Nov način je namenjen predvsem toplotnim elektrarnam, v katerih kurijo s premogom, ki vsebuje velike količine pirita — železovega disulfida in organskega žvepla, nadalje talilnicam žvepljenih rudnin in nekaterim vrstam kemične industrije.

Bistvo novega sistema sloni na vsrkavanju žveplovega dioksida v citronovi kislini in raztopini natrijevega citrata. Ker je citronovo kislino razmeroma lahko pridobivati z bakteriološko fermentacijo melase, je postopek čiščenja plinov sorazmerno poceni, vrh tega pa se kislina tudi obnavlja. Pri prečiščevanju se tako pridobiva elementarno žveplo v nekristalizirani obliki.

Z novim postopkom prečiščevanja plinov bosta odpravljena naenkrat kar dva problema: onesnaževanja zraka z žveplovim dioksidom po eni strani, po drugi pa bo omogočena uporaba premogov z visokim odstotkom žvepla, kar je bilo do sedaj poglavitni zadržek. Ne glede na to bo nov postopek dobrodošel tudi v kemični industriji in talilnicah, zlasti, ker so stroški za prečiščevanje plinov precej manjši.

V nekaj vrstah

Sava in druge slovenske reke. Vse so prestopile bregove in na nekaterih delih Slovenije so s poplavamami prizadejale veliko škodo. Poplavljenja so bila šte-

VISOKE VODE — ŠKODA NA NAPRAVAH

V dneh od 27. do 30. januarja t.l. so vode izredno narasle. Ne le potoki v dolini, pač pa tudi

vilna polja, domačije, porušeni mostovi itd. Poplave so bile posledica večdnevni padavin in odjuge, ki je povzročila hitro topljenje snega.

Težave so nastale tudi pri našem kombinatu. Delavci separacije premoga Trbovlje, so imeli v dneh 27. in 29. januarja mnogo dela, ker je Sava poplavlila črpalke za črpanje vode, za separiranje premoga. Težave pa so bile tudi pri izčrpanju vode iz savskega rova. Podobne težave so imeli tudi v termoelektrarni, ko so izčrpavali vodo iz najnižjih prostorov. Grozila je ustavitev obratovanja obeh blokov.

Zaradi poplave je 27. januarja nastala okvara na visokonapetostnem glavnem kablu iz termoelektrarne do separacije Trbovlje. Zaradi večkratnega izpada toka le-ta ni mogla normalno obratovati. Okvara je bila odpravljena 30. januarja zjutraj. Škoda je nastala tudi na črpalki I na braniku pri črpališču. Vse škode je nastalo za preko 1,500.000 din.

SEMINARJI ZA DELEGATE

V dneh 16. in 17. februarja t.l. je bil organiziran na področju Trbovelj, prvi seminar za delegate delegacij za samoupravne

interesne skupnosti in delegacije združenega dela v TOZD in delovnih skupnostih, združenih delovnih organizacij v REKZ. Seminar sodi v okvir splošnega izobraževanja delegatov v organizaciji Revirske delavske univerze. V treh seminarjih bo absolviralo izobraževanje skupno 518 delegatov s področja Trbovelj.

RAZGOVOR V VELENJU

Dne 8. februarja t.l. je potekal v prostorih SOZD REK Velenje v dopoldanskih in popoldanskih urah, razgovor na temo: družbenoekonomski položaj TOZD energetike s poudarkom na pridobivanju dohodka ter rezultatih poslovanja v letu 1978. Uvodno besedo so imeli trije člani SOZD REK Velenje in to Konstantin Kuzmin, Slavko Janežič in Dušan Janežič. Razgovorom so prisostovali tudi Vinko Hafner, predsednik republiškega sveta zveze sindikatov Slovenije, predstavniki ISE, predstavniki SOZD EGS in SOZD REK Zasavje. Razprava je bila zelo zanimiva, saj so na tem razgovoru razčistili zelo zanimive probleme, ki se nanašajo na poslovanje obeh kombinatov oziroma proizvodnje premoga, pa tudi proizvodnje električne energije. Bi-

stvo razgovora je ležalo na dohodkovnih odnosih med posameznimi TOZD in delovnimi skupnostmi, predvsem pa med TOZD proizvodnje premoga in TOZD proizvodnje električne energije. Svoj prispevek v razpravi so dali tudi naši predstavniki.

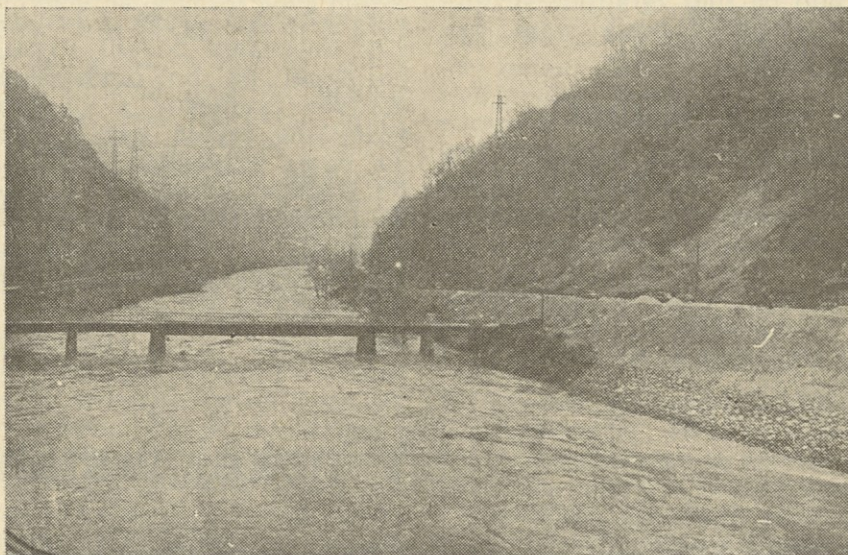
LETOŠNJA VLAGANJA V ZAGORJU

V Zagorju ocenjujejo, da bo gospodarstvo lahko doseglo v letošnjem letu družbeni proizvod v vrednosti okrog 1.075 milijonov din, kar je 24 % več od doseženega v letu 1978. Takšen rezultat pa bodo delavci in delovni ljudje v Zagorju dosegli ob predvidenem dvigu produktivnosti dela, pa tudi ob pravočasnem dokončanju in vključevanju novih investicij. Tako kot vse ostale družbenopolitične skupnosti, tako velja tudi za zagorsko občino, da je za nadaljnji razvoj združenega dela izredno pomembna investicijska dejavnost. Ne le v letošnjem letu, pač pa tudi v nadaljnjih letih. Letos bo DO Energoinvest — Varnost končala gradnjo novega tovarniškega kompleksa v katerem bodo izdelovali elektromotorje in drugo elektroopremo v vrednosti nad 150 milijonov din.

Prav tako predstavlja pomembno naložbo tudi razširitev odkopnih zmogljivosti v TOZD Premogovnik Kotredež. Tu naj bi z odpiranjem novih obzorij, zagotovili za naslednja leta pričakovano količino premoga. Investicijske naložbe pa imajo v načrtu tudi v drugih organizacijah združenega dela, v gostinstvu, trgovini in drugod. Letos naj bi znašale skupne investicije na področju Zagorja, okoli 188 milijonov dinarjev. Od tega je le nekaj manj kot 47 % bančnih kreditov.

PROBLEMSKA KONFERENCA O USMERJENEM IZOBRAŽEVANJU

Komisija za usmerjeno izobraževanje pri medobčinskem svetu SZDL revirskih občin, je

Dne 29. januarja 1979 je po hudi odjugi in večdnevni padavinah Sava izredno narasla. Težave so nastale v prometu, ker je bila cesta ob Savi proti Hrastniku zaprta. Na fotografiji stari savski most v Trbovljah, kljubuje narasli Savi. (Foto A. Bregant)

pripravila predlog sistema usmerjenega sistema izobraževanja v Zasavju. Glede na to, da preobrazba izobraževalnega sistema ni le zadeva šol, pač pa tudi celotnega združenega dela, delovnih ljudi in občanov, je organizirala občinska konferenca SZDL Trbovlje dne 14. februarja popoldan v Delavskem domu v Trbovljah problemsko konferenco na to temo.

Naj omenimo, da je skupščina SR Slovenije koncem januarja javno objavila osnutek novega zakona o usmerjenem izobraževanju, pregled akcij in nalog za preobrazbo vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji, hkrati s tem pa tudi stališča in predloge republiškega sveta za vzgojo in izobraževanje o nadaljnjem izobraževanju samoupravne preobrazbe vzgoje in izobraževanja v Sloveniji.

DRUŠTVO UPKOJENCEV TRBOVLJE SE JE PRESELILO

Okrog 10. februarja t.l. se je društvo upokojencev Trbovlje preselilo s svojimi prostori iz dosedanje zgradbe na Ulici 1. junija 19, včasih je bila v tej zgradbi gostilna pri Volkarju, v bližnjo zgradbo Ulica 1. junija 18, v katerem je bila včasih gostilna Lamper.

Zgradbo v kateri je imelo svoje prostore doslej društvo upokojencev, bodo namreč kmalu podrli, prav tako pa tudi sosednje zgradbe, z namenom, da na tem prostoru zgrade večjo poslovno-stanovanjsko zgradbo. V novi zgradbi bo poleg stanovanj tudi prostor za družbenopolitične organizacije občine Trbovlje, v spodnjem delu pa bodo prostori za knjižnico in čitalnico. Investitor te zgradbe bo samoupravna stanovanjska skupnost občine Trbovlje pri sofinanciranju pa bodo sodelovali tudi drugi, npr. kulturna skupnost Trbovlje in Slovenije, RUDIS in drugi.

FINANCIRANJE OSKRBOVALNEGA CENTRA ZAGORJE

Dne 31. januarja 1979 je bil po daljših pripravah podpisan sa-

moupravni sporazum v združenju dela in sredstev za gradnjo oskrbovalnega centra v Zagorju. Investitor tega objekta, ki deluje v okviru SOZD ABC Pomurka, je TOZD Meso Zasavje Trbovlje.

Samoupravni sporazum je podpisalo 30 predstavnikov TOZD in delovnih organizacij iz Hrastnika, Trbovelj in Zagorja. Šlo je za odstopitev dela sredstev oziroma obveznic iz posojila za Kosovo. Sprva so nameravali zgraditi hladilnice in zmrzovalnice z zmogljivostjo 600 ton, sedaj pa so se dogovorili, da bodo zmogljivosti zmanjšali na 200 ton. V I. fazi gre predvsem za oskrbo in predelavo mesa, postopoma pa naj bi center prevzel tudi akcijo preskrbe v Zasavju tudi z drugimi proizvodi. Zasavski oskrbovalni center bo imel tudi 4 silose za skladiščenje žit in koruze. Gradnja oskrbovalnega centra bo stekla v letošnji pomladi. Del obveznic so namenile v ta oskrbovalni center tudi TOZD iz naših delovnih organizacij.

OBISKALI BODO KREKO

Dne 12. marca t.l. bodo obiskali kolektiv rudnika Kreka v SR BiH člani delegacije DO Zasavski premogovniki. Obisk bo trajal do 14. marca t.l., govor pa bo o razvoju samoupravljanja in samoupravnih odnosih ter samoupravnem delu, delu družbenopolitičnih organizacij, poslovanju, ogledali pa si bodo tudi naprave rudnika lignita Kreka. Delegacijo bodo tvorili Niko Oberčkal, predsednik delavskega sveta DO ZPT, Andrej Radej, predsednik konference OOS DO ZPT, Mirko Maleš, predstavnik ZK TOZD RESD Trbovlje in Alojz Božič, predsednik OOS TOZD Premogovnik Trbovlje. Delegacija bo s tem vrnila obisk rudarjem iz Kreke, ki so obiskali lansko leto naš kolektiv.

POSNELI BODO FILM O GLADOVNI STAVKI

V dneh od 17. do 24. marca t.l. bo ekipa televizije Ljubljana snemala dokumentarni film o

gladovni stavki v letu 1934. Avtor filma bo naš domačin Božo Vranešič, dolgoletni sodelavec RTV Ljubljana. V teku so pripravljajna dela, to je zbiranje gradiva, iskanje motivov, starega rudarskega orodja in razgovori s še živimi pričami oziroma udeleženci rudarske gladovne stavke v letu 1934.

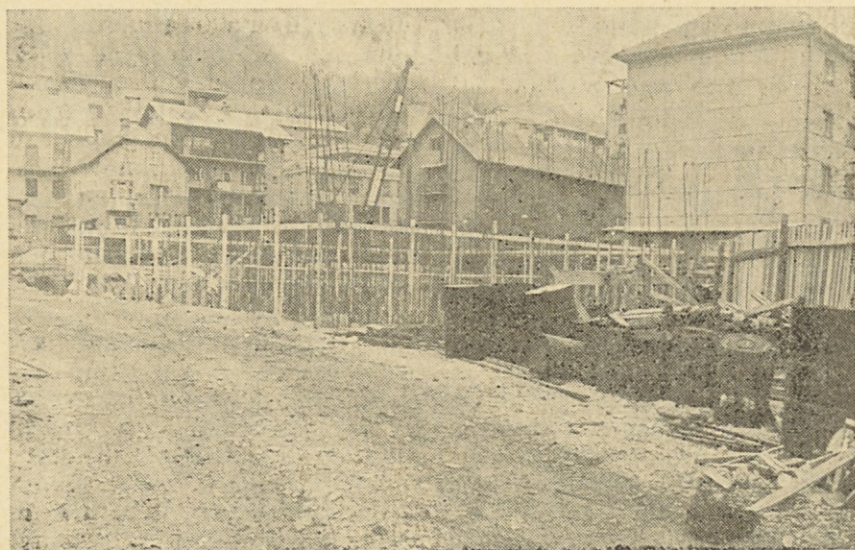
Pobudo za snemanje tega filma je dal pred nedavnim pokojni tov. Edvard Kardelj. Avtorju filma je dejal, da je treba na vsak način ohraniti gradivo iz najsvetlejših obdobij revolucionarnega dela delavskega razreda. Ob tej priliki je dejal, da sta oba z Borisem Kidričem prav v revirjih imela možnost preverjati svojo teorijo v praksi, to je o tem, kako reagirajo množice na marksizem oziroma marksistično teorijo.

OTVORITEV SOCIALNEGA ZAVODA TRBOVLJE

Pred zaključkom redakcije gradiva za to številko našega glasila, smo prejeli obvestilo s strani društva upokojencev Trbovlje, da bo otvoritev novozgrajenega socialnega zavoda v Trbovljah, ki so ga zgradili v 30 mesecih, v soboto, 3. marca 1979 ob 12 uri. Pri izvedbi programa bo sodelovala tudi delavska godba Trbovlje. Po otvoritvi bo možen ogled vseh prostorov v novem domu.

PODPIS SPORAZUMA O USTANOVITVI POSLOVNE SKUPNOSTI RUDIS

Dne 25. januarja 1978 so v prostorih hotela Rudar, podpisali pooblaščen predstavniki — delegati 24 organizacij združenega dela, samoupravni sporazum o združitvi v RUDIS — poslovno skupnost za izgradnjo investicijskih objektov. V teku je še postopek za pristop oziroma združitve še 9 OZD iz Slovenije, Hrvaške in Srbije. Za SOZD REK Zasavje, ki je včlanjena za vse delovne organizacije in TOZD, je sporazum podpisal Ivo Zupan, dipl. inž. rud., vodja delovne skupnosti

Gradnja dveh novih stanovanjskih stolpnic na Trgu svobode v Trbovljah je stekla. Računajo, da bosta stolpnici koncem leta že vseljivi. Kot investitor nastopa Samoupravna stanovanjska skupnost občine Trbovlje, izvajalec pa je GIP Beton-Zasavje, TOZD Operativa Zasavje, Trbovlje. Pri zemeljskih delih oziroma utrjevanju razmeroma mehkega zemljišča sodeluje tudi Geološki zavod Ljubljana. (Foto A. Bregant)

tehničnih strokovnih opravil REK Zasavje.

Ob obrazložitvi pooblaščenih predstavnikov lahko povzamemo, da samoupravni sporazum ne pomeni le formalne zadostitve zakonu o združenem delu, pač pa daje predvsem nove okvire, možnosti in večji manevrski prostor, v katerem se bodo udeleženci dogovarjali, združevali delo in sredstva pri nastopanju doma in v tujini.

Za letos predvidevajo, da bodo člani poslovne skupnosti RUDIS realizirali preko 2,5 milijarde dinarjev, od tega 2/3 v tujini. Takšna usmeritev RUDIS pa bo veljala tudi v prihodnje. Poudarili so, da je RUDIS že doslej dobro sodeloval z deželami v razvoju, vendar pa bo to sodelovanje poviševal še na višjo raven.

14. APRIL — DAN INŽENIRJEV IN TEHNIKOV

Predsedstvo zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije je sklenilo, da razglasi 14. april za dan inženirjev in tehnikov.

14. aprila 1977 so namreč sprejeli sklep o izvolitvi Josipa Broza Tita za častnega člana

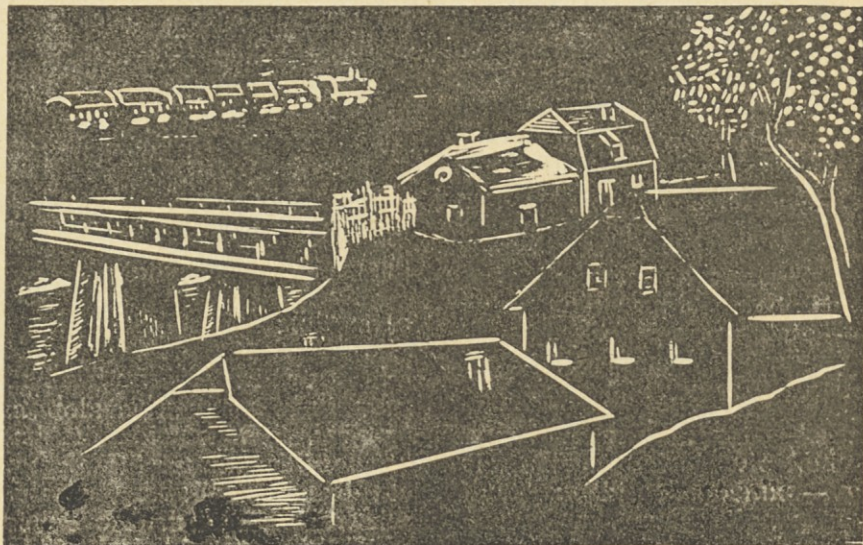
zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije, in ob tej priliki so mu podelili tudi prvo zlato plaketo. Na IV. skupščni zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije, dne 20. novembra 1978 v Beogradu, pa je bila soglasno sprejeta pobuda, da se ta dan, to je 14. april, proglasi za dan inženirjev in tehnikov. Ob tem dnevu naj bi strokovnim in

družbenim aktivnostim, rezultatov dela in uspehov posameznikov ter organizacijam inženirjev in tehnikov, podelili priznanja — diplomo »Tehnika«, za najuspešnejša znanstvena in strokovna dela, objavljena v preteklem letu. Proslava dneva inženirjev in tehnikov bo imela vsejugoslovanski značaj.

UMRLA JE NAJSTAREJŠA TRBOVELJČANKA

V četrtek, 15. februarja so na novem pokopališču v Trbovljah, pokopali najstarejšo Trboveljčanko in tudi Revirčanko, Kristino Čibej. Junija bi dosegla častljivo starost 102 leti. Stanovala je v Dom in vrtu. Ob navzočnosti številnih občanov, se je v imenu občinske skupščine Trbovlje od nje poslovila z občutenimi besedami Slava Pirnar, podpredsednica skupščine občine Trbovlje.

Pokojna Kristina Čibej, se je rodila leta 1877 v Kisovcu pri Zagorju. S sedmimi leti je šla za pastirico, leta 1895 pa je prišla v Trbovlje. Najprej je stanovala v Bevkem. V mladih letih se je sama naučila brati in pisati. Poleg branja je prosti čas, tega pa je bilo malo, preganjala s pletenjem. Brala in pletla je brez očal vse do

Jernej Kreže, linorez 1978 — pri starem savskem mostu v Trbovljah je bila včasih mitnica. Teh objektov sedaj ni več, do nedavnega pa so v hišici ob mostu stanovali Bregarjevi.

zadnje kratke bolezni, ko je po devetih dneh hudega trpljenja umrla. V mlajših letih je bila zaposlena pri rudniku Trbovlje kot kurirka, v popoldnevih pa je prala pisarniško perilo. Živo se spominjamo njenega hitrega koraka, izrednega spomina pa tudi duhovitosti. Ko je

pred dvema letoma dopolnila 100 let, je na sprejemu pri predsedniku občinske skupščine Trbovlje izredno plastično orisala kraj Trbovlje v stari Avstriji in predaprilski Jugoslaviji.

Želimo ji miren počitek v domači zemlji.

Novi sodniki porotniki

V zvezi s pričetkom delovanja in poslovanja novega pravosodnega sistema, so bili s strani posameznih občinskih skupščin imenovani novi sodniki in sodniki porotniki temeljnega sodišča v Ljubljani, v katerega sestav sodi tudi enota tega sodišča v Trbovljah. Za sodnike temeljnega sodišča v Ljubljani je bilo izvoljenih 111 sodnikov. Za predsednika je bil izvoljen Rems Anton. Med temi sodniki so tudi sodniki, ki so zaposleni oziroma, ki opravljajo svoja dela in naloge v enoti Trbovlje. Za sodnike porotnike temeljnega sodišča v Ljubljani pa so bili izvoljeni iz posameznih revirskih občin:

a) iz občine Hrastnik

Bočko Franc, Doberšek Alojz, Gornik Peregrin, Hribernik Magda, Hudi Alojz, Kišek Alojz Kmet Ivan, Kolman Anton, Kovač Aleksandra, Kreže Martin, Levec Franc, Logar Vida, Pap Elizabeta, Pavčnik Silvestra, Pogačnik Andreja, Pust Viljem, Slokan Roman, Strniša Robert, Stušek Jože, Vabič Srečko, Zalogar Ludvik, Zdovc Franc, Žagar — Diacci Magdalena, Žibert Albin, Žibert Franc.

b) iz občine Trbovlje:

Ahac Anton, Bertole Jelka, Brglez Miha, Butkovič Betka, Conradi Anica, Češnovar Ivana, Dernovšek Pavel, Dežjot Sonja, Dolar Doroteja, Draksler Vladimir, Eberlinc Silva, Glavan Jože, Golobič Jože, Garmuš Jana, Gračner Ivan, Holešek Janez, Ivšek Jože, Jere Fran-

čiška, Kolmanič Avgust, Korbar Anton, Krajnik Vinko, Krajšič Milka, Kus Hinko, Lindič Lado, Mak Albin, Mihovec Rudi, Nadrah Rezi, Petek An-

ton, Poglajen Jože, Povše Avgust, Pucelj Alfonz, Pušnik Darja, Redenšek Jožica.

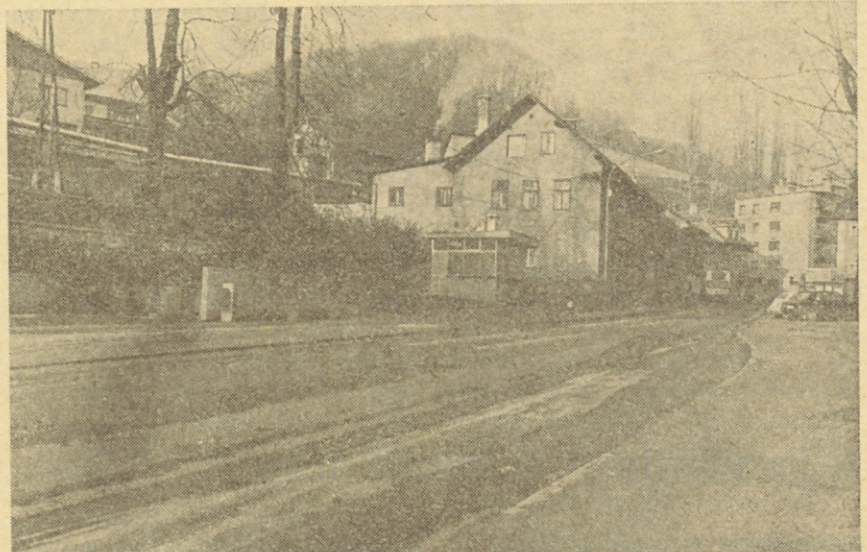
c) iz občine Zagorje:

Ajtič Milan, Anžur Hilda, Baloh Sibila, Beuerman Jože, Cencelj Franc, Čebin Jože, Drnovšek Tomo, Dobčnik Stane, Dremik Boris, Flere Franc, Grošelj Marija, Grujič Drago, Gabršek Franc, Hribar Leopold, Jakoš Marko, Juvančič Jože, Kotar Jernej, Kreča Desanka, Kovač Danica, Klopčič Rudi, Lilija Danica, Merva Anton, Malovrh Marija, Omahne Jože, Radej Leopolda, Režun Bojan, Roštohar Majda, Rahne Ivan, Uranič Rudolf, Ule Erna, Vozelj Robert, Vutkovič Nada, Zavrtnik Drago, Zupančič Ivanka in Zupan Milan.

Tehnika za okolje 1979

Letos bo v času od 7. do 12. maja na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani IV. mednarodna razstava »Tehnika za okolje — ENV YUG 79« z med-

narodno razstavo »Čista energija 79«. Hkrati bo organizirano posvetovanje na temo: Tehnika in tehnologija racionalne proizvodnje, transporta in po-

Zadnji posnetek doma upokojencev v Trbovljah, na Ulici 1. junija (bivša gostilna Volker). Že v naslednjih tednih bodo objekte na levi strani porušili, z namenom, da pridobe zamljišče za postavitev nove poslovno-stanovanjske zgradbe, v kateri bodo poleg stanovanj tudi prostori za družbenopolitične organizacije občine Trbovlje, v spodnjem delu pa bo knjižnica s čitalnico. Društvo upokojencev se bo s svojo dejavnostjo preselilo v bližnjo hišo na isti ulici (pri Lamperju). (Foto A. Bregant)

rabe energije, ravnanje z odpadki, posebna reciklažna tehnologija, merilni sistemi ter tehnika in tehnologija zaščite zraka pred onesnaženjem. En dan bo namenjen strokovnim demonstracijam in razlagam razstavljenih sistemov, opreme in sredstev za aktivno varstvo okolja.

V okviru programa razstave bodo prikazani uspehi zadnjega obdobja na področju uvažanja novih virov energije, racionalne rabe energije in omejevanje onesnaževanja okolja zaradi rabe energije. V tem okviru bo obravnavanje proizvodnje energije: sončna ener-

gija, biokonverzija (naprave za proizvodnjo energije iz rastlinskih in živalskih snovi, shranjevanje energije) dalje energija vetra in geotermalna energija. V okviru teme varčevanje z energijo pa bo razstava zajemala: toplotno izolacijo, merilne naprave za energijo, regulacijo naprav in sisteme za racionalno rabo energije. Na temo vodikova tehnologija pa bo razstava zajemala naprave za proizvodnjo vodika in njegovih spojin, akumulatorje, naprave za uporabo vodika in njegovih spojin ter avtomatsko regulacijo. Posebej bo govor. seveda o ravnanju z odpadki in varstvu zraka.

Srednje šole morajo obvestiti prijavitelne kandidate o svoji odločitvi o vpisu I. razred najpozneje do 30. junija, naknadno prijavitelne kandidate do 31. avgusta, učence z učno pogodbo pa do 15. septembra.

Ta sprememba pravilnika velja že za letošnje leto.

Računovodje so proslavili svoj dan

Konferenca računovodskih in finančnih delavcev Jugoslavije je na svojem 26. zasedanju, dne 26. 12. 1977 sprejela odlok, da se 1. februar proglasi za dan računovodskih in finančnih delavcev Jugoslavije. S tem žele ti delavci počastiti dan, ko je 1. februarja 1945 predsedstvo AVNOJ sprejelo odlok o enotnem računovodstvu v Demokratični federativni Jugoslaviji. Dejanski začetki vodenja enotnega knjigovodstva pa segajo v čas tako imenovanih Fočanskih predpisov v letu 1941, ko so morali narodnoosvobodilni odbori na osvobojenem ozemlju

voditi evidenco o materialni vrednosti in o financah, prekrbljenih predvsem za potrebe NOB. Za Slovenijo pa je pomemben tudi 8. oktober 1943, ko je izvršni odbor OF slovenskega naroda razpisal posojilo narodne osvoboditve za potrebe NOV in POS ter osvobojenega slovenskega ozemlja. Tako finančni in računovodski delavci praznujejo letos dve obletnici in to 30-letnico odloka o razpisu posojila svobode in 40-letnico odloka o uvedbi enotnega računovodstva. Vsem računovodskim in finančnim delavcem iskrene čestitke k njihovemu prazniku!

Vpisovanje v srednje šole

Republiški komite za vzgojo in izobraževanje je pred kratkim spremenil svoj pravilnik o šolskem koledarju za osnovne in srednje šole. Iz tega popravka lahko ugotovimo, da objavijo srednje šole razpis za vpis v I. razred za naslednje šolsko leto med 1. in 15. mar-

cem. Prijave za vpis v I. razred za naslednje šolsko leto sprejemajo po objavi razpisa do 15. aprila. Kandidati, ki se v tem roku niso mogli prijaviti ali ki se na podlagi prve prijave niso mogli vpisati, se lahko naknadno prijavijo do 25. avgusta.

Velika nova pridobitev za starejše občane

V začetku marca t.l. bodo odprli novozgrajeni socialni zavod v Trbovljah. Zgradili so ga v Koloniji 1. maja, poleg dosedanjega doma upokojencev.

Potrebo po tovrstni ustanovi smo čutili že dolga leta. Deloma so se starejši občani iz revirjev vključili v obstoječe socialne zavode v Loki pri Zidanem mostu ter v podobni zavod v Impolci pri Boštanju, nekateri pa so se vključili tudi v druge socialne zavode v Sloveniji.

Seveda pa to ni v celoti moglo zadostiti vsem sedanjim, pa tudi bodočim potrebam. Prevladalo pa je tudi splošno prepričanje, da je treba socialne zavode za starejše občane zgraditi v kraju njihovega stalnega bivanja, kar bistveno vpliva na njihovo počutje, na njihovo zdravje, pa tudi na njihovo aktivnost.

Glavni pobudnik za zgraditev takšnega doma v Trbovljah je bilo društvo upokojencev. Po daljšem predhodnem dogovarjanju so z gradnjo pričeli 18. avgusta 1976. To se pravi, da je bil dom zgrajen v 30 mesecih.

Ob pričetku delovanja tega zavoda v Trbovljah, smo dobili na razpolago željene podatke pri direktorju socialnega zavoda v ustanavljanju, tovarišu Ivu Vozlju.

Kot investitor je socialni zavod zgradila občinska skup-

nost socialnega skrbstva občine Trbovlje. Ustanovitelja pa sta bila občinska skupnost socialnega skrbstva Trbovlje in enaka skupnost tudi v Hrastniku, deloma pa tudi občinska skupnost socialnega skrbstva v Zagorju, in sicer v deležu, ki ustreza trem ležiščem. Zavod ima trenutno naziv: Socialni zavod Trbovlje v ustanavljanju. Po vsej verjetnosti bo zavod po konstituiranju dobil naziv: Dom upokojujencev Franca Salamona, Trbovlje.

Zgradbo je projektiralo podjetje Emona projekt, Ljubljana, odgovorni projektant pa je bil Bogdan Fink, dipl. inž. arh. Gradbena dela in večino obrtniških del je opravilo GIP Beton Zasavje, TOZD Operativa Zasavje, Trbovlje. Del obrtniških del je opravilo tudi gradbeno podjetje Obnova Celje, instalacije zračenja in pa toplovodno postajo je imelo na skrbi IMP iz Ljubljane, elektroinstalacijska dela Rado Klenovšek iz Trbovelj, centralno ogrevanje pa je opravila deloma TOZD Operativa Zasavje, deloma pa GIP Beton Zasavje iz Zagorja. Zgradbo oskrbuje s toplotno energijo TOZD Komunalna energetika Trbovlje DO IMD.

Dosedanji stroški gradnje in opreme znašajo 68.500.000 din. Financiranje gradnje tega doma pa je potekalo iz naslednjih virov:

- iz sredstev pokojninsko invalidskega zavarovanja in to iz 4-0/0 stanovanjskega prispevka, ki ga obračunavajo od pokojnin, izplačanih upokojujencem s področja Trbovelj in Hrastnika, le v manjši meri pa tudi s področja Zagorja;

- iz sredstev občinske skupnosti socialnega skrbstva Trbovlje;

- iz samoprivevka občanov občine Trbovlje;

- iz sredstev solidarnosti in 4-0/0 prispevka od pokojnin, ki odpade na občino Trbovlje;

- iz raznih premostitvenih kreditov.

Novozgrajeni zavod obsega tri objekte in to:

- bivalni del;
- negovalni del;
- gospodarsko-upravni del.

Naj poudarimo, da ni nikakršne razlike v opremitvi enega ali drugega objekta.

Zmogljivost novozgrajenega zavoda je naslednja:

- na razpolago je 165 ležišč za redno oziroma stalno bivanje in 9 ležišč za dnevno varstvo. Skupna zmogljivost torej znaša 174 ležišč oziroma 174 oskrbovancev.

V vseh treh objektih je preko 400 prostorov, etažna površina pa znaša 6.700 m². Opremljenih je 106 bivalnih sob. Večina je enoposteljnih, nekaj jih je dvoposteljnih, zelo malo triposteljnih ter 4 sobe s štiriimi posteljami v negovalnem delu.

Vrednost oskrbnega dne bo predvidoma znašala okoli 170 dinarjev na dan, za bivanje v večposteljnih sobah. Za bivanje v enoposteljnih sobah pa bo treba doplačati manjši dodatek, prav tako tudi manjši dodatek za sobe s telefonom in za sobe z balkonom.

Čeravno je bila včasih izrečena kakšna kritika na račun

počasne in drage gradnje tega doma, pa moramo temu v zagovor dodati, da novozgrajeni objekti niso običajni stanovanjski objekti, pač pa so to objekti, ki terjajo posebno razporeditev, posebno opremo in vrsto drugih naprav, ki jih običajno v stanovanjskih blokih ni.

Osebe, ki bo vodilo delo tega socialnega zavoda je v glavnem že pripravljeno in tudi usposobljeno za delo z oskrbovanci. Večina zmogljivosti je na temelju lanskoletnih predhodnih prijav že zasedena, en del pa še ne in so nekatere sobe še na voljo. Zmogljivosti doma so v glavnem namenjene oskrbovancem s področja Trbovelj in Hrastnika, tri ležišča oziroma prostori pa so namenjeni tudi za oskrbovance s področja Zagorja, to je za tisti del sredstev, ki so bila angažirana za gradnjo tega doma s področja Zagorja.

Opravljeno je veliko delo. Vsem, ki so kakorkoli prispevali k zgraditvi doma, vse priznanje. Prepričani smo, da bo dom dobro služil svojemu namenu.

T. L.

Alkoholizem in delo

Gospodarsko škodo, ki jo trpijo delovne organizacije zaradi alkoholizma dr. Rugelj pojasnjuje z vplivom alkoholiziranosti in alkoholizma na produktivnost, ki je seštevek različnih dejavnikov, od katerih je zopet odvisna delovna učinkovitost.

Ti dejavniki so: zainteresiranost za delo in rezultate dela, ljubezen do dela, zbranost pri delu, hitrost reagiranja v posamezni fazi dela in v pogledu varnosti pri delu, visoka stopnja duševno-mišične usklajenosti, vztrajnost, točnost, natančnost, ekonomska motivacija ipd.

Med vidnimi posledicami alkoholizma med delovnimi ljudmi pa omenja zamujanje službe, predčasno uhajanje z dela, kratke in v smislu počitka neracionalne dopuste, pogoste krajše bolniške staleže, upadanje zainteresiranosti za delo, motnje v medsebojnih odnosih znotraj delovnih skupin ipd.

Z vidika delovne učinkovitosti pa se alkoholizem med delovnimi ljudmi kaže v pogosti odsotnosti z dela, v slabšem duševnem in telesnem zdravju in okrnjeni pripravljenosti za delo, v invalidnosti, v gmotnem, osebnostnem in družbenem propadanju alkoholnih

bolnikov in njihovih družin ter dodatnih materialnih obremenitvah družbe. Poleg navedenega je treba omeniti tudi tako-zvane »plave« ponedeljke, ki izvirajo iz pijančevanja, pokrivajo pa se z eno ali dvodnevniimi dopusti. S tem pa tisti, ki dopuste delijo, onemogočajo pravočasno ukrepanje, onemogočajo, da bi bili alkoholiki že v zgodnejših obdobjih njihove odvisnosti od alkohola obravnavani in motivirani k zdravljenju. Zaradi tega pa se v delovnih organizacijah vse bolj krepi možnost, da se občasni pivci postopoma spreminjajo v prave alkoholne bolnike. Če pri tem upoštevamo še strpnost do pitja alkohola med delom, potem se ni čuditi, da alkoholizem v delovnih organizacijah narašča.

Ker problem alkoholizma v naši delovni organizaciji doslej še ni bil resno obravnavan ne glede na to, da so socialne službe nanj pogosto opozarjale, smo se v letu 1978 dogovorili z absolventko višje šole za socialne delavce Vero Florjanc, da v svoji diplomski nalogi ob dela vprašanja alkoholizma in njegovega vpliva na delo v eni od temeljnih organizacij združenega dela. Študija je deskriptivno analitične narave, je fotografski prikaz od katere smo dobili le informacijo o stanju, ki pa vendarle dovoljuje, da ta problem dovolj resno in zaskrbljujoče obravnavamo.

Ta študija ima namen prikazati razlike v zvezi z delom med alkoholiki in nealkoholiki, do katerih pride zaradi spremenjenega vedenja prvih. Kot predmet analize in obenem tudi problem so diplomantko, zanimali predvsem tisti podatki, ki so za to populacijo značilni kot npr. starost in doba zaposlitve, strokovna izobrazba, zaposlitev zakonca, zdravstveno stanje, število disciplinskih obravnav in kazni, eventualno zdravljenje proti alkoholizmu, dosežena višina osebnega dohodka, odsotnost z dela in vzroki, smotrnost koriščenja letnega dopusta. Za nemoteno

delo so bili razpoložljivi vsi potrebni podatki.

Populacijo v TOZD je razdelila na tri skupine, in sicer:

- na evidentirane alkoholike;
- na nedoločene;
- na nealkoholike.

Te skupine so bile sestavljene na podlagi sedemnajstletnega opazovanja.

V skupino eveidentiranih alkoholikov so bili uvrščeni tisti delavci, ki kažejo vidne posledice alkoholizma, kot so: neopravičeno izostajanje z dela, zamujanje na delo, predčasen odhod z dela, uživanje alkoholnih pijač med delom, kratki in nesmotrni dopusti, pogosti bolniški stalež, postopno upadanje interesa za delo, motnje v medsebojnih odnosih znotraj delovnih skupin ipd.

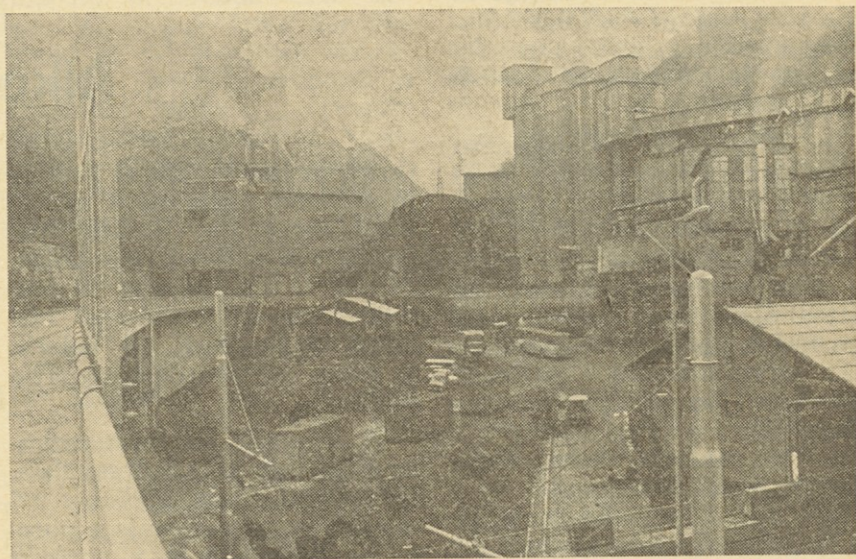
Skupino nedoločenih sestavljajo delavci, ki jih še ni mogoče uvrstiti med alkoholne bolnike, vendar pa se pri njih že kažejo posamezni znaki kot visok odstotek neopravičene odsotnosti z dela, pogost bolniški stalež in ker gre pri tej skupini predvsem za mlade ljudi je to še posebej zaskrbljujoče, če na tej poti ne bodo pravočasno

ustavljeni. Obstaja tudi možnost, da je v tej skupini tudi že kdo odvisen od alkohola, vendar je za določitev statusa alkoholika potrebno daljše obdobje.

V skupino nealkoholikov pa so uvrščeni delavci, pri katerih v njihovi dobi zaposlitve ni bilo opaziti odmika od normalnega in za družbo sprejemljivega vedenja.

Iz vsake skupine je bilo izbranih 60 delavcev po metodi sistematičnega vzorčenja, iz spiska populacije pa je bila izbrana vsaka X. enota. Tako je dobljen 180-članski vzorec, ki je bil predmet študija. Študija je bila izdelana v letu 1978, koriščeni podatki pa se nanašajo na leto 1977. To pomeni, da je v tem trenutku vzorec razpršen zaradi nove organizacije v SOZD REK ZASAVJE.

Problem alkoholizma je več ali manj prisoten v vseh temeljnih organizacijah združenega dela pri REK Zasavje in ne samo v obravnavani. To je tudi narekovalo pristop k študiji, ki naj bi služila organizaciji združenega dela, da bi se seznanili s pojavi, ki so posledica alkoholizma in, ki seveda

Na širšem območju železniške postaje v Trbovljah, je zelo malo prostora, vendar pa je bilo kljub temu v zadnjem času na tem območju zelo razgibano zaradi obsežnih gradbenih del, v okviru Cementarne, izdelave novega mostu preko Save ter gradnja priključnega mosta na cesto proti Separaciji. (Foto A. Bregant)

vplivajo na proizvodnjo in tako ekonomsko osiromašujejo združeno delo. Obenem pa bo študija lahko služila tudi kot informacija o problemih v zve-

zi z alkoholizmom in pri izdelavi predlogov za boj proti alkoholizmu v združenem delu, konkretno v REK Zasavje.

Martin Kralj

Ekspanzija rekreacije v TET

Ugotovitev, da je delovnemu človeku potrebna rekreacija, da namensko skrbi za dobro telesno počutje ter prizadevanje za zdrav način življenja, duševno in telesno uravnovešenost, kar zagotavlja doseganje boljših rezultatov v delovnem procesu, je vodila kolektiv Termoelektrarne, da organizirano pristopi k rekreiranju tudi v zimskem terminu.

Konstituirana je bila rekreativno-smučarska sekcija, v katero je vključeno 10 % delavcev 500-članskega kolektiva Sekcija ima 10-članski izvršilni odbor in občasne komisije, ki so potrebne za organiziranje tekmovanj in realizacijo nalog. Rekreativno-smučarska sekcija deluje v okviru konference OOS, katere člani vzpodbudno

vplivajo na razvitje te dejavnosti.

Program dela RSS za obdobje 1979 se sestoji iz sedmih nalog, od katerih so bile naslednje že izpolnjene:

— organizacija in učenje smučanja za člane kolektiva;

— poučevanje smučanja za otroke članov kolektiva;

— tekmovalno smučanje.

Pod prvo nalogo je bil izveden začetni tečaj na Podmeji pod vaditeljskim nadzorstvom v popoldanskem času in je trajal 4 dni. Udeležba je bila zadovoljiva, kljub slabim snežnim razmeram.

Kot drugo nalogo je RSS organizirala poučevanje otrok članov kolektiva na Podmeji v

3-dnevnem tečaju. Organiziran je bil skupen prevoz in malica ter topel čaj.

Zadnji dan tečaja je bilo tekmovanje v veleslalomu.

REZULTATI:

I. SKUPINA — daljša proga

1. NOVAK Polona, 2. MATIJEVIČ Dušan, 3. PROSENC Alenka, 4—5. JAZBEC Tomaž, MRZELJ Mirjam, 6. STOŠICKI Milan, 7. PLANTAN Tine, 8—9. SOTLER Sibel, WEISS Renata, 10. BEDENIK Iztok, 11. KNEZ Marko, 12. BREZNIKAR Mateja.

Ostali so izpustili vratica.

II. SKUPINA — krajša proga

1. MAROLT Borut, 2. CEGLAR Andrej, 3. MEDVED Natalija, 4—5 VUKOVIČ Gorazd, CEGLAR Mojca, 6. PERTINAČ Bojana, 7. BEVK Irena, 8—9. KUS Barbi, CEGLAR Mateja, 10—11. LAZNIK Blanka, PODMENIK Mateja, 12. OCVIRK Marko, 13. ZELENŠEK Mihaela, 14. JAZBEC Darja, 15—16—17. KASTELIC Boštjan, KOVAČIČ Uroš, CIZEJ Natalija, 18. KIRN SAMO, 19. SIMONČIČ Urška, 20—21. OCVIRK Borut, CIZEJ Alen, 22. CEGLAR Zoran, 23. OCVIRK Aleš, 24. LONČAR Franc

Prijavljenih za tečaj je bilo 67, povprečna udeležba na tečaju 53, tekmovanja pa se je udeležilo 46 otrok.

Časomerilec in traser proge Gonelli Ervin, starterja pa sta bila Mrzelj Nande in Jerše Leopold.

Iz tretje naloge tekmovalnega smučanja smo se udeležili občinskega sindikalnega prvenstva na Medvednici v veleslalomu dne 21. 1. 1979.

UVRSTITVE:

Skupina A: 12. MEDVED Andrej;

Skupina B: 5—6—7. VOLAJ Jože, 15. JERŠE Leopold;

Skupina C: 4. GONELLI Ervin, 5. MRZELJ Nande, 16. VIDIC Martin, 19. LAPAJNE Jože, 22. CIZEJ Bruno, 24. VAUKAN Franc.

Polona Novak, zmagovalka v boju za najboljši rezultat v smučanju. (Foto S. Weiss)

Planiran je bil tudi veleslalom za dne 28. 1. 1979 na Podmeji v okviru selekcijskih priprav za nastop na zimskošportnih igrah EGS, ki pa je zaradi slabih snežnih razmer odpadel.

Prizadevanje in vztrajnost pa nam služita kot vodilo pri širjenju množične rekreativne dejavnosti.

Ervin Gonelli

Uspeh na republiškem in državnem prvenstvu

V času od 13. do 17. decembra 1978 je potekalo v Mariboru III. republiško in XXIV. državno prvenstvo ptic pevč. Tega prvenstva so se udeležili tudi gojitelji ptic iz revirjev, ki so včlanjeni v društvo za vzgojo in varstvo ptic pevč v Trbovljah, ki zajema tudi Hrastnik in enako društvo iz Zagorja ob Savi.

Med udeleženci je bilo tudi precej članov — gojiteljev ptic, ki so zaposleni v našem kombinatu. Glede na to, da rezultati doslej še niso bili v revirjih javno objavljeni, je prav, da bralce našega glasila o tem seznanimo.

Člani društva s področja Trbovelj so dosegli naslednje rezultate:

— Ivan Alauf je dosegel I. in II. mesto, posamezno, v SRS in SFRJ, v vrsti Grestered;

— Karel Rataj je dosegel I. in II. mesto, posamezno, v SRS in SFRJ, v vrsti kanarčki, pevci;

— Anton Cesar, je dosegel III. mesto v SFRJ za kolekcijo Lipokrom ter II. in III. mesto v SRS za kolekcijo Lipokrom.

Člani društva s področja Zagorja, pa so dosegli naslednje rezultate:

— Anton Drnovšek II. mesto v SRS in SFRJ za Lipokrom, posamezno;

— Andrej Bokal II. mesto v SFRJ in I. in III. mesto v SRS za nemška Čopa, posamezno;

— Jože Biruša II. mesto v SRS za klasični Melanin, posamezno;

— Franc Pavlič II. mesto v SRS in SFRJ ter III. mesto v

v SRS in SFRJ za melanin, pastel, posamezno;

— Jože Horvat I. in III. mesto v SRS, opal, posamezno;

— Jože Biruša III. mesto v SRS za Border, posamezno;

— Jože Biruša I. mesto v SRS in SFRJ za Grestered, kolekcijo;

— Jože Biruša II. mesto v SFRJ in I. mesto v SRS za Grestered, posamezno;

— Andrej Bokal I. mesto v SRS in SFRJ za Lizard, zlati, posamezno;

— Ivan Steban, III. mesto v SRS za Border, posamezno;

— Mirko Groznik I. mesto v SRS za Vrvivci, posamezno.

K doseženim uspehom iskrene čestitke!

RAZPIS ŠTIPENDIJ

Odbora za kadrovske politiko in socialno varstvo DO Zavsavski premogovniki in DO Industrijsko montažne delavnice SOZD REK Zasavje, razpisujeta kadrovske štipendije za študij na visokih, višjih in visokih šolah ter učna mesta za šolsko leto 1979/80.

A. RAZPIS KADROVSKIH ŠTIPENDIJ ZA ŠTUDIJ NA:

— Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo —	
VTO montanistika, smer rudarstvo	4 štip.
— Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo —	
VTO montanistika, smer geologija	1 štip.
— Pravni fakulteti	1 štip.
— Ekonomski fakulteti	1 štip.
— Komercialni višji šoli	1 štip.
— Pedagoški akademiji — smer domska vzgoja	1 štip.
— Ekonomski srednji šoli	4 štip.
— TŠŠ — rudarski oddelek	4 štip.
— Višji šoli jakotočne smeri za DO IMD	1 štip.

B. RAZPIS UČNIH MEST:

— rudar — širok profil	100 učnih mest
— kovinar	20 učnih mest
— električar	20 učnih mest

Kandidati za razpisane kadrovske štipendije morajo vložiti prošnje za podelitev štipendij na predpisanem obrazcu ZS 1,65 »Prošnja za štipendijo« in prepis zadnjega šolskega spričevala, kadrovskemu sektorju DO ZPT in DO IMD, do 31. maja 1979.

Kandidati za zasedbo učnih mest morajo vložiti prošnje s prilogami: rojstni list in zadnje šolsko spričevalo na TOZD RŠC v Zagorju, do 31. 5. 1979. Za razpisana učna mesta lahko kandidirajo vsi, ki so uspešno končali 8 razredov osnovne šole in da niso starejši od 16 let.

Na podlagi sklepa predsedstva Sveta zveze sindikatov Jugoslavije z dne 19. januarja 1979. leta razpisuje odbor za inovacije predsedstva sveta ZSJ

Nagradni natečaj

ZA NAJUSPEŠNEJŠE REŠITVE S PODROČIJ IZBOLJSANJA
DELOVNIH RAZMER DELAVCEV

Nagrade bodo podelili na Dan samoupravljalcev, 27. junija 1979. leta

Nagrade so v obliki diplome in denarne, in sicer:

- dve prvi nagradi po 30.000 din;
- dve drugi nagradi po 20.000 din;
- dve tretji nagradi po 10.000 din.

Pravico udeležbe v razpisu imajo avtorji, ki bodo pri predlaganih rešitvah upoštevali naslednje kriterije:

- humanizacija dela;
- izboljšanje ali olajšanje delovnih razmer delavcev;
- zmanjšanje ali odpravljanje možnosti poškodb pri delu;
- omejitev težkih posledic poškodb pri delu;
- odpravljanje ali bistveno zmanjšanje trajnih poškodb posameznih organov delavcev (profesionalne bolezni) zaradi neprimer-
nih delovnih razmer.
- odpravljanje vzrokov obolevanja, ki so posledica neprimerne-
ga delovnega okolja;
- zmanjšanje potreb za benificiranje posameznih delovnih
mest, ki so zaradi neprimer-
nih delovnih razmer težka in zdravju
škodljiva;
- izboljšanje delovne sposobnosti delavcev;
- izboljšanje varnosti delavcev pri delu;
- zmanjšanje invalidnosti delavcev;
- povečanje produktivnosti dela in dohodka.

Prijavljeni predlogi se morajo zagotavljati za izboljšanje delovnih razmer delavcev in morajo biti sestavljeni iz:

- a) prijava in opis predloga s potrebno dokumentacijo;
- b) dokaz oziroma obrazložitev učinkov predloga na zdravje de-
lavcev in izboljšanje delovnih razmer;
- c) obrazložitev in dokaz ekonomskih ter drugih učinkov;
- d) sklep delavskega sveta TOZD ali zbora delavcev o sprejetju
inovacije ali predloga.
- e) priporočilo osnovne organizacije zveze sindikatov;
- f) naslov avtorja.

Pri izbiri bodo imeli prednost predlogi, ki jih že uporabljajo v praksi.

Prijave je treba poslati najkasneje do 1. maja 1979. leta.

Prijave z zahtevano dokumentacijo pošljite svetu Zveze sindikatov Jugoslavije — odbor za inovacije, Beograd, Trg Marksa in Engelsa 5.

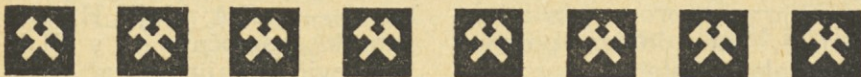
Kaj je ...

BILANCA — Bilanca je dvojni pregled zbirno prikazanih sredstev, razvrščenih po določenih kategorijah, izražen pa vrednostno. Leva stran bilance (aktiva) prikazuje lastnino in vse terjatve, lahko pa se razvrste na osnovna in obratna sredstva.

Desna stran bilance (pasiva) kaže vire sredstev: lastne vire, kredite za osnovna sredstva (dolgoročni), krediti za obratna sredstva (dolgoročni), blagovni krediti (dolgovi dobaviteljem). Osnovna karakteristika bilance je ravnotežje aktive in pasive (sredstev in njihovih virov). Zaradi sistematičnega zajetja ekonomskih sprememb, bilanco razdelimo na konte, s pomočjo katerih posebej zjajemo povečanje, posebej pa zmanjšanje vrednosti. Razlika med levo stranjo konta (breme) in desno (dobro) je stanje odgovarjajoče kategorije sredstev — saldo.

DOHODEK — V najširšem smislu je dohodek ostanek prihodka potem ko smo poravnali stroške poslovanja, amortizacije in nekaterih obveznosti. Glede na subjekt razlikujejo nacionalni narodni dohodek, dohodek organizacije združenega dela in osebni dohodek. V ekonomskem smislu je dohodek višek vrednosti, v celoti ali po izločitvi za določene splošne in skupne potrebe.

DOHODEK (družbenoekonomska vsebina) — Dohodek je del skupnega proizvoda družbe v denarni obliki, kot rezultat skupnega družbenega dela v pogojih socialistične blagovne proizvodnje. Dohodek temeljne organizacije združenega dela je materialna osnova delavčevih pravic, na podlagi katere odloča o pogojih in rezultatih svojega dela in odgovornosti za uspešno delo in uspešno razpolaganje z družbenimi sredstvi, s katerimi upravlja, istočasno pa je temelj in vir sredstev za zadovoljevanje skupnih in

splošnih potreb kot tudi vsebine družbenega planiranja in ustvarjanja skupnih interesov in razvoj samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v združenem delu. Dohodek kot novoustvarjena vrednost v materialni proizvodnji je osnova menjave dela z družbenimi dejavnostmi.

DOHODEK TEMELJNE ORGANIZACIJE ZDRUŽENEGA DELA (Dohodek TOZD) — Kadar iz celotnega prihodka TOZD poravnamo vse materialne stroške in amortizacijo (določeno z minimalnimi stopnjami) dobimo dohodek. Celotni prihodek ustvarjamo s prodajo proizvodov in storitev, s svobodno menjavo dela, sodelova-

njem v skupaj ustvarjenem dohodku, sprejetimi dotacijami, regresi, premijami in kompenzacijami. Materialni stroški TOZD so izdatki za porabljene predmete dela in energije, za tekoče investicijsko vzdrževanje delovnih sredstev, za storitve in drugi izdatki v zvezi s proizvodnjo kot tudi za znesek plačane carine (z dajatvami) in prometni davek. Iz dohodka TOZD se najprej poravnajo različne obveznosti, zakonske in samoupravne obveznosti, izdatki, članarine, kazni idr., ostanek pa je čisti dohodek. Iz dohodka izločimo tudi del dohodka, ki je rezultat ugodnosti in ga usmerjamo za določene namene.

(Zakon o združenem delu).

Bolje je preprečiti kot gasiti

O TEM VELJA PREMIŠLJEVATI!

Primerna gasilna oprema so vedra ali pa škropilnice, napolnjene z vodo. Še boljši pa je seveda ročni gasilni aparat ali pa gumijasta cev z dulcem, ki je priključena na vodovod. Požarni stražar pa mora z vsemi propožarnimi sredstvi in pripomočki za gašenje znati tudi dobro in ustrezno rokovati. Vedeti mora nadalje, kje je mesto za poklic gasilcev in kje se nahaja najbližji telefon. Poznati mora telefonsko številko najbližje gasilske postaje in mora imeti prost dostop do vseh potencialno ogroženih prostorov.

PO OPRAVLJENEM DELU JE TREBA VEČKRAT (PONOVO) KONTROLIRATI SITUACIJO

Takoj po opravljenem delu in tudi večkrat po tem, je treba okolico delovišča kontrolirati, če ni kje tlenja ali kakšnih drugih gnezd ognja ter ugotoviti, če ni kje sumljivega segrevanja, duha po ognju ali dimu. Sumljiva mesta je treba takoj ohla-

diti z vodo. Če se pa pokaže posebna potreba, je treba odstraniti tudi tla ali prevleko.

Ponovnemu pregledu okolja moramo posvetiti posebno pozornost. V primeru, da varilec sam ne more toliko časa ostajati na delovnem mestu, mora to nalogo prepustiti svojemu pomočniku ali pa za to odrejenemu drugemu delavcu, ki se pač dobro spozna na delo in na požarno varnost. Poznavanje prilik mora varilec pri prenosu odgovornosti na drugega, sam dobro preveriti.

Ves čas kontrole mora biti vsa gasilna oprema na svojem mestu, da bi bila v primeru potrebe takoj pri roki za gašenje in ohlajevanje. Ponovne kontrole pa ne smemo vršiti le na ožjem delovnem mestu, se pravi tam, kjer smo varili, marveč v vseh sosednjih prostorih, tudi tistih, ki so poleg, nad ali izpod samega delovišča. Zato morajo vsi ti prostori ostati dostopni, vse dokler ponovna kontrola ni končana!

Kadrovske vesti

V času od 1. januarja do 31. januarja 1979 ima kadrovski sektor evidentirane naslednje kadrovske spremembe:

TOZD PREMOGOVNIK

Sprejeti:

Gadič Alojz — učnik, Pečnik Alojz — vozač.

Odšli:

Glavaš Cveto, vozač — sporazumna prekinitev; Kasumovič Izjad, kopač — v JLA.

TOZD PREMOGOVNIK OJSTRO

Sprejeti:

Mravlje Mirko — učnik, Ibričič Ismet — učnik, Knežević Anđelko — jamski nadzornik.

Odšli:

Ivančičević Pile, učnik — v JLA; Babič Matko, kopač — v JLA.

TOZD RESD HRASTNIK

Sprejeti:

Blagotinšek Cveto — strojni tehnik, Avsec Branko — pom. zun. delavec, Borovšak Anton II. — pom. zunanji delavec.

Odšli:

Brečko Zoran, električar — v JLA.

TOZD PREMOGOVNIK TRBOVLJE

Sprejeti:

Macerl Branko — vozač, Kmetič Drago — vozač, Avreljo Boris — vozač, Kramer Jože — vozač.

Odšli:

Kovač Milan, vozač — disciplinski odpust; Vejzovič Abdulah, kopaški pomočnik — v JLA; Maksimovič Cvijetan, kopač — v JLA; Pospal Ljubomir, kopač — v JLA; Mujič Husein, kopaški pomočnik — v JLA; Janošević Živojin, vozač — v

JLA; Merdanovič Suad, kopač — v JLA.

TOZD SEPARACIJA PREMOGA TRBOVLJE

Sprejeti:

Vodenik Stane — tirničar, Džikič Djurdje — separacijski delavec, Tomc Stanislav — separacijski delavec, Tahirovič Smajl — separacijski delavec.

Odšli:

Hanžič Ciril, učnik — sporazumna prekinitev; Osmič Sejad, spenjalec voz — samovoljna prekinitev; Bešlič Tomislav, spenjalec voz — v JLA; Krujič Jezdimir, kopač — v JLA; Muhmatovič Muhamed, spenjalec voz — samovoljna prekinitev.

TOZD RŠC TRBOVLJE

Sprejeti:

Madžarevič Ljubimko — kopač, Čevka Dominik — kopač.

TOZD PREMOGOVNIK KOTREDEŽ

Sprejeti:

Junuzovič Hidajet — vozač, Blekovič Himza — kopaški pomočnik, Ejubovič Ferid — vozač, Razboršek Leopold — vozač, Salkanovič Hajrudin — kopač, Rizmah Marin — vozač, Halilovič Muhamed — kovinar.

Odšli:

Ružičič Milan, kopač — odpuščen; Lipovac Radenko, kopaški pomočnik — v JLA; Marič Zdravko, kopač — v JLA; Zahirovič Teufik, učnik — samovoljna prekinitev; Hodžič Sakib, učnik — samovoljna prekinitev; Hodžič Nuraga, učnik — samovoljna prekinitev; Maklič Vegan, učnik — samovoljna prekinitev; Šarčević Sulejman, učnik — samovoljna prekinitev, Alatič Hasan, učnik — prenehanje v poskusni dobi s strani podjetja; Prezelj Zdravko, kopač — invalidsko upokojen; Sejdinovič Azim, učnik — v JLA; Mišič Novo, učnik — v JLA; Glavač Ivo, vozač — v JLA; Glavač Vinko, vozač — v JLA.

TOZD SEPARACIJA PREMOGA ZAGORJE

Sprejeti:

Osmanovič Radžo — separacijski delavec, Sulejmanovič Mehmed — separacijski delavec, Osmanovič Šemso — separacijski delavec, Imanovič Jusuf — separacijski delavec, Čajič Senaid — separacijski delavec.

Odšli:

Osmanovič Pašan, separacijski delavec — samovoljna prekinitev.

TOZD RESD ZAGORJE

Sprejeti:

Mumelj Bogo — električar (el. tehnik), Razboršek Janez — električar.

Odšli:

Šuštar Franc, ključavničar — invalidsko upokojen.

DS POMOŽNA DEJAVNOST TRBOVLJE

Odšli:

Tauzelj Marjan, zunanji delavec — v JLA.

DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB

Odšli:

Sotlar Alojz, vodja kadrovskega oddelka — upokojen.

TOZD PREMOGOVNIK KISOVEC

Odšli:

Urbanija Mihael, kopač — umrl; Duratovič Mirhad, učnik — v JLA; Žbanič Idriz, učnik — samovoljna prekinitev.

DO RUDARSKO GRADBENA DEJAVNOST

TOZD RIG

Sprejeti:

Hanžič Ciril — učnik, Fajič Ešef — kopač, Petaver Herman — učnik, Čertan Rudolf — učnik, Kolobarič Jovo — učnik.

Odšli:

Kušar Ivan, vozač — samovoljna prekinitev; Marič Zdravko, kopač — v JLA.

TOZD GRAMAT

Sprejeti:

Čavlovič Ante — pom. opek. delavec.

Odšli:

Sivac Muharem, zlagalec žg. opeke — disc. odpust; Toljagič Dušan, zlagalec žg. opeke — disciplinski odpust.

TOZD ESMD

Odšli:

Medved Dušan, električar — v JLA; Sotošek Drago, učnik — samovoljna prekinitev; Povše Branko, električar — v JLA.

DO TERMOELEKTRARNA TRBOVLJE

TOZD TRANSPORT GORIVA

Sprejeti:

Plahuta Marjan — zunanji delavec.

TOZD VZDRŽEVANJE NAPRAV

Sprejeti:

Podbevšek Branko — avtomehnik.

Odšli:

Stošički Slavko, obratovni električar — v JLA; Kovačič Jože III, el. tehnik — v JLA.

Ljuba Poznič

KRVODAJALSKA AKCIJA

V času od 5. do 26. januarja 1979 so darovali kri naslednji naši sodelavci:

5. januarja 1979

TOZD Premogovnik Trbovlje
Planko Franc

12. januarja 1979

TOZD Termoelektrarna Trbovlje
Gantar Marjan

TOZD Premogovnik Trbovlje
Skornšek Janez, Bastič Jože,
Sulejmanovič Rašid, Resnik
Vlado, Kralj Jože, Jerin Bojan.

TOZD Rudarski šolski center
Zagorje

Dobnik Ervin.
19. januarja 1979

TOZD Premogovnik Trbovlje
Smode Drago, Žibret Mihael,
Janežič Rudi.

TOZD Rudnik Hrastnik
Poljšak Erih, Sluga Edi, Če-
stič Ivan, Gamšek Mirko, Bez-
govšek Franc.

TOZD Rudnik Zagorje
Zahirovič Jasmin, Knez Marjan
26. januarja 1979

TOZD Premogovnik Trbovlje
Gros Marjan, Balentin Veko-
slav, Sotlar Milan, Belina Er-
vin, Kmetič Drago, Laznik
Franc, Karamarkovič Mile, Hro-
vat Janez, Murko Ivan, Centrih
Dušan, Lebič Drago, Štrok
Željko.

TOZD Rudnik Zagorje
Kolar Ivan, Grobeljšek Lud-
vik, Filkovič Ivo, Zemljarič
Vlado, Brvar Jože.

TOZD Rudarski šolski center
Zagorje

Avsenak Marjan.

Tovariši darovalci krvi —
hvala vam!

Humor in anekdote

»Zdaj sem pa prišla gor, od kod ima moj mož toliko denarja«, pravi mlada žena svoji materi. »Veš, vsak dan mu dam petsto din za avtobus, on gre pa peš«.

»Moj mož je pa špiritist postal«. »Kaj hočeš«, pravi sosed, »saj moj tudi pije«.

Včasih tako nanese, da tudi Slovenci ne obvladamo vseh jezikov. In tako se je zgodilo, da je imela Micka sestanek s Perom iz južnih krajev. Ko je Pero zagledal Micko je dejal: »Joj, kako si zgodna!« »Kaki zgodna«, se je zakregala Micka, »ko sem pa avtobus zamudila«. »Pa znaš, da te ja volim,« je nadaljeval Pero. »Kako me boš zdaj volil, ko so pa volitve že minile«, je vzdihnila Micka. »Pa ja vobče nemam cure« je vzdihnil Pero. »Potem te pa sploh nočem«, je dejala Micka in odšla.

Če je vreme mrzlo, brez snega, vaš sinek pa bi se rad sankal, naredite takole: Vzemite iz hladilnika košček ledu, poiščite kavni mlinček, starejšega datuma, oblecite plašč in zmeljite led na klanček pred hišo. To ponavljajte toliko časa, da bo ledu dovolj in se bo sinek lahko sankal.

Ljudožerec je vprašal ženo: »Kaj bo danes za kosilo?« »Ribiča sem danes spekla, saj veš, da je danes petek«.

Zapomnimo si: Ženske se v Jugoslaviji ne prodajajo, vendar so kljub temu strašno drage.

»In da boš pustil vžigalice pri miru«, naroča oče svojemu sinu« ko gre od doma. »Nič ne skrbi očka«, pravi sinek, »imam svoj vžigalnik.«

Glasilo ureja uredniški odbor: Hinko Jazbec, Emil Kohne, dipl. inž. rud., Tine Lenarčič, Janez Oberžan, Anton Pikš in Miro Šuštar.

Odgovorni urednik: Emil Kohne, dipl. inž. rud.

Tehniški urednik: Tine Lenarčič.

Naklada 3.200 izvodov. Za člane kolektiva REK Zasavje je časopis brezplačen. Rokopisov in fotografij ne vračamo.

Glasilo Srečno izdaja Rudarsko elektroenergetski kombinat Zasavje, Trg revolucije 12. Izhaja mesečno. Tiska TOZD TIKa Trbovlje.